

رسالة الفوترة

Handwritten text in Ottoman Turkish script, enclosed in a decorative border. The text is arranged in several lines, with a central circular stamp or seal.

Handwritten text below the stamp, possibly a date or reference number.

Süleymaniye U Kütüphanesi	
Kismi	Esat ef.
Yeni Sayı	0
Eski Kayıt No	2587

Handwritten text in Ottoman Turkish script, located in the upper right corner of the page.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 هر ایشه بو نامله در ابتدا
 عاقبت کار او لوسر سری
 حمد و سپاس ملک ذوالجلال
 اچدی جناحین دعا و خلوص
 جوئنده جولان ایلدی
 انه اصحابنه تعظیم ایدوب
 ویرکرسوله چو صلوة و سلام
 یاسندک یا مدد الخائفین
 صل علی سیدنا المستطاب

فاتحه نظم کلام قدیم
 سالک هر راهه بودر رهنا
 اولمز یسه نام خدار هبری
 ظایر مقصوده اولوب پروبا
 کوزلدی سر منزل قرب و خصوص
 حسن عملله طیران ایلدی
 اهلنه اتباعنه تعظیم ایدوب
 اولدی سزای شرف و احترام
 یا صمدی یا امل العارفين
 افضل من اوتی فصل الخطاب

صلی و علی اله
 المتحلین باحواله

اقابعد ارباب البابه ظاهر عیدیم الار تیا بدر که طاعت
 رب العزته دعوت عباد اید نلر التزام طاعتده غیردن اسبقو
 و فعل خیره خلقی ارشاد اید نلر اول خیری قالب عمله افراغ
 سائر دن اول و اقدم اولدوغی محقق اولوب بویکی سیرت

حسنه و خصلت مستحسنه بملت اصحاب فضلده مرکوزه و خزان
 طبیعتلرنده مکنوز ایکن فرط فطانت و ذکا لری ایله ایقناظ
 منبته دن مستغنی و عاقل و لیب هر نه دکلو فاضل و ادیب
 اولسه یینه و عظم مذکر متنبه دن مکنفی اولامزه کیف لاکه
 هوای نفسانی چند حرص و طمع و غرامله رهزن اهل انبیا
 و ظلام غمام المامله وصول سر منزل مقصوده حجاز راه اولقد
 دایم و قائمدر ایله اولسه اصل وزارت دخی طاعت سلطانه
 خلقی دعوت اولوب التزام طاعتده وزیر سائر دن اسبق
 و اقدم اولمق الزم و اهم اولدوغی معلوم عالم و جمیع طوائف
 بیننده مسلم اولوب مرآة ضمیر منیر لری هر چند که نمایند
 حاجت صغیر و کبیردر لکن محتاج تذکیر و لایق تحذیر
 و تسطیر اولور بعض حقایق و دقائق که امام ابو الحسن
 ماوردی رحمة الله علیه انلری لالی منشوره کبی صحایف
 اورا قده نثر و فراید فوایدنی قریب و بعیده بسط و نشر
 ایلمشدر نفعی شامل و عام و خاص و عام انامه لطفی ظاهر
 و تام اولمغیچون لباس تازی سنی جامه ترکی یه بتدیس
 و توسن مشکلات ابته سنی طلابیه اولوجهله تذلیل ایلوب
 اساس نساء کلام ایکی مقدمه و ایکی باب وزره طرح و رسم
 و مبین آداب وزارت اولمغله دستور الوزر ادر بوعین
 اسم اولندقد نصکره خلیفه الله فی الارض سلطان العالم
 بالظول و العرض مختار سلالة ال عثمان السلطان

بن السلطان ابن السلطان السلطان ابراهيم خان ابن السلطان
حمد خان ابن السلطان محمد خان. لا زالت سلطنته مؤبده
ومؤيده بقواعد العدل والجود والاحسان. حضرت تيرنيك
وزير اعظم و دستور اكرم و مشير الفخمي اولان حافظ البلاد
ناصر العباد. نظام الملك ممالك عثمانيه. عضد قاهر
دولت و سعادت سلطانيه. باعث امن و امان زمين
و زمان. ماحي ظلم و ستم اهل بغي و طغيان. سبب ان نظام
امور عالم و عالميان. فاتح قلعه ازاك و معمر بلاد اهل
لين و ايمان. واسطة راحت و آسائش اصحاب صلاح.
رابطة كلك آرايش ارباب فضل و رشد و فلاح. محي السنة
و الجماعة. عون الامة غوث العصاة. الرشيد الفريد
في رعاية آداب الوزراء. السعيد الوحيد بحماية اركان
الصدارة. الا وهو الوزير الاعظم الخبير. والصدر الفياق
البصير. المسمى محمد پاشا. يسر الله تعالى بالخير جميع
ما يشاء حضرت علينا لرينه مشياً على الوجه الخاف و اهداه
و حضور سليمان هدية مورانه ايدوكي عرض وانها.
ولندي مكارم شاملة المراسم لردن مامولدر كه كوشة
چشم قبوله ملتفت و منظور لري اولوب بين الاقارن والامثا
مترجمي اولان پرتوي عديم المجال ظهور لطف و احسان
موفور لريله مفتنم و مسرور اولا. امين يا مجيب السائلين.
واشهب سواران اندايشه اولان سخنوران كرم پيشه دن

نتيجة مرام و امنيت بودر كه مضمار امتحان و خبر تده رخشان
فكرت. و مشتم عنان رويت اولد قلر نده مانع قبول قلوب
اولان خار و خاشاك عيوب بدن سخن سرماي دراكي پاك ايدوب
كر شمه عفو و عطا ايله نظر قصور و خطا سندن كچه لر
وبو مجرم عاصي نك سبب مغفرتي اولمغچون دست دعاي
درگاه خدایه آچه لر. انه معطي كل مسؤل. و ميستد
كل مامول مقدمة اولي اصحاب عقل خبير. و ارباب
فكر منيره معلوم و مفهوم مدر كه اشرف و اكرم مخلوقات
خالق عالم اولان طوايف بني آدم اوج قسم اوزره
منقسمدر. بر قسمي مطلقا حاكم فرمان فرما در. و بر قسمي
دخي مطلقا محكوم فرمان بردار در. و قسم ثالث بر وجهه
حاكم فرمان فرما. و بر وجهه دخي محكوم فرمان بردار در
اما قسم اول سلاطين عظام و خواقين كرامدر.
و قسم ثاني و رايح خالق البرايا اولان سپاه و رعایا در.
و قسم ثالث امر و وزرا و حكام واجبا لاحترامدر
كه بونلرك رأس رئيس و اصل اسيسي وزير اعظم
و مشير الفخمدر. زير اطاعت سلطانده بالسر و لجهار
ثابت و راييم. و سياست و ضبط و ربط عسكرو رعيتد
ليل و نهار مستمر و قائمدر. بر وجهه انقياد و طاعة مطيع
و وجهه خرايله سطوت و مهابت مطاع بيني جامع
و شطر واحد فكري مصباح ملكه منجذب. و شطر اخري

نظم احوال سپاه و رعیتہ جازب واقع اولغله وجود پر خود
یکی جانبہ دخی نافعدر پس اقسام ثلاثہ مذکورہ نک اداء
خدمت جھتندن اٹقل واضعی و اغمال مزید عقل و تدبیر
اتوج و انسی بوقسم ثالثہ کہ رتبہ جامعہ صدارت
و درجہ نافعہ وزارتدر زمام تدبیر ممالک کف کفایتلرینہ
سپارش اولمغین امور مهمہ نک صلاح و فساد کی کندولرہ
منسوب و مقابله اساءة و احسانہ همان کندولرہ معاً
و مثاب اولورلر مبادی سی اقبال رغبات ناسلہ اسهل اعمال
و غایات و مقاصدی هجوم مشکلات امور ایله نہایت
دشوار و صعب المنالدر مثلاً بر حسنہ لری ظهور بولوب
خلقدن منتظر تحسین و سباباش و عدم صدور رضانندن
سالم الانعاش ایکن جناب پادشاهہ اول حسنہ ظهور ایله
وضع بار منتدن کمال مجانبت و سینہ صدور رنده دخی
بسطا اعتذاردن رتبہ توقی بی محافظت اوزرہ اولمق کرکدر
زیر لسان الفعال نطق من لسان المقال اشهر و اظہر ضرب
امثالدر فرضاً ظهور حسنہ ده تقدیر مساعید تدبیر اولور
فهو المراد اما قضا دن معارضہ صدور ایدر سہ باری بہانہ
حسن ظاہر ایله مسلم و معذور اولور خصوصاً کہ قدر کمالہ
خالق و عجز مخلوق دانستہ هر عدو و صدو قدر حضرت
سرو را نبیا و سندا صفا دن صلی الله علیه وسلم روایت
اولنور کہ بیور مشلدر لا یغنی حد عن قدر یعنی قضا

وقدر دن حد زغنا ویر میوب البتہ مقضای قضا مشیت مولا
اوزرہ نفون و مضا بولمق محققدر حلول اجلدن مانع بوغیکن
کیرویه احتراز شرطدر و تقدیرہ بوجه تا عذر نافع دکلیکن
ینہ کمال توکل اہم و مقبور اولان الدن کتسہ طیب خاطر ایله
طلب الزمدر اگرچہ مفروض اولان شینہ تعرض خلاف عقد
کورینور اما ضرورت قضا سیدلہ چارہ سی طلبہ ترلا خشونت
و استعمال لین و ملا یمتدر بعض حکما دیشلدر کہ فساد مزاج
زمانہ مدیر زمان اولمق انسانک مذبر اولیوب سعید و مقبل
اولم سنہ نشاندر ایله اولسہ آدم اهل زمانہ سند جور کورد کہ
حسب الامکان مسامحہ و نجت و طالعند انتقام و ثار مشاہد
ایتدیکہ مغالطہ اوزرہ اولمق وضع حسندر نتہ کہ بوبیت
عربی فصیح بومد عای تصیر ایدر بیت فاخط مع الدهر اذنا ما خطا
واجبر مع الدهر کما یجری لسان ترکیب کورد کہ زمانہ
او میدی سن او ی زمانہ دید کلری دخی بو معنی درہ پسر تدبیر
ملک و سلطنتہ اصل دین بین و شرع متین و بوکا
موافق و مطابق اولان قوانیندر کہ علنا اکا استحسان لفظی
تخصیص و تعیین ایشلدر اگرچہ منازع الحق مخصوصہ
بر مثل معلومدر کن مباشر تدبیر مملکت اولان دین بینہ
کندویہ مقتدا و ضد باطل اولان حق هر خصوصند
پیشوا اتخاذا یتمک کرکدر تاکہ هر صغب و خرؤن شکیمہ
حکم دین بینلہ اکاملایم وزبون و هر خطب عشرت نمون

اول پیشوا دلائل سهولت مقرون اولاً زیر آدینک انصاری
و حقا اعوان مددکاری و اردر ظاهر تغافل و افعال
ایدر لرسه باطناً علی الاتصال چند قلوبله معاونت اشتغال
اوزره لردر و تیسیر مطلوبه معاونت قلوباهم و اقدم
اولدوغی معلوم فاضل عالمدره بعض حکمان سؤال و اندک
جنته لردن قنغی سی احفظ و اوقی در جوابده جنته دین جمله
جنته لردن احفظ و اوقی در دیدی ، ینه سؤال تیدیلرکه مهمات
مئلک و سلطنتدن قنغی سی الزم و اقوی در جوابده عدل
و احسان جمله مهماتدن الزم و اقوی در دیدی ، کیف لاکه
حضرت حق جل و علی کلام قدیم الوهیت مغز اسنده بیوررکه
إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ الْآيَةَ ، و وضع امام دخی
اقامت دین حکمتی ایچون اولمغله امامتی جمیع اتم بینند
منقاده ، و بنی نوع آدمانک وزیر یله تدبیر یله معتاده در
امدی مباشر تدبیر اولان وزیر مشیرانی عامه امورده
کندویه ظهیر ، و عون و دستگیر ایدنمک کرکدر ، تاکه
قلوب ناس اندن خاشعه ، و جوارح خلق امرینه مطیعه
و خاضعه اولا ، و لهذا هر مملکت که بر پادشاه مغدلت
پناهله اعزاز ایلیه ، سایر ممالک اوزرینه انکله تفوق
و شیعار مهابت و متانتله تحقق اتمک بی ریدر حضرت
نبی اکرم و شفیع کافه بنی آدمدن صلی الله علیه و علی آله
وسلم روایت اولنور که بیور مشلردر ما من رجل من المشیر

اعظم اجر من وزیر صالح مع امام بطیعه و یا مرمه بدین الله
تعالی ، پس وزیر مشیر کرکدر که خلوتنده رغبت و رهبتی
کند و اوزرینه ایکی رقیب نکم بنان اتخا زایلیه که رغبت
انی طاعته دعوت ، و رهبت معصیتدن محافظت ایلیه
تا اولوجهله ظاهری عیوبدن پاک ، و باطنی ذنوبدن
مصفا و تابناک اولا ، من جازف جوزف و من ناصف
نوصف دره امثال عربیه دندرکه دخل بیتا ماخرج منه
بالمکال الذی یکیلون یکالکم و تزدون ، بوبیت عرب
دخی بو معنایه مقر و ندریت و من ظن ممن ینظر السوء انه
یحازی بلا سوء فقد ظن منکراً ، و مقر در که مواز دینویه
عدل و احسانله کثیر ، و ظلم و اساءتله قلیل و سیر اولور
ثمره شجره عدل دایم و نافع ، و اصل خور منقطع اولدوغی
ظاهر و لا مفیدر ، منشور چکده کلمشدر که بار درخت عدل
و انصاف ، خلق بیننده اتفاق و ائیلوف ، و جور و اغتیا
باعث بغض و اختیلافدر ، و عدل بر صفة صیفیه در که
یا لکر امور و احوالده دکل اقوال و افعال و اموالده بولنوق
مورث کمال حسن خصالدر ، عدل فی الاقوال و لدر که
فاضله خطاب مفضول ، و عالمه جواب جهول برله
خطاب ایلوب حمد و ذمده احسان و اساءت حسبینه
عامل و هر کسه مقدار بنجه متکلم و قائل اولا تاکه
ارغاب و ازهابی بلا نقص و زیاده موافق اسباب اولا

بعض حکما دیشلردر که حق سبحانه و تعالی انسانی افضل
حیوان، و افضل اعضا سنی لسان ایلوب، آنی جمیع ضمائر
و اشرا رینه ترجمان، و عقول و بصایر جمع ایلدو کی حقیقاته
تبیان، و بین الحق و الباطل فرقان خلق ایلشدرد، ایله اولسه
کر کدر که لسان میزان بیاندن بجا و زو طغیان ایتیموب، دائما
رعایت مابین زیاده و نقصان اوزره اولد، حکما در حنف
بن قیس رحمه الله دیر که، **النطق مسفرة والصمت مسترة**،
و کلامده اهم و اقدم فکر و رویتدر تا تکلمدن مقدم فکر و
اندیشه بی مراد اولان معانی اوزره حواله ایلدوب معانی
فکر و رویتده، و الفاظ و عباراتی بذهنته تفویض ایلده لر،
زیرا معانی بیلد رویت ایتکار و سرعت مؤثر ظهور فیتن،
و الفاظ و عبارات مکث و بطالت مظهر لکندر، کلام
مضنوع اولقدن اولقدن مطبوع اولق اولد ز مکره خا
شویب همومله کلیل، یا خود مخاطب اولان بر صاحب قدر
جلیل اولد، پس اکتارده عتاز روشن اولغله کلام
ختصار احسن اولق معیندر، امثال عربیه ده کیشدر که
أخصر خیر من الهدر، یعنی خصر که کلامده متکلم خص
اولقدن عبارتدر، هر نه قدر اولسه باعث ضعف حجت
اولور، اما هذر سبب تلف نتیجه اولق چوق واقع اولشد
عبد الحمید رحمه الله دیر که عاقل اولان لسانی جابن و عاقل
کر کدر، منشور حکم مسطور در که، **إذا تم العقل نقص الكلام**

و عدل فی الافعال اولدر که عقوبت اولیه الاجر و خطیبت
مقابله سنده، و عفو دخی وجود بولیه الاتوبه و انابت
معامله سنده، و غضب باعث طرح محاسن و رضا حامل
عفو مساوی ایلوب حال رضا و غضب شرع شریفه
تشیبت، و بلا افعال مقتضیات حقله صبر و تلبث ایلده لر،
آمین رب و دود، سلیمان بن داود، علی نبینا و علیهما
صلوات الملك المعبود، بیور مشلردر که خلقه اعطا اولنا
و اولنیمان لطف حقندن بکا اعطا اولندی، و ناسک بلد و ک
و بلد و کنی فیاض علیم و علام، بکا تعلیم و ایلدوم ایلدی
پس بکا اعطا و ایلدوم اولنان نعم و علومده حال رضا
و غضبده حقندن، و حال غنی و فقرده اعتدال اوفقدن
و سر و علانیه ده خشیه معبود مطلقدن افضل و اجمل
بر شی بولدم، بعض حکما دیشلردر که موجب غضب
ولان ذنبه رضا، و مؤثر رضا اولان شی اوزره
غضب و جفا سکر ات سلطنتدندرد، حسنه ایله سینه
بر ابر اولدوغنی کبی محسن و مشی دخی مساوی و همسز
اولمق کر کدر، حکم دینلشدرد که **أخبث ناس محاسن**
و مساوی بیننی فرق ایتیموب یکی سنی دخی مساو کورندرد
ایلده اولسه هر فعله سزا سیله جز ایلوب حال رضاده
غضب دن و حال غضبده رضادن احتراز و اجتهما،
مناسب افعال اصحاب عقول و نبی دره حسن بصر رحمه الله

دیشد که مؤمن بغض ایلد و کنه خیف و ظلم و سود و کی
کمسنه یه جناح و جزم ایلز. و عدل فی الاموال اولدر که
محلندن حقیقه اخذ و استیفا اولنوب مستحقینه و بجیله
اعطا و ایضا اولنه. زیرا اداء حقوق و وظایفده وزیر
کندوی سفير مؤمن. و کفیل مرتین بلك کر کدر. غزمی
اکا زاجع اولدوغنی کبی. غنمی دخی کندویه عاید و نافعدر.
اما تقرب و ابغاذ ایکی امر معتاد در که. ذوی الاقداری
مرا تبندن برسبب ظمهور یله حظ و تنزیل. و اهل استحقاق
حسیض حملدن اوج مناصبه ترفیع و تجلیدن عبارتدر
عند الغضب و الرضا شرعا و عقلا ظهور باعقله استعمال
رؤا اولور. بشرط آن که افعال اهل و اعمال نا اهل مؤدی
اولیه. زیرا مراد اولان کمسنه بی کندویه تقرب.
و مکر و هی نظیر نقسدن ابغاد و تغریبه هر کس مخیردر.
لکن لایق اولان بودر که ذوی النقصی تقرب و ذوی الفضل
ابغاد و تغریبدن حذر ایلله لر. تا که تقرب ناقص و ابغاد
فاضل برله مستضر اولوب. بعد الفعل ندّم سود مند
اولدوغنی محرب ایکن بردخی تجربه اولمنغله ندّم تو بترتو
اولمق ظاهر اولای عیانا بالله تعالی من جرب المحرب
حلت بی الندام. خود بر قضیه مقلومدر. بغض بلقا
دیشددر که لا تضطیع من خانه الاصل ولا تستخیر
من فاته العقل شول کسه که اصلی بددر نصحت

ایلینه عدو و حاجد. و عقلی اولیان اضلوح اولندوغنی برده
فایسدا اولور **فارسیه** هر که در اصل بدنهاد افتار
هیچ نیکی مدار از و ایتد. زانکه هر که بجهد نتوان ساخت
از کلاغ سیاه باز سفید **نثر** و لطفله و عد اولنان شینته
وفایی واجب و حتم بیلوب مقتضای قهر یله و عید
اولنان انتقامده احتیاط و حزم ایتک کر کدر. زیرا وعد
صاحبی او زرینه حق لازم. اما وعید غیر او زرینه عازمند
آمدی بوا مرثاینده که وعید را اختیار الده در مستدعای
حقدن عدول ایتیموب دیلر سه فضایل عفو نه ناید.
و دیلر سه اجراء عقابله حظ نفس اماره یه و اصل اولای.
بویردن دیشددر که وعده خلاف بر وجهله جایز اولمز
اما وعید مخالف ایتک جایز. بلکه بعضی محله عفو ایلله
قصبات حسنی جایز اولور. بویابده بوبیت عربی حقا
که محفوظ ذکی و غبی اولمنه لایق و حریدر **بیت**
وَإِنِّي إِن أَوْعَدْتُهُ أَوْ وَعَدْتُهُ. لَخَلْفُ أَيْعَادِي وَنَجْنُ مَوْعِدِي.
لکن مناسب شأن وزارت بودر که خلف و عید ایچون
برعدر جلی یا خفی تمهید اولنه که سایر وعید قلوب
ناسده هین مهان اولیوب. قیام مهابتله عیون خلقده
عظیم العنوان اولالر. و قانون سیاست دخی مضبوط
قالوب بیان عذرا یله اخلاف و عیدده فعلک معذور
و اجر عفو ایلله عند الله تعالی ماجر و مشکور اولاسر

حضرت رسالت پناهن صلی الله علیه وسلم آخاریت
شریفه سند ندرکه . ما از داد آخذ بالعفو الا عزی . یعنی
بیورر لکه بر کیمسند عفو ایله فرزاد اولدی الابین الناس
مزیت عفو ایله عزیز اولدی . ودخی بلنماک
آهمدر که وعد و وعید ک ایکی شرطی وارد . بری
اولدر که وعده اگر وعیده مظهر اوله جقلر حکم شرعه
مستحق اولق کر کدر . ایکنی اولدر که بونلر حقنده ظهور
بوله حق احسان و انشاء تی ثواب و عقاب و زره تقدیم
ایتمکده ترغیب و ترهیب مصلحتی اوله فضا ثواب و عقاب
وعد و وعید و زره ترجیح و تقدیم اولسنه و عدده
نقصیر و وعیدده اظهار عجز ایش اولور بعض حکما
دیمشدر که وعد احسانک مرضی و وعده و فاعلاجی
و خلف و عد مناده اهلا کیدر . احسان قولی احسان
فعلی به مقارن کر کدر . تا صاحبنه ثمره لسان و نتیجه
ثواب احسان معاً مجتمع و حاصل اوله . زیرا خلف
و عدده ایکی مضرت وارد . بری اکتساب ذنب
وبری دخی التزام عجزدر . و فعل حسن قول حسنندک
اکثر اولق الزمدر . تا کایت یقولون ما لا یفعلون
و وعیدی و زره قولک فعل و زره مزیتندن خلاص
و فعلک قول و زره زیاده سیله کمال مکرمت اختصار
بولنه . و دائماً غضبی نفس و زره تسلیطدن احتراز

لا بددر . تا که اعتدال دن بعید و اختلاف قریب دوشیمه لو
زیرا غضبیه رأی خطا و ذللدن . و کلام سهو و خطا دن
خالی اولامز ثوزت غضب طیش معز . و کثرت بطش
مضرت اولدوغی مقدر اولوب غضوب اولان تادیب
ایده یں دیرکن انتقامه . و تقویدن اضیلامه خروج
ایتمک کوندن اظهاردر . بواجلدن دیمشدر که اول غضب
جنون و حیرت . و آخری ندم و حسرتدر . ابن عباس
رضی الله عنهما بیورر لکه لم یمل من الغضب الا من اغیاه
سلطان الحجة بعض سلف دیمشدر که . ایاک و عذرة
الغضب فانها تقضی بک الی ذل لا عتذار . و کلام حکما در
من کثر شططه کثر غلطه بیت و لم از بلا غدا . جین اخترتهم
عدو العقل المرء اغدی من الغضب . و واجیدر که غضب صحیح
اولیوب بلکه تغاضب اوله . تا که صاحبی اول حالده غزبه
مالک . و مغضوبی تقویم طریقنه سالک اولایله تا اولو
آتش غضبیدن سالم . و تسکین تغاضبیه نقد صبره قادر
و غانم اوله . بعض صحف بنی اسرائیلده مضرتدر که آدم غضوب
اولسه انک و زرنه و ضایع و آلام تو اثر ایدوب غضبی مشتد
ولدیجه بلا سی فرزاد اولق محققدر . الغضب یضدی
العقل قول حکما در . پرویز بن هر مزین نوشروان او علی شیری
یا زوب پند ایلدی که . آئی جان پدر چون سنک برسوزک
قان دوکر . و آخر سوزک سببیلده آق حق قان طورر و امرک

نقازی ظهور کلا مکله تو آمد در آمدی احترام ایله هتکام
غضبیده کلا مکده خطاردن ولونکد تغیر نور و صفاد
وبدنکده جفاف باعث الجفاردن زیرا ملوک قدرت
سرمایه عتاب و عقاب و حلم پیرایه عفو و ثواب و کاه
اولور که کجای دخی غضبه اقترا ان ایلیوب معرفده مساوی
ومضرتده مشارک و مناوی اولور و کجای باعث التزام
خطا و مورث طرح صواب اولدوغی معلوم اولی الالباند
ایله اولسه وزیرایه لایددر که عقل و رایه ضید الد
وعد و اشد اولان کجای کمال احترام و عواقبی ذلت
وندتم اولان خصال و فعالدن فرط تجت برله ممتاز اولد
اگر بهر حال کجای اقتضا ایدر سه طبعاً او کجاندن اغراض
و اغمال رایته اقبال ایدر زیرا رایله انتفاع کجای جله
استیضار ذل و اولدوغی کون کبی آشکار در قول
حکام در که من استغان بالرائی ملک و من کابد الامور
هلاک ابن مقفع دیر که دج اللجاج فانه یکسر عزایم
العقول منشور حکمه مذکور در که الظفر لمن اخرج
لا لمن یج و دینلشدر که اللجوج یدخل فیما لیس منه
خروج فصل معلوم اولمق کر کدر که جد و هزل بری
برینه ضید قوی و بری برندن بغایت متنا فرغوی در
جد سبب صلاح عالم اولان قواعد حقه عدلنددر
وهزل داعی الی الفساد اولان عوارض باطله ظلمانددر

9
پس جد و هزل بیننده فرق بعینه حق و باطل بیننده حاصل
اولان فرقه مماثلدر و بر قاعد الضدان لایجتیمان
تنا فرضیدن مانع اجتماع مابین اولوب آدم ایکسندن
بریله منفرد اولسه بالضروره اول برینی تارک اولمق محقق
الحق مفروض و الباطل مفروض دید کلری بواجلنددر
وامیر المؤمنین حضرت علی یر کرم الله وجهه نسبت اولنان
کلمات حکمت نکاتنددر العقل حسام قاطع و الحکم غطاء
مانع فقابل هو الیک بعقلک و استرخلل خلقک بحکمتک
و استغفل الیک یثقل الیک الحق و یفارقک الباطل و لا تغلبک
الی الهزل فیتبعک الباطل و ینافذ الحق یعنی بیورر لکره
عقل بر کسبی قجدر و حلم بر منع ایدیحی پرده در آمدی
هوای نفسکه عقلکله معامله ایله و اخلاقکده اولان
عیب و قصوری حکمکله ستر ایله و هر امر فیهما جد استعما
ایله که حق سکا منقاد اولوب باطل سندن مفارقت ایلیه
وزنهار چندن هزله میل و عدول ایله که سکا باطل تابع
اولوب حق سندن منافرت ایتیه و دنیا ده قتی نادر در که
اهل جد که هیبتی فتور بولوب اهل هزل که هیبتی مرتبه
کمال بولا و هیبت اس سلطنت و دولت و لازمه عزت
وسعدت اولدوغی اظهر من الشمس و ابین من الامسدر
عبرن مره حکایت ایدر که طایفه قریشدن بر کسینه
حضرت امیر المؤمنین عمر بن خطاب رضی الله عنه کلوب

دید که بزه بر مقدار لین و ملایمت ایله که مهابت کله قلوبن
ملون. وصیت سیاست کن حواس ظاهره و باطنه مزورزان
و هراسان ولدی. بیوردیلر که بومعنی ده بزم جانمزدن بر ظلم
وار میدر. اوکسنه دیدی که خیر یا امیر المؤمنین بون
ظلم یوقدر. پس حضرت عمر رضی الله عنه بیوردیلر که چون
بزم طرفزدن بومعنی ده ظلم یوقدر. آمدی مهابت می حق تعالی
حضرتی صدور کرده دخی زیاده ایلسون. حکیم هیند
دیر که اهل حل و عقد ده طلاق و کشادگی ایله نوعا
شدت و خشونت دخی لازمدر. زیرا بالکثر طلاق اهلنه
خلق اجترایلیوب. تنها شدت صاجی اولاندن دخی نفرت
ایده جکلری بی ریدر. اما هزل یا نقصان عقلمن یلخود
مزید غرور دن منبعث اولور. و نقصان عقل و مزید غرور
سیاست رعیت و تدبیر امور مملکت ده باعث خلل عظیمدر
حکیم بزرگمهر دیر که هزل جدل آفتی. و کذب صدقات
عدوسی. و ظلم ملک و سلطنتک فسادیدر. اسکندر
بلایهنت قدم بصدقه ملک هند اسکندر دن سوال
ایلدی که دوام ملک و دولته علامت ندر. اسکندر جواب
ویروب دیدی که هر مرده جدی استعمال ایتکدر. بینه ملک
هند سوال ایتدی که زوال ملک و سلطنته علامت ندر.
اسکندر جوابده دیدی که صاحب ملک و سلطنت کارنده
هزلله حرکت علامت زوال ملک و دولته در زیر انتم و دولت

عرو هر حال موجب زوال و مزید سرور تعاقب غم قریبا احتمال
و بلنک کر کدر که کبر و عنفه جدینلن. و تواضع و لطفه
هزل طلاق اولنن. کبر و عنفه جدیننده. و تواضع و لطفه
هزل راستنده مشابیه قلیله اولمغین آخانا غلبه
قوا و تنازع فطرت اقتضا سیله بو اخلاق مذکوره بر بریله
مخالطه ایروب صاجی کبر و عنفی جد ایله مزج و ترکیب
و جد بسبب صحیحه مشابیه بر جد مرکب ترتیب ایدر. زغم
ایلر که بومعنی هیبت جدّه اقرب. و بو عمل برله تخف و نقصان
هزلدن ابعد اوله. و شتان ما بیهمامع هذا که بو خصوص
غیر محسوسدر. زیرا کبر و تواضع بخل و سخاکی اخلاق
نفوسدن اولوب جد و هزل حق و باطل کی افعال نفوسند
و ما بینارنده تباعد جسیم و اختلاف عظیم وارد در روایت
اولنور که حضرت سید الکونین صلی الله علیه وسلم
بیور مشلردر. اذا اراد الله بعبد خیرا جعل له و اعظما
من نفسه. یعنی حق سبحانه و تعالی بر قولنه خیر اراده
ایلسه انک ایچون کند و نفسندن و اعظ خلق ایدر
منشور حکمه مسطور در که آدم نفسنی بلد کده حقنده
مدح و زمدن دینلن شی اکا ضرر ایتن. و تدارک و تلاوتیله
مقید اولوب سر چشمه وجودنی منبع کدر ایتن. وقت اولور
خاطر اهل جدّه صفت جد زحمت ویروب مشاقنه
تحصیل مضابرت ایچون بعض هزلله استراحت ضرورت

ظاهر اولور مغایر شرع شریف اولدجه ضرر ویرمز و بونکله
صاحبندک عرضنه نقصان ایرمز. منشور حکمه دیرکه. اَهْمُ
قَدْ اُخْوِيسَ. وچاپکسوار میدان تقوی حضرت ابی الذرذادک
رضی الله عنه حکایت اولور که بیور مشلدر. بن نفسی اخیانا
باطلدن یعنی مخالف شرع اولیان هزل و مزاحدن برینه مشغول
ایده رین. تاکه مصابرت شداید حق اوزرینه اشد واقوی اول.
امدی زمان راحت و اوقات خلوتده دفع کلال و ملال مصیبتدن
ذاء کستله دوا اولاجق دکلوهزل جزوی استعمالنه اشتغال اولدن
لا بأسدر. زیراملول اولان دنده حرم و عزم اولمز پس استعمال
ایده جکی هزل و مزاحده دینی محافظت و مروتنی صیانت ایتک اَهْمُ
و الرّمذر محضا محامدجده عون اولق نیتيله هزلدن مذموم اولیان
مقدار مظهر رخصت کباردر. بواکی بیت عربی دخی بوبابده
اشعار بلاغت نصابدندر. اَفِدْ طَبْعَكَ الْمَكْدُودَ بِالْجِدِّ رَاحَةً
يُحْمُ وَعَلَيْهِ بَشْنَى مِنَ الْمَرْجِ. وَلَكِنْ إِذَا اغْطَيْتَهُ الْمَرْجُ فَلَيْتَكُنْ.
بِمَقْدَارِ مَا يَعْطَى الطَّغَامُ مِنَ الْمَلِجِ. امدی بو تقریردن معلوم و مفهوم
اولدوغی اوزره جد و هزل بری برندن تنافراوزره اولدوغی کجی
صدق و کذب دخی بری برندن تنافراوزره اولوب علتک مختلفه
ونتجه لری مفترقددر. پس صدق اسدین و قوام حق بینر اولان
لوازم عقلدندر و کذب هاید اساس دین و فخل قواعد شرع
متین اولان غرائز جهلدندر کذب برزور مقترن الغروردر که
اوائلیختس اولنورسه اواخری منهتک اولق و حین التباسده

جرتفع ائمه سی اتفاق اولسه هنگام انهتا که که عاقبتندک
عبارتدرا عاده ضعیف ضرا ائمه سی مقتردر نفس الامرده
معرفة زور و مضرة غرور دن سالم اولق کذبدن احتراز تام
واجتناب تمامله اولور. اصحابک اکابرندن عقبه بن عامر
رضی الله عنه روایتله حضرت رسول خدا و نبی هدی دن
صلی الله علیه وسلم نقلدر که بیور مشلدر اعظم اصناف
الخطایا اللسان الکذوب. یعنی خطیئتله اصنافک
اعظمی مبالغه ایله کذب ایدیجی لساندر. و امیر المؤمنین
عمر بن خطاب دن رضی الله عنه و ارضاه مرویدر که بیور مشلدر
لَا نَ يَضَعُنِي الصِّدْقُ وَقَلَّ مَا يَفْعَلُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَرْفَعَنِي
الْكَذِبُ وَقَلَّ مَا يَفْعَلُ. یعنی صدق بنم مرتبه می تنزیل اتمت
حال بوکه صدق تنزیل مرتبه ایتک نادر واقع اولور کذب
بنم مرتبه می رفع ایتکدن بکا اخبدر حال بوکه کذب رفع
رتبه قیلق نادر واقع اولور. حضرت سلیمان بن داود
علی نبینا و علیهما الصلوة والسلام سنفر حکمده بیور مشلدر
الذی یلج بالکذب برعی الریاح. یعنی کذبله بر مرادک
حصولنه الخاخ ایدن کویا که رخی رباح ایدر. امدی
بیانا و عیانا اوضح امثال و اصح اشکال تنها بو اولسه
عاقله مضمونده قناعت. و ذکی کامله کفایت حاصل اولور
اولور **مقدمه ناشیه** بو کتابک اسمی دستور الوزرا
و مستی سی بینن لوازم مهمه وزرا اولغله لفظ وزار تک

اشتقاقی ندان اولوب، و اختلاف اقوال اوزره معانی سینه
اولدوغنی بیان ایدر. بلمنک لابد در که لفظ وزارتک اشتقاقه
بین العلماء اختلاف واقع اولوب نتیجه مقدمات اختلافی
اوج قول اوزره قرار ایتشد. قول اول بود که لفظ وزیر
ثقل معناسنه اولان لفظ وزیردن مشتق اولاب. بو تقدیرجه
مشتق و مشتق منه بیننده وجه مناسبت بو اولور که وزیر
اولان دولتند امور و مصالح ملک و سلطنتک اقباله
بالآخره تحمل و هر نه دکلو مشکل اولسه حل ایتسند صبر لیه
تحمل ایتک صفتند دایم و قایم اولور. قول ثانی بود که لفظ
وزیر ظنر معناسنه اولان از لفظند مشتق اولاب. و علی
هذا التقدير مشتق و مشتق منه بیننده وجه مناسبت
بودر که بدنگ قوامی ظنر لیه اولدوغنی کبی پادشاهک دخ
قیام ملک و سلطنتی مظاهرت وزیر لیه اولور. قول ثالث
بودر که لفظ وزیر مجازاً معناسنه فتحین و اووزا لیه اولان
لفظ وزیردن مشتق اولاب. و برین تقدیر مشتق و مشتق منه
بیننده وجه مناسبت بو اولور که ظهور حواریت و امورده
پادشاه وزیرک رایینه مراجعت و التجا ایدر و مدار سیاست
و حکومت و اعمال و بین الاجناد مفیض الاموال نی بلور.
بو آجلدن بعض ملوک عجم و زراسنه ساسه الاعمال و خازنه
الاموال دیشلردر که معناسی احوال اعمال و مناصبی کور.
دائماً ضبط و سیاست اعمال و امنای امور ایله تقید و مأخذ

۱۲
و مذاجل اموالی بلوب متصل حاصلاتی جمع و ضایعاً بخشتر
و تفقداً ایدر دیر دیمک اولور. پس بو تقریر اوزره وزارت
ایکی نوع اولوب بر نوعنه وزارت تفویض دیرلر که اهل
سیف و اصحاب قلمه کفایت ایدر جنک اموال و خزاینی جمع
و اهلنه دفع و نا اهلدن منعدن عبارتدر. و اول بر نوعنه
وزارت تنفید دیرلر که اصحابی دائماً رأی و حزمه شرف
اختصاص بولوب توجیهات اعمال و مناصب انلرک قبضه
تصرفه سپارش اولمغله مظاهر قرب بزم خاص اولمشلرد
و بویکی نوعدن هر برینک شروط و حقوقی وارددر که ضبط
اهم و حفظی الزمدر. بناءً علی هذا هر بری مستقیل بر باب
اولوب هر باب فصول متعدده بی مشتمل اولمق لازم کلمشد
باب اول وزارت تفویض بیاننده در
معلوم اولسونکه وزارت تفویض که اهل سیف و از باب
قلمه کفایت ایدر جنک اموال و خزاینی جمع، و بونلری ضبط
و اهلنه دفعله نا اهلدن منعدن عبارتدر. امغان نظر
اولنسه اگر چه اول برندن نفعی اشمل و اعمدر. لکن اول بری
بوندن تمسیت مورده انفذ و اتمدر حضرت سرور کاینات
و مفرج موجودات علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات
بیور مشلردر که خَلَقَ اللهُ الدُّنْيَا لِلسَّيْفِ وَالْقَلَمِ وَجَعَلَ
السَّيْفَ تَحْتَ الْقَلَمِ، یعنی حق تبارک و تقدس دنیا بی
سَیْفٍ وَقَلَمٍ اَجْلِبُجُون خَلَقَ اِبْلَدِي وَسَيُنْفِي قَلَمُكَ تَحْتَ

خکنده قیلدی . آمدی ما نحن بصدره که وزارت تفویض
اتی الذکر اولان اشیا خمسہ اوزر که حل و عقد و تدبیر
و تقلید و عزلدن عبارت در قدرت و استیلوی اقسایتمک
علی الانفراد برز فصل ایله هربری ثبت صحیفه بیان و قرین
فهم اصحاب عرفان اولمق لازمه تصنیف و راتبه جمع و تالیف
اولدی **فصل اول** احکام عقد و حلی بیان
ایدر معلوم اولسونکه عقد ایکی شرط اوزره مشتملدر .
شرط اول دفاع و شرط ثانی حذر در . وانک ضدی
اولان حل دخی ایکی شرط اوزره مبتنی در شرط اول تنفیذ
و شرط ثانی اقدامدر . پس عقد و حل ایکی شرط اوزره
محتوی اولوب هر شرط بر فصل ایله عرصه تحریرده مجمل قیلند
ناکه فهمه اقرب و ضبطه الیق و انسب اوله و تنفیذ دفاعه
طبعاً مقدم اولمغله رعایت و فاق طبع و وضع ایچون
وضعا دخی تقدیم اولندی **حکم اول از فصل اول**
تحریر امور تنفیذ بیاننده در آریابنه علی اهم اولاندر ندر که اوله
تنفیذ اس وزارت و قاعدت شارده و نیابتدر تیمم مصالح
ملک و استقامت اعمالده کفایت قلمه مخصوص و اول دخی
درت قسم اوزره دایر اولمق معین و منصوص صدر قسم اول
امر پادشاهی صدر و رایدن خصوص و فوق دخواه ملک
اوزره تنفیذدر و بو خصوصده وزیر اوزرینه ایکی فعل
حق واجب اولور حق اول دهان سلطانندن صادر

اولان امری ابتداء صدورنده خطا و ذلکدن پاک و آینه مثال
صیقل صوابله تابناک ایتمکدره افلاطون حکیم دیمشدر که
اول ریاضت وزیر اخلاق پادشاهده وانک ناسله
معامله سنده مزید تأملدره اگر پادشاهک ناسله اخلاق
و معامله سی شدیدده فطه ایسه وزیرانی کتم ایدوب
ناسه آرفق و طباعه اولان و جمله بدیدار ایلیمه
و اگر معامله پادشاه لینه مطلقه ایسه وزیر مشیرانی
بعینه تنفیذ ایتمیوب بلکه اندن اقواسنی تنفیذ و اظهار
ایلیه تا که تدبیرند عدله اقرب و عملی رضاء حقه اوفق
و انسب اوله حق ثانی شرف صدر و بولان امر سلطان
وقت و زمانیه اجراءه تعجیل اوزره اوله تا و قوف و تردید
جزئی ایله وحشت پذیر و ضعیف التأثیر اولیمه حکیم هیند
دیر که آدم امرنده عجله ایتمک کمال عجزینه علامتدر و بوند
دخی آشد و آخر قدر که اجراء امره قدرت و فرصت موجوده
اولوب تقصیر و تهاون ایله ارتکاب بطالت اولنه بعضر
حکماء عرب دیمشدر که **کمین عزیز اذله خرقه و من ذلیل
اعزّه خلقه** پس بو بابده بر ضرر ظاهر اولسه اصالة ملک
وتبعاً وزیر عاید اولور اقسام اربعة تنفیذرن قسم
ثانی امور مملکتدن رای وزیر مشیر اقسای ایلدوکی
امر تنفیذدره آمدی بو مقوله امر که اجر اسنده دخی وزیر
اوزرینه ایکی حق واجب اولور **حق اول** اول مراد اولنان

آمر پوتہ اجہا بندہ ذر خالص کبی قال اولان امور کد اولی
واضوبی و صوابه اقرب و لمقده در زیر اضیلده مأمور
واضوبیلہ مغذور اولور حق ثانی اگر امر معهود بر امر
عظیم ایسه جناب پادشاه عرض و اعلام ایتمکد بذلک
اهتمام ایتمکدر تاکہ استبداد منفر و استقلال مضر
و حقد و حسد مؤثر دن ساحل سلامتہ یتشه اما امر
حقیر اولور سه اعلام ایتمیوب اجر اسنه اقدام ایتمه لر
جایزدر حکیم هنددیر کہ اخقا ذک جمع حقد در هرنه برده
اولور سه مؤثره در اما زیاده اخوف و پرخطر نفوس
ملوک مضمرة اولاندر زیر انلره انتقام عادت مستلک
اولوب مطالبه و زرابی فخر و مکرمت بیلور لر فضا شوک
سلطان وزیری مطالبه دن صکره اکا رآیند معارضه ایسه
لایق وزارت بودر کہ معارضه سندن خوف و استیجاب ایسه
کہ بومعنی پادشاهک مالک مستین و ظان مسترب
اولد سندن منبعث اولوب وزیر کند و زرابی ایله پادشاهان
معارضه سی بینده اولان تناسب جمع و فرقی سوال یوزند
قرط التیام و تملق برله اسباب معارضه سندن بشرط خفا
استیضاح و استکشاف ایدر سه بعید اولنر امثال عرب
کلمشدر کہ الکلافر مضایدا القلوب پس معارضه ملک
صواب ظاهر اولور سه وزیر کند و رآیندن فراغت و جناب
پادشاهی استبداد ذلک و تلافی خلل ایلدوکی اجلدن

۱۶۰
مظهر ثنا و محدث ایلیده حقا کہ صحیح جریمه استبداد و ترک
انتقام عناد ایتمکله کشف علل و اسباب و ابضاح صواب
وزیره لازم و مهم اولان تلتف و ملائمت و اغمال مدارة
و ملاطفندر ایله اولسه اگر پادشاه محض لطفندن اجزاء
رأی وزیره مساعد ایتمه تنفیذ ایدوب هنگام تنفیذده
واقع اولان دزک و خامت وزیر اوزرینه توجه ایدوب
طرف پادشاهی مبرا اولور و اگر امضا سنه مساعد
سلطان اولیوب اجر اسندن اظهار امتناع ایسه انقیاد
لقوله المطاع وزیر دخی اجر اسندن فراغت و تنفیذنه
ترک جسارت ایتمک لازمه طاعت و متابعدر من
حن بعرضه فیلدع المرء قول سلف و پسندیده عقلاء
خلفدر و دینلشدر کہ خل الظریق لمن لا یفیک
قسم ثالث و کلا و نواب وزیر دن تصرفات اعمال
کند و رأیله مستبد اولانلردن صادر اولان امری
تنفیذدر پس امعان نظر اولنوب انلر رأی ایتمک لری
معنی مضیر ملک و سلطنت و مخالف حکم شریعت دکیس
وزیرانی امضا ایدوب بعد التنفیذ خلاف مأمول ظهور
ولور سه دزکی عمال و نواب اوزرینه اولوب زیمه وزیر
اندن مبرا اولور و اگر تنفیذی بایند انلر جناب وزیر
رجوع ایدر لرسانی تنفیذده وزیر اوزرینه ایکی حق
واجب اولور بری اولمره مباشرتک خطاستی صوابدن

تمیز ایچون اسبابنی استکشاف قدره ثانی انلرک مشروع و معقول
اولان رایلیرنی تقویه و شک و اریتیا بی انلردن سلب و ازاله
حکیم فرس دیرکه خیردن ابعدا یکی کسنه درکه مرتبه لری
متخذه و علتلری مختلفه دره بری اول کسنه درکه هیچ
بر کسنه به اعتماد ایلمن. ثانی، اول شخصدرکه اگنا هیچ بد
کسنه اعتماد ایلمن، آمدی ثواب و عمال ایلدکلری رایلی
بعد تحقیق الزل و زید تنفیذ ایلیوب بعد بر زلی ظاهر
اولورسه درک تنفیذی عمال اوزرینه اولوب وزیر مشیر
اندن بریغ الساحه اولور. و اگر تنفیذنده وزیر توقف
ایتمکله عرصه بروزده برخط نمایان اولورسه درک
وزیره عاید اولوب زخم عمال اندن بری اولاجنی روشن
و جلی اولوره قسم رابع، امور رعایای مائوش و مائوف
اولدقلری عادات و معاملات اوزره تصدیق و تنفیذ دره
زیر افتراء رعایا ذکر اولنان وجه اوزره عادات و معاملات
مختلفه المشارب اولوب هر بری مائوش اولدوغنی خرفت
و پیشه ایله خشنود و بی اندیشه در مجاز تجارتلری ایله
صناع صناعتلری ایله زراعت زراعتلری ایله راضی و شاکر
و هر بری مرکزنده ثابت و صابر دره پیشدا اینی اندک
واضع قوانین سلطنت اولان جمشید شاه معدلت پناه
وقت تقسیم معایش و اکساب و وزیرینه خطاب ایلیوب
دیددی که بنی آدم درت طبقه اوزره دره طبقه اولی

10
اهل سلاح و فرس اولان سپاه و عسکری طائفه سیدر
انلردست و پای سلطنت و چهره آرای مملکت اولغله رعایت
و حمایتلرنده و ضبط و ربط و حکومتلرنده و جوده معاش
و مواجبات معاشلرین بیدریغ ذکر کار قیل. طبقه ثانیه
اقامت لو از مردیانت و اجزاء نوامیس شریعت ایدنلردر
انلری کیفای معیشتلرینه کفایت مقدار یله منتظم الاطوار
قیل. طبقه ثالثه زراعتلرکه آلات زراعت و جراثمه
سرای جهان دایما عمارت ایدنلرکه حلقه حقیقت
شریطه انصاف ایله طبقه رابعه اهل سو قدرکه سبب
عمارت بلدان. و موجب بسط مواید رزق رحیم و رحماندر
انلرک حلقه بذل جود و احسان برله انصاف ایله امدک
بو طبقات ازبغان اصحاب ایله معامله ده وزیر اوزرینه
ایکی حق وارد دره بری اولدرکه بودرت طائفه دن برینه
کند و مطلب و مکسب مخصوص صیقلنده آخر دن بر فرد معاش
اولیه. ثانی بونلرک هر بری حلقه قاعده عدل و انصاف
خروج اولنیه. فرضا سلطان یعنی پادشاه قدر توان بو
چار اصناف دن بر زمره نک اکتارینی مراد ایدوب سایر
اصناف دن اول زمره به بعضی نفرضتم و الحاق ایلسه اول
ایکی زمره نک که بری منقول عنها و آخری منقول لیه در نظام
احواللری عرضنه اختلال اولوب تشوش خاطر لرنه باعث
وتکدر باطن و ظاهر لرنی مورث اولق مقرر دره. ومع هذا

سلطان قبلند انلرك مكاسبينه طمع بديدار اولوب تجارت
يا خود زراعت عروه كرينه تشبث ايدوب انلركه كسب و كار
معارضه يا مشاركت و مناسه همه يوزندن بوصفه خسيسه
لوثيله لباس سلطنت تلوث بولورسه حقوق سياسته
وهن عظيم و شروط رياسته قدح جسيم طاري اولمه سي
ايكي و خصله اشكارا اولور بري بودر كه پادشاه تعرض ايلدو
كاردن غيرك الی کوتاه اولوب اضرا ايدن سه اول كار اهر جميعا
مكسبلندن دور و مجور اولوب اك مشاركت و مناسه ستمت
طو رايدر سه شركاسي و زرينه اول مكاسبينك طرف تنك
وتارا اولق محققدر حضرت رسالتدن عليه اشرف الصاوة
والحجة مرويدر كه ما عدل و اليجرفي رعيتيه بيور مشلدر
يعني رعيتي ايجند تجارت ايدن والي اكر سلطان اكر وزير
اكر امير در عدل ايمبوب ظلم اوزره اولمه سي جي شبهه در يو
بيور لر ثاني اولدر كه ملوك و سلاطين خلق عالمك اشرفي
و منصب سلطنتله اعز و اكرفي ايكن اكر درك مكاسب و تحصيل
مظاليم عامه به مزاحمه ايدر لر سه عياد ابا لله تعالى انلرك
ضعف اصلي سي طرف سلطنته سريت ايدوب نظام امور مالا
بالكلية مشوش و مختل و مزاج اهل عالم علن صيل مكدرو معتدل
اولق بي ريدر بوباب بر حديث شريف واردر كه مفر انبارك
صلى الله عليه وسلم روايت اولنور كه اذا انجر الراعي اهللت الرعيته
بيور لشدر يعني صاحب رعيت اختيار تجارت ايدر الحواله

14
رعيت سرتاسر عرضه اهمال و باهمال كد كوب اختلال اولور
ديمكدر قول حكما در كه بر پادشاهك مملكتند كه رعيت
خوشحال و مسرور البال اوليه لر انك سرى سلطنتي مخزن
ظلم و بيدار و زمان قيلدع دولتي بز كشته و بز بار اولوق مقرر
اسكندر زوال القرنين تسخير عالمه كند كه قايم مقام سلطنتي
اولان حكيم ارسطاطاليس نصيحت نامه تحرير ايدوب رساله
ايلوب فتح و مطالعه اولند قدح جمله نصايحدين بر بو ايد كه
هر قنفي پادشاه كه رعيتي اند اولان مكاسب و محقرات
مايل اولا ايچون موت اول سلطنتدن اكرم و اولي و اليق
واخرى اولور **حكم ثاني از فضل اول** تسخير امور دفاغدر
بلنك كركدر كه دفاغ درت قسم اوزره در قسم اول عروس
ملكى دشت دوستدن حمايت و مدافعتدر قسم ثاني عرصه
مملكتي پاي دشمندن محافظت و مدافعتدر قسم ثالث وزير
كند و نفسى امثال و اكفا سندن مدافعتدر قسم رابع
رعيتي خوف و اختلالدن صنون و مدافعتدر قسم اول
كه عروس ملك و سلطنتي دشت دوستدن حما و دفاغدر
اسباب ثلاثه اوزره مشتملدر سبب اول اولياء سلطنتي
دائما ترغيب ايله طاعته تحريض و ترهيبه معصيتك
تكفئه تخضيضدر زير ارغبه و رهبة نفس انسان اوزره
واجدا بعد واجد توالى ايتسه لر نفس انلركه ذليل و خوف
و طمع سلوك طريق نقياده هادي و دليل اولور كيفه كه

عامة خلقی اگر احرار اگر عبید. رغبة و رهبة و وعد و وعید ایله
اظہاع و تهدید. و طوعاً و کرهاً تذلیل و تعبید. عادت حسنة
رت مجید فقال یلایرید در. سبب ثانی نیکو اهان ملک
و دولتک کفاف معاش لرینه قیام و تقید و احوال انعاش کتر
علی الدوام تجسس و تفقد. تا کفایت لرندن زیاده رزق
اصابتی ایله قوت بولوب طغیان ایتمه لر یا مقدار کفایتدن
نقصله بنای حال لرینه کمال ضعف طاری اولوب زوگردان
اولیه لر. زیرا بوا یکی معنی که قوت و ضعف لریدر ملک و سلطنته
فخل و مضر اولدوغنی بذاهه ظاهر در. فرضاً فرط قوتله هر بری
بر دشمن صرف شکن. و مزید ضعفه غر و ابتدالذم مثال طایفه
زن اولوب ثبات ملک و سلطنته بوا یکی حالدن طرف نقصان
وزوال بدیهی الاثقال اولور. خلفاء عباسیه دن ثامون
خليفة یه اخبار ایتدیلر که خراسانده سپاه طایفه سی یغی
و طغیان اولوب ربقه اطاعتدن خروج و نهب
وغارت اموال و از زاق اهل عرضله ذروره عصیان عروج
ایلدیلر خلیفه مرسوم بوجبری استماع ایدیجک والی
خراسانده خطاب شامل التعابله تخریر کباب ایدوب مضمونده
دیدیکه اگر سنن یا التکک طریق عدالتله کتسک عسکری
طایفه سی بوردسمه یعنی و طغیان ایتلردی و اگر کما یغنی منصبک
قادر و غالب اولسک سپاه بومقوله نهب و غارتله ترکیب
عصیان اولزلردی سبب ثالث اولیا دولت غوا و افساد

17
اهل فساد دن جمع و حراستدر. و بومعنی تک حصول ایلکی
امر یله در بری نلرک اخبار نی خفیه تفحص و تفتیشدر
تا سیدمی سقیمدن و نیکو اهی بداندیشد بدن متمیز اوله. ثانی
اهل افسادی نلر دن دور ایلکدر. تا فساد لر ی نلره دخی
سیر ایتله بحال ظهور بولیمه. زیرا منع و کف موازن مقدار
کشفدر. منشو چکدندر که من علامه الدولة قلة الغفلة
اقسام دفاغدن قسم ثانی که عرصه مملکتی پای دشمندن
محافظة و مدافعتدر. نظر اولنمق کر کردر که دشمن سلطنت یا
بر صاحب ملک و دولت یا خود با مالک اقتدار و قوت در
و بوصفنده اوج طایفه وارد لرینه اکتفاء مماثلون دیر لر
ثانیه یه. عظما متقدمون دیر لر. ثالثه یه. ناخمة متناهیون
دیر لر. اما طایفه اولی مذازاة و مسالمتله مدفوع اولور لر
و طایفه ثانیه ملاحظت و ملائمتله ممنوع اولور لر و طایفه
ثالثه اظہار سظوت و فحاشیتله مغلوب و مرفوع اولور لر
اختلاف مراتب باعث تباین اهل مطالب و مورث تناهی
حوال و آثار ب اولق معلوم حاضر و غایبدر. زیرا اذنی
اعلیه انقیاد ایتکیلله کندویه دخی اذنی بی مطیع و منقاد
ایلر. احادیث شریفه دندر که کما بدین تذان. بیور مشلدر
اما جملة یه علی السوئیة مکابره اولورسه باعث مناکره
و منافره اولوب سظوت عالی و نفرت دانی دن خوف و حول
اوزره اولق دانسته اریاب عقد و حلد. کلام حکما در که

مَنْ قَلَّتْ تَجَرَّتَهُ خَدَعٌ . وَمَنْ قَلَّتْ مُبَالَاتُهُ صُرِعَ . دمیستار در
واکر آعداء مر قومیندن هیچ بر طایفه ایله محاربه بد مقتضی اولسه
اهل خرمه لایق اولان بودر که ظاهر محاربه دن تکف و ایسا
اولنوب باطننا تدارک مهات محاربه ایله بعضی امارات مخوفه
پیدا اولنه . تا بالآخره خرق حجاب مهات و قطع اسبنا مر اقب
اولمش اولیه . زیرا بو حرکت پر حکمت و ساطیلله حظوظ اربعه
آتی لذکردن محظوظه و عنایت رب کریم برله ملحوظ اولموقی زیاده
بری آسایش مسالمت . ثانی خطر تعجیلدن آمن و زرفاهیت
ثالث بقاء سیم و زرز و اسب و استر . رابع راحت و حضور
سپاه و عسکردن . قدما دیمش لدر که زیور تانی ایله تحلی
ایدن البته عروس فرادی ذرا غوش و جواهر صحت و عافیت
وسلامتله تحلیه کزدن و کوش ایدر . و عدو سیله مقابله ده
عجله ایتمین آعدار و انداری پیش نهاد ایدوب برکات صبر
و ثباته نایل ایتد و واصل امنیت . و آعداسی مطاوله سند
قطعا تغیر و تکدر بولیوب چاره چوی اولان هر آینه داخل
مداخل فرصت اولور . و عجله ایله ملاقات دشمنه جاریم
ظفر اولمقدن کمال خذرا وزره اولور . زیرا شرور غرور ایله
بو باده اخطار بسیار و اگذار بشمار ظهورینه احتمال وارد
و محاربه بی حاجت اولیوب طرف دشمندن انقیاد و طاعت
مقرر اولور سه غنیمت بلیوب تحصیل مایه سلامت سپاه و در
اجل چون مال غنایمکن عدوی زله بند ایتکی تجویز ایتش لدر

18
نته کم اسد الله الغالب حضرت علی بن ابی طالب کرم الله وجهه
بیوردر که جذ علی عدو که بالفضل فانه احد الظفرین . یعنی
دشمنک وزره فضلله جود ایله که بو معنی یکی نوع ظفرک
بریدر . و اگر بسط مقدمات آذار و انذار در نصکره ضرورت
اقتضا سیله محاربه عدویه مناجزه و تعجیل لازم و مهم اولور
ایقاظ عسکر عزم و استعمال سپاه خرم ایله لر و بعد الاستیخار
محاربه بر اقدام و تجهیز مقاتله به اتمام ایلوب و جمیع احوال
و افعال اتباع شرایط دین و ایستاء قراسیم علی مبیندن
تجاوز ایتیه لر که عدلله دیندن عدول ایدن باغی مضر و غ
و بالآخره مغلوب و مدفوع اولمق محققدر . کلام حکمت ارتسام
حکما دندر . مَنْ سَلَّ سَيْفًا لَبِغِيٍّ اُغْمِدَ فِي رَأْسِهِ . وَمَنْ اسْتَشَرَ
اَسَاءَ السُّوءِ اسْتَسْنَهُ عَلَى نَفْسِهِ . و اثناء محاربه ده هر طرفه
احتیاط و حذری سپر و نصر و توفیق رب شفیقه استظهار
قوی عسکر اتخاذ ایدر . لر حکیم فارس که بزجر هر حکم میشناسد
دیمش که مباشرت امورده ایتکالا علی القدره تقصیر و تهاؤ
حذر لازمدر . زیرا هر تیر قضا و قدر ایچون هدف نه شی
اولدوغی خاصه معلوم علام حیدر . پس سبب نجاح و نجات
اقدام عمل و باعث خیرت و خیرمان اتمل تقصیر فی العملدر .
امثال حکمتدن در که تفکر قبل ان تعیزم . و تبین قبل ان
تجهم . و شاور قبل ان تقدم . دیمش لدر . و جمال حرب
توده غلبه و ظفر او زره و وضع اوزار تیغ و سپر ایله که

شرط بود که عدو ایله صبح و تالف و رعایت لوازم آنرا تلافی
ایده لر حکیم رؤف اسکندر سعادت مرشومه تحریر و اعلام
ایتمسکه بر قوم او زره غلبه و ظفر خیز ظهور بولدقده غضبی
اوزار خربله معاً وضع و ترک و آسائس لطف و استینا بر ترک
ایتمک کر کرده زیرا حال خرنده انلر که آعداء عداوت الیما عذر
حال مغلوبیتد اتباع و اشیا عذر ایلله اولسه اول محله غضبی
وازی بی ترک و ایهمال و قاعدت احسان و مکرمتی اعمال ایتمک
لازمدر اقسام اربعة دفاعدن قسم ثالث که وزیر مشیر
کند و نفسنی امثالدن مدافعتدر معلوم اولق مهندر که
بومدافعت استیصلاح طرفین ایدوب طرف اعلی که سلطانده
و طرف ادنی بی که اعواندر قابل طلاق صلاح ایدکد نصرکه
اولور امدی امثال و اکفاء و وزیر اوج قسمه مختصردر
برینه و اثر برینه مؤتور ثالثیه منافس دیرلر اما قسم اول
که وایتدر اول کسنه در که حق وزیرده شس ایلله بداء
ایلیوب عداوتنی اظهار و حقد و حسدنی اشکار ایلر
و بو ایکی خصلت حیثه مقدمات بغی و طغیانندن اولغله
مغکوس المراد اولوب مظهر یاس و جرمان اولاجنی مقرر و
مستغنی عن البیاندر امین رب و دود حضرت سلیمان
بن داود علی نبینا و علیهما صلوات الملك المعبود بیور مشردر
سثم الظالم یرجع علیه لان عقوبته تسرع الیه ۶۶
کلام حکما در که من فعل الخیر فینفسیه بداء و من فعل الشر

۱۹
فعلی نفسیه جنی پس بومقوله کسنه حقنده وزیر مشیره
ایکی امر دن بری لا بد دره بری اولدر که و اثر تقدیم ایلدو کی
شری مثلی ایلله مقابله ایده ثانی اولدر که عداوتندن اظهار
ایلدو کی داهینه و اهینه بی بسند فاعله مغامله ایده اگر مقابله
مراد ایلدر سه عفو ایتمک افضلدره و اگر اجراء حکم مقابله
ایلر سه مغذ و ریته محلد در مغدین نبوت و رسالت و منبع
ولایت و کرامتدن صلی علیه وسلم مزویدر که من اراد
ان یشرف الله له البیان وان یرفع له الدرجات یوم القیمه
فلیعف عن ظلمه و لیصل من قطعه و لیغط من
حرمه و لیحکم عن جهل علیه بیور مشردر یعنی شول کسنه
که دیر و درون دل و جانندن امید ایلدر که الله تعالی
یوم آخرتد اکا یوجه بنا لومقاملر و عالی درجه لرحسان
ایلیه کند و یر ظلم ایدندن عفو ایلسون و قطع رحم ایلر
اقر باسنه صله ایلسون و سائل محرومه صدقه و یرسون و جلیلله
حقند قصور ایدنه حلم ایلسون خلفاً عتاسیدن مستنصر بالله
دیمشد که لذة العفو اظیب من لذة التشقی لان لذة العفو
یتبعها الحمد و لذة التشقی یتبعها الندم یعنی لذة عفو لذة
انتقامدن اظیب و اخلی دره زیرا عفو ایدکد نصرکه صلی
الله تعالی یرحمدر ایدر و انتقام ایلدکد نصرکه اکاندا و بشیمان
عارض اولور **قطعه عربیه** و لیس اغتذاری من قبیح بنا فیج
ان اقبل بی یوما و صدق قائله فانک تلقی فاعل الشر نارما

عَلَيْهِ وَلَمْ يَنْدَمْ عَلَى الْخَيْرِ فَاعِلُهُ وَأَمَّا اسْتِدْفَاعُ عِدَاوَتِهِ الْبَنَادُ
 اَظْلَمُ وَالتَّالِي اسْتَلْمُ فَمَا سَبَّحَهُ بَادُ اَوْلَانِ اصْنَاءُ مَرَامِدُنِ دَوْرٍ
 وَمَجْهُورِ اَوْلُوْبِ تَابِي مَعْدُوْرٍ اَوْلَمُقِ مَسْتُوْرٍ دَكَلْدَرٍ مَشُوْرٍ كَلْمَشْدُ
 كِه اَعْدَانِك كَيْدِ جَهْتَنْدَنْ اَضْعَفُ وَاَوْهَنْتِي وودفع اولمقصد اسهل
 وَاَهْوَيْ عِدَاوَتِي زِيَادَه ظَاهِر وَاَبِيْنَ اَوْلَانِدَر اَيْلَه اَوْلَسَه
 بَادِرَه سَنْدَنْ حَذَرٌ وودفع غاييله عداوتند اقدام واهتمامي
 پيشتر ايتك كركدر وَاَلتَّخْلُفِ طِبَاعِ حَسْبِجِنَه دَفْعِ عِدَاوَةِ
 مَرْقُومَه دَخِي مَخْتَلَفَه الْاَوْضَاعِ اَوْلُوْبِ بُوْبَابِ كَاهِ اسْتِمَا
 رَغْبَتِ وَاكَاهِ تَقْوِيَه بِالرَّهْبَةِ اَيْتَمُكَ جَائِزِدَر نَتَمُّ لَقَمَانِ حَكِيمِ
 مَظْهَرِ اسْمِ حَكِيمِ اَيْدِي وَاغْلَنَه مَوْعِظَتِ اَيْدُوْبِ اَيْ جَانِ پِدَر
 شَرْدَنْ غَزَلَتِ اَيْلَه تَاكِه شَرْدَخِي سَنْدَنْ غَزَلَتِ اَيْلِيَه زَبِيْدَا
 هَر شَرِكِه وَاَرْدَرِيْنَه شَرِّ اَيْچُون مَخْلُوقِدَر نَتَمُّ خَيْرِيْنَه خَيْرِ اَيْچُون
 مَجْهُولِدَر صَحْفِ مَنَزَلَه سَالِفَه دَه مَسْطُوْر بُوْلَنْدِيَكِه شَرِيْبِيْزِ
 اَوْلَانِكِ شَرِيْ يَنْه كَنْدُوِيَه عَايِدَا وَاَوْلُوْر حَسَنِ بِنِ سَهْلِكِه وَاَزْرَا
 خَلْفَادَنْ بَر عَاقِلِ ذِي فَضْلِ اَيْدِي دَمِشْدَر كِه مُهَلِكَا تَدَنْ اَوْجِ
 خَصْلَتِ بُوْلْدَم كِه اَنْلَرِكِ فِسَادِي جِيْلَدَنْ بَر جِيْلَه اَيْلَه صِلَاوَحِ
 پَذِيْرَا وَاَمِنْ بَرِيْ قَارِبِ بِيْنِنْدَه عِدَاوَتِ ثَانِيْ اَمْثَالِ وَاَكْفَا
 اِرَاسَنْدَه تَحَاسُدِ وَاَغْبَطَتِ ثَالِثِ مَلُوْكَ وَاَسْلَاطِيْنِ مَابِيْنِنْدَه
 اِعْجُوْبِ اَوْجِ وَاَكْتَدَر دَرِه وَاَبِيْنَ اَتَدَنْ اَوْجِ خَصْلَتِ دَخِي بُوْلْدَم كِه
 اَنْلَرِكِ صِلَاوَحِي بَر نَوْعِ مَكْرَايِلَه فَنَازِقُوْلِ اَيْلِيْنَ بَرِيْ عِلْمَادَمِ
 عِبَادَتِ ثَانِيَه اَصْحَابِ بَصِيْرَتِ نَعْمَتِ قِنَاعَتِ ثَالِثَه اَرْبَاعِ

اَقْدَارِدَه جُوْدِ وَاَسْخَاوَتِ دَرِه وَاَوْجِ حَسَنَه دَخِي بُوْلْدَم كِه
 اَنْلَرْدَنْ هِيْجِ كَسْبِنَه سَبِيْرَا وَاَمِنْ بَرِيْ حِيَاثِ ثَانِيَه عَاقِبَتِ
 ثَالِثَه مَالِ وَاَمَكْنَتِ دَرِه وَاَمَّا مَوْتُوْر كِه اَكْفَاءِ وَاَزِيْرْدَنْ
 قِسْمِ ثَانِيْدَر اَوْلِ كَسْبِنَه دَر كِه بَر نَوْعِ اِسْمَاتِ بَر لَه مَقْدَمَا اَنْجِيْدَه
 قَلُوْبِ مَقَابِلَه دَه اِسْتِعْمَالِ صَبْرِ اَيْلِيْشِ وَاَحْقَنْدَه اِظْهَارِ عِدَاوَتِ
 اَوْلَمَشِيْكَنِ اِنْخِطَاسِيْلَه جَانِنَه جَبْر اَيْلِيْشِدَر اَمْدَا اَوْلَمَقُوْلَه
 كِه مَظْلُوْمِ دَر رُوْنِيْ فِغَانِ وَاِنَالَه سَنْدَنْ تُوْقِيْ وَاَبِيْغَتَه
 وَثِيْبَه سَنْدَنْ اَحْتِرَازِ وَاِسْتِعْطَافِ بَر لَه تَحَلِّيْ وَاَحْرِيْ اَيْلِيْوِبِ
 اِنِيْ نَوْاعِ الطَّاقِلَه اَمْثَالِنْدَنْ مَمْتَازِ وَاَسْرَافِ اَز طُوْمُوْ كَر كَرْدَه
 سَرُوْرِ رُسُلِ وَاَهَادِيْ سُبُوْدَنْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَبْنِ عَبَّاسِ
 رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا رُوَايَتِ اَيْلِدُوْ كِي حَدِيْثِ بَر حَكْمَتِ دَر كِه بِيُوْر مَشَلْرْدَر
 اَيْتَاكُمُ وَاَلْمُشَارَةَ فَاِنَّهَا تَدْفِنُ الْغُرَّةَ وَتُظْهِرُ الْعُرَّةَ بَعْنِي
 اَحْتِرَازِ اَيْلِكِ بَرِيْ بَرِيْ كَزَه شَر اَيْلَه مَكَا فَا تِ وَاَجَازَا اَيْتَمَكْدَنْ
 زِيْرَا بُوْ خَصْلَتِ قِيْحَه مَحَاسِنِ وَاَمَكَارِ حِيْ دَفْنِ وَاِعْظَامِ
 وَاَمَقَابِيْجِ وَاَمَعَايِبِيْ اِظْهَارِ وَاِعْلَامِ اَيْلِدِيْ مَكْدَر وَاَمْثَالِ
 حَكْمَتِ كَتُوْر لَمَشْدَر كِه اَوْجِ شَيْئِكِ قَلِيْلِيْ كَثِيْر وَاَصْغِيْر كَبِيْر
 بَرِيْ عِدَاوَتِ ثَانِيْ اَنْشِ ثَالِثِ مَرْضَدَر وَاَمَّا مَنَافِيْنِ
 كِه اَمْثَالِ وَاَزِيْرْدَنْ قِسْمِ ثَالِثِدَر اَوْلِ كَسْبِنَه دَر كِه بَر مَرْبِيَه
 طَالِبِ اَوْلُوْبِ مَسَاعِدِ تَقْدِيْر اَيْلَه مَقْصُوْرَه وَاَصْلِ وَاَمْرَا
 نَايِلِ وَاَوْلُوْر سَه كَارِيْ اَنْتِقَامِ وَاَكْر تَقْدِيْر دَر سَتَكِيْرِيْ اَوْ مِيْنِ
 اَوْلِ مَطْلُوْ اَوْلَانِ مَرْتَبَه دَنْ اِظْهَارِ نَفَرَتِ تَمَامِ اَيْدُوْ اَوْلَمَقُوْلَه

کسنه لره ارخاء عنان امل اولنوب هوای مناصب و اعماله
دولتدن جناح مناهنه سنی خفض ایده جان بر عمل توجیهند
لا بد در که اول عمله اشتغالله امید و ائینه سندن غافل
و ایلد و کی نیتدن روز کاری عاقل اولان زرامضی ساعاها
آغاز و مداوله اوقات مغیر اطوار در منشور حکمه مسطور
امر بسناغایه و الدهر فی مناغایه ایله اولسه اولمقوله
شخصی بر آن عملدن معزول و فارغ طوبیه لره اول غل و فراع
اشناسنده اظهار مساءة مضمرة ایله اشتغال و غلغذ
قوی طوبیت کدیر احوال ایتمه سی مقرر در زیر مضطر اولان
بهار و جسون و ناچار اولان دل و جانله تحصیل اما لند
غیور اولور پس اگر سواق قضا ایله سر منزل مرادنه وصول
بولورسه باری کند و حقنده اضطناع و احسان ایتمشور
اول دخی احسانه احسانله مکافات سنی کنان اولورسه عدا
و انتقامه عطف عنان ایتیه جکی روشن و عیاندر امتاله
عربیة غیره دندر که من علامه الاقبال اضطناع الرجال کلام
حکما در که اصنع الخیر عند امکانه یتق لک حمده بعد زوال
یامیه و احسن و الدوله لک یحسن الیک و الدوله علیک
و اجعل زمان رخائک عده لزمان بلائک و اگر قضاء
رب جلیل الی مرادندن صد و تحویل ایدر سه بو طرف خوفدن
امین اولوب غر و س مقصودنه حسن حیل و الطافله قرین
اولمش اولور امثال حکمندر که الحوائج تطلب بالعتناء

۲۱
و تدرک بالقضا یعنی حوائج و مطالب مشقت و عنابرله
طلب اولور و میسر اولمز الا مساعده تقدر و قضا ایله
میسر اولور و بینه امثال دندر که من اشتض الاضداد
بلغ المراد بعض حکما در سوال اولندیکه نبل و شرف سندر
جواب و یردیکه نبل و شرف آقران و امثالله مواخاة
واضداد و اعدابرله مدهنته و مضافه در وقت اولور که
رتبه منافستدن قاصر اولان عداوته تعرض و تصدی
صد دنده اولور اول مقوله کسنه لری رجاسیله بهر مند
وزمام احسانکله بند ایله که توجیه اولنان عملد اگر
سایک طریق صلاح و سداد اولورسه مظهر التفات و اشعا
اولوب و اگر مرکب جرمینه فساد اولورسه بعض تحویفات
و تهدیداته تهویل و ایجاز اولنق ممکندر آرد شیرین
بابک دیمشدر که مرد کبریا آج اولسه صنولتندن حذر
ایدوب لئیم اولان نعمته سیز اولسه سظوتندن گوشه کثیر
اولق کر کدر که علة المعاذات قلة المبالاته دینلمشدر
حضرت سلیمان بن داود علی نبینا و علیهما صلوات الملك
الودود و مخدوم سعادت مر سومنه بند سود مند ایدوب
بیورمشکه بیک دوستک اولورسه اشتکار ایله که
بیک دوست آذر و بردشمنک اولورسه اشتیقل و
ایله که بردشمن چوقدره و زمان و اهل زماندن سلامت
و شادمانی اکانیب آمال و آمانی دندر ایله اولسه

قول مختار او زره اقلال ایشازدن افضل و صدیق صدوقله
قناعت اجملدر. رهنمای اصحاب هدایت حضرت رسالتدن
صلی الله علیه وسلم روایتدر که. لَوْ لَمْ يَصِبْ ابْنُ آدَمَ مِنَ الدُّنْيَا
إِلَّا الْأَمْنُ وَالسَّلَامَةُ كُنِيَ بِهِنَّ ذَاةً قَاتِلًا. بیور مشلدر.
یعنی آدم او غلانونه دنیادان امن و سلامتدن غیر پرشی
اصابت ایتمسه بویکسی یعنی امن و سلامت کما مرض موت
اولغه کفایت ایدردیمکدر. آیه کریمه. كُلِّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ
دخی بوحدیث شریفک معنای مینصنی موت لهر.
و بوشعر عربی اولاد خلفادن ابراهیم بن مهدی به نسبت
اولور **قطعة عربیه** وَلِلنَّفُوسِ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى وَجَلٍ
مِنَ الْمَيِّتَةِ أَمَالٌ تَقْوِيهَا فَالْمَرْءُ يَنْسُطُهَا وَالذَّهْرُ يَقْبِضُهَا
وَالنَّفْسُ تَنْشُرُهَا وَالْمَوْتُ يَطْوِيهَا **نثر** اقسام اربعه دفاعدن هتم
رابع که رعیتی خوف و اختلافدن صیانت و مدافعتدر.
بویکی حالک اصلی تکاشل واهمالدر که تفریط و افراط بیند
تردر. و جاده عدلدن عدول و طریق تقصیر و اسراف سلوک
و اکا تو در ایله سوء سیرت و فساد سیاستدن منبتعلدر
علی الخصوص که افعال دخی انضمام بولاجزاج رعیت هم فاسد
هم مفسد اولوب ظلم و حیف دخی روکوریلور سه عرضه
هلاک اولغله انعدام جنس رعیت و ویرانی تمام مملکت
امر مقرر اولور. ایله اولسه احوال رعایاسی فساد او زره
اولان مملکت بنجه استقامت و صلاحیت بولور که رعایا

مملک و سلطنتده جسددن رأس منزله سنده در لر جسد
نمضت و قیام ایتمن الا قوه رأیله. و برکارده مستبید
اولن الا اندن معونت و بأسله. آمدی رعایت رعیتدر
وزیر مشیر او زرنینه اوج حق و اجدره. حق اول اولدر که
انلرک صلاح معایش و وفور مکاسب لر نینه امداد و اعانت
ایلیه تا اول سببله توفیر ذخایر و مواد. و معموری بمالک
و بلاد میسر اوله. اکابر اصحابدن عطا جابر دن رضی الله
عنهما و جابر حضرت رسالتدن صلی الله علیه وسلم روایت
ایدر که خیر الناس انفعهم للناس. بیور مشلدر. یعنی
ناسک خیری ناسه نفعی زیاده اولاندر دیمکدر. و هب
بن منبه دیمشدر که. ان احسن الناس عیاشا من حسن
عیش الناس فی عیاشیه. حق ثانی اولدر که رعیت لک
حقوق سلطنتله اکتفا. و انلرک کار لرینی انصاف او زره
حمل و بنا ایلیه. امثال حکمدندر که. من خاف ابناء تک اغتقد
مساء تک. دینلشدر. و رعایای اخدمقادر حقوق
غیر سپارش ایتمیوب وزیر کند و نفسیله تقید یا خود
زیاده اعتماد اولور کسنه لر تعیین ایلیوب انلرک دخی
احوال و اوضاع لرینی تجسس و تفقد ایله لر. حق ثالث
اولدر که. رعایای او زر لرندن کفایتی ایله حمایت و آیدر
عالیه بی انلرک دفع و منعله صیانت ایلیه. تا رعایایه
وزیر اب مشفق و رؤف کبی اولوب. رعایا دخی وزیره مانند

اولاد منتقاد و عطف اولاد را زیرا هر کافل مسترعی زیر دستند
مسئول و مواخذ اولی حدیث صحیحله ثابت در نته کم
حضرت سید کاینات علیه افضل الصلوات بیور مشرد در کلمه
زاع و کلمه مسئول عن رعیتیه یعنی سرکار هر یک را عیدر
و هر یک را رعیتند مسئول در دیمک اولور پس رعیت چون
وزیر او زرنده اولان حق اللہی رعایت و حق سلطانی دخی
شرع مطابق صیانت ایتد که نصکره طریق عدل و انصاف
اینتد اشکر فی اذا و پادشاهک ذکر جمیلنی بوسبیلہ خلق عالمه
هویند ایتد کر کرد که دولت دنیا مثال ظل غمام بی بقا و مانند
حلم نیام قریب المرور و سریع الفئاد **ع** من الدنيا علی الدنيا بلیک
نکته سی معلوم هر عزیز و ذلیل در خصوصاً بوباب حضرت
رسول کامیاب رسالت نصابدن صلی الله علیه و سلم روایت
اولمشدر که کن فی الدنيا کانتک غریباً و عابراً سبیل بیور مشرد
یعنی دنیاده اول کویا که غریب سن یا خود بر یولدن عبور
ایدی سن دیمک اولور و منشور حکم و عود الحیات فی کل
یوم یغتصی دینمشدر بعض حکما دیشرد که هر روز فیروز
که طلوع ایدر خلق عالمی فردایه سور مکه و هر کس جنایت
ید و لسانله ما خود اولوب جزا سن کور مکده در اید اولسه
رخصت زمانی غنیمت و قدرت و امکانی فرصت بیلوب
نفسگدن ینه نفسک ایچون اخذ حظ و نصیب و افزونگدن
فرد ایچون زاد و ذخیره احضار و ترتیب ایتد وضع عاقلانه

۳۲
و طور کاملانه در حکیم روم که آرسطوی حکمت مر سومدر
اسکندره یازدغنی پند نامه سنده دنج ایشکه دنیایه
حریص اولمه زیرا سن انده قلیل البقا سن مبادا که کیدر اولدقد
اگا چشم حسرتله بقا سن بومعنا ده بوقطعه عربیه بغایت
اجمل و احکم واقعه اولمشد هومک بالعیش مقرونه
فما تقطع العیش الا بهتم و خلوة دنیا ک مشمومة
فما تاكل المشهد الا یسئم اذا تم امرت بنا نقضه
توقع زوالاً اذا قبلتتم **ن** اثر اول و قدده که حضرت رب
رحیم و ورود سلیمان بن داوده علی نبینا و علیهما الصلوة
الی یوم الخلود توبه میسر ایدوب ملک و سلطنتی ینه کذویه
رد و احسان و کالاول بل دخی اکمل و افضل عالمه سلطان
ایلدی حضرت سلیمان علیه صلوة الرحمن کرشی سی اوزره
تحریر ایلدی که اذا صحت العافیة نزل البلاء و اذا تمت السلاوة
بختم العطب و اذا تم الامن علا الخوف یعنی صحت و عافیة
مرتبه کماله یتد که نزول بلا مقدر اولور و سلوة قائم وجود
بولدقد یتد موت و فنا یتوت ظاهر اولور و امن و امان
وفق مراد اوزره عینان اولدقد خوف و هراس متعاقب و متبادر
اولور دیمک اولور **ح** ثالثاً فضل اول بیان شرایط
واحوال اقدامه دره اقدام شرایط سیاستدن اکمل و اوفی سی
ولوازم وزارتک اجمل و کافی سیدر نتیجه اقدام ظفر و نصرت
و عاقبت انجام انهمزام و خجبتدر منشور حکم بالاقدام

ترتفع الأقدام دینلشد معلوم اوله که اقدام اول زمانده و جب
 اولور که اسبابی اولان قوت و فرصت آماده و وقت و آبان
 و ساعت مکانی بریشوب ابواب و مدخلیندن قضاة محرک
 زیاده اولانته که شاعر عرب دیمشد **ربیت عربی**
 اذما آیتت الاخر من غیر نابیه ضللت وان تقصد الی الباء تنبذی
 پس بعد حضور الاسباب مهتات رزمندن اولان خرم و غرغری
 دخی انلره یعنی قوت و فرصته یار و وفادار و همدم و وفادار
 ایلیوب مطلع توکلدن خورشید کبی تابان اولوب جانب مراد
 صرف عنان ایده لره که باذن الله تعالی ظفر میسر و معصوم
 ندایسه وصول متصور اولور مگر عایق قد زمانع ظفر اولان
 امدی بلنک کر کرد که خرمک معناسی مورد رأی صاب مقنض
 تدبیر و غزمک معناسی وقت لایقند اول مورد تدبیره تنفید
 و تقریر در حکم قدیمه ده مسطور در که ایکی کسنه بر آفرده
 طالب ظفر اولسه لر بفضل الله تعالی دیانت جهندن افضل
 کیم ایسه اول و اصل اولور دیانتد برابر اولور لر سه مرآت
 جهندن انجلی نایل اولور مرآتد دخی مساوی اولسه لر
 اغوانی چوغ اولان مظفر اولور اغوانده دخی مساوی اولور
 کوب بخت و طالع قوی و لامع اولان کسنه ی ظفر میسر اولور
 و اگر شروط اربعة اقدام که ضمنا ذکره سبق ایدن قوت و فرصت
 و خرم و غزمدر بونلردن بری حین عملد ناقص اولسه اقدام
 تغزیه منقلب و عسکر و سپاه متعز و مضطرب اولوب

مانع وصول ظفر اولق مقرر در مکر خلاف قضا و قدر اولان
 اول دخی و راه پرده غنیده اولغله بویابد برقیاس معتبر
 اولق غیر متصور در حکیم هند دیمشد که حازمه ایله مطلوبی
 بینند حایل اولان عاجزی حاجتنه ایصال ایدن سبب
 فاضلدر بز جهره دیدیلر که انجیب اشیا ندر جواب ویردیکه
 دولت جاهل و نکبت عالم عاقلدر **قطعه عربیه**
 که عاقل عاقل اعیت مذاهبه و جاهل جاهل تلقاه مرزوقا
 هذا الذی ترک الاوهام خیره وصیر العالم الخیر زندقا
 عبدالله بن طاهر بر رجل کلوب دیدیکه آیتها الامیر خرم
 و غزیه محتاج اولمیان نه نشی در جواب سؤالد عبدالله
 اوج کون استمهال ایدوب بعد اول رجلینه کلوب اعاده
 سؤال ایتد که جواب ویردیکه محتاج خرم و غرم اولمیان
 دولتدر پس اول رجل جوابی تصدیق و مقالنی تحقیق
 ایتد که نصکره بو کله نک بو و جهله سندن ظهورینه سبب
 دخی مساعده دولتدر دیدی امثال حکمندر که الخط یأتی
 من لا یأتیه دیر لره ایله اولسه اقدام ایکی قسمه انقیسام
 اوزره در بری اجتلاب منافع اقدامدر ثانی دفع
 مضار و مثالبه اقدامدر اما اجتلاب منافع حقندن
 اولان اقدام ایکی نوعدر بری استیضافه ملک ایچون
 اولور ثانی استیزاده مواد ایچون اولور اما استیضافه
 ملک ایچون اولان اقدامک حصول خرم و غزیه اولور

بشرط آن که رغبت ورهبت استعمالند مقرون اولاً و اعتیاد
 و اجتیا لله صورت پذیرا و لمق قبال وجد الله حاصل
 اولمقدن اولی در بواجده حضرت فخر کاینات
 و ذخیر موجودات صلی الله علیه و سلم الحرب خدعة
 بیور مشلردن امثال حکمت کلمشدر که درت نسنه ی
 ترکیب اولمز الا اهو ج و احق و ذلیل و اول درتدن سالم
 اولمز الا خلقدن قلیل بری جنک و خریده مناجرة و تعجیل
 ثانی رکوب بحر هائل ثالث تجربه ایچون شرب سیم قاتل
 رابع زنانی اسراره امین عار دل ملاحظه ایتمکدر و اما
 استیزاده مواد ایچون اولان اقدامک عرصه ظهورده جلوه
 اولمه سی عدل و احسانله اولور هرگاه که رفق و میناسرت
 ذرکاز طوله تا انلرایله عمارت ممالک و بلدان کثرت و زراعت
 اراضی و تربیه باغ و بستان و فرت بولا زیرا که اراضی
 کنوز و دفاین ملک و سلطنت و مایه معموری بلاد
 و مملکتدر نته کیم افضل انبیا و اکمل صفیا علیه صلوات
 الله الملائک الاعلی بیور مشلردن التمسوا الرزق فی جنایا
 الارض یعنی ارضی ارضک جنایا سنده که استعمال
 و زراعت اولنمیان بوزیر لردر انده طلب و التماس ایلت
 دیمک اولور آمدی خیر و برکاتی عموم اوزره اولان فرغ ذاده
 استمداد ایتمک ضرری عام اولوب لایق اجتناب اولان
 اصل خباثت کرداری قطع ایتمکدن افضلدره زیرا رزق ذاره

آیا در روایه استبر حقیقت است
 گویند که این مکتب جامع است
 کارگزاران و ماسخه انفع صانع
 اولمقدن ارضانه کلور
 بکارت و کلکرت و حیات
 اولمقدن ارضانه کلور
 بکارت و کلکرت و حیات

و اولمقدن ارضانه کلور
 بکارت و کلکرت و حیات

نفاذ حال و اصل خباثت کردارند بقاسنه بحال یوقدره آیه
 کریمه اما الرزق یذهب جفاء و اما ما ینفع الناس فینکث
 فی الارض فحوائی سعادت اجتناسی رخى بوکایما
 ایدر لکن ترتب فساد قبل بلوغ الاوان قطعنه مبادرت
 و وقت وزماندن اقدام اخذینه مساز عتده دره فی المثل
 کالنی بولیان میوه بی قطع ایتمک نامناسب اولدوغی اخذ
 خطوظنه رعایت خرابت اولنمه مقدر نشأت ایدر بلکه
 مدت یسیره صبر اختیار ایتمکله وقت و زمانی ایریشوب
 قطع و اکل اولنسه اندن شیرینکام اولمق مالاکلامدره مدبر
 عالم که وقت صلاح و فساده اغلدر انک اختیارینه وثوق
 تام و توکل تمام ایلیوب حوائج عمره جمعینی برکون اوزرینه
 حمل ایتموب و تدبیر امور دن قنوط کلی اظهار یله کند ولری
 مظهر خجل ایتمیه لره تا غوایل عجله ایله خلقه اساءت لری
 ظاهر و مکارم اناء تدن جرمانله ندامت لری باهر اولیه
 بعض حکمان من شر الناس دیوسؤال اولند قدده من
 لا ینالی ان یراه الناس مسیثا دیوجواب ویرمشدر و اما
 دفع مضار اوزره اولان اقدام رخى ایکی نوعدر بری
 امور ملک و سلطنتدن مختل اولان امری دفعه اقدامدر
 و آکا ایکی سبب وارد بری ایهال ثانی عجزدر نوع ثانی
 مؤازدن نقصان پذیر اولان شینک سببنی دفعه اقدامدر
 و آکا رخى ایکی سبب وارد بری نفور جمهوره تا جوردستوردر

امدی بونلردن هر بدینک ضررینی سببندک ضدی ایله تدارک
وتلا فی ایلیه لکه هر دردک علاجی سببندک ضدی ایله
حاصل و بوطریقه سلوک ایدن ستمزل مرادنه واصل اولو
پس اگر ملک و سلطنتک اختلاوی افعال سببیه اولدیسه
ایضاظ عین عزم ایلوب، اگر عجزدن منبعث اولدیسه استعمال
خرمایتمک کرکدر، و اگر نقص مؤاده سبب نفور جمهور اولدیسه
رعیت طایفه سندن استیجابات جلیته حال ایدوب جور دستور
اولدیسه انصاف و عدلی اعمال یلک اهدره، تا اول طریقیه
حدوث بولان اساءات احسانله مجبور، و اول فعل قبیح بووضع
جمیلله مستورا اولوب حدیث صحیح، الخیر کثیر و قلیل فاعله،
فحوا سنجه عمل خیر ایله تقید، و اول فرقه قلیله بی تکثیر ایله
خالق خیر و شره توذد اولمغله افضل اعمال و منتهای امانه
وصول میسر و مقدر اوله، و لهذا بعض حکما خیر من الخیر فاعله
و شر من الشر فاعله، دیمشدر **حکم رابع از فصل اول**
شرایط و اسباب حدری بیان ایدره، اصحاب فهومه معلوم
و مفهوم اوله لکه، دهر غدار طوارق روز کار ایله هر فرددن
منتقم و نایز، و نواب لیل و نهار ایله زنجش رسان هر مقیم
و مسافر دره، و فاسی غدر ایله توأم و اقبال ایدبار ایله همدرد
منشور حکم مسطور درک، الدنيا مرجعة الیهبة و اللقندر
حسود لا یأبى علی شیء الا غیره، و کلمات حکمت نکات درک
اصاب الدنيا من حدرها و اصابت الدنيا من امنها دینلمشدر

عبد الملك بن مروان نسبت اولنور، اخذروا الجدیدین
فلما قدر اوقات تعصى عنها الابصار فاذا صدقت
طوارق عزاً مسترسلاً ضارها هداً فالسها به الضایب
و غرضاً لمنافرة الحوادث و النواب، ما حصل معنی سحر
بودرک، دینانک بر ایکی کونک ریشخندنه فریفته، و تمنو
و الیتامینه شیفته اولیوب هبته سنه رجوع ایلمک، و اعطای
ایله و کنی حسداً استزداد ایتمک عادت قدیمه سی اولدوغنی
بلوب مکر و حیلله سندن دائماً حذر، و سپه نام صایبه سندن
جناب حقه التجای سپر ایتمک کرکدر، حکما دیمشدر درک
حذر دن ابا ایدوب، قصر کارنی اساس حذر و اختیار اس
اوزره بنا ایتمین نقد عزیز ایسه مشلوب العن، و مبتلا
ذل و عجز اولمق محققدر، اما طوارق دهر و نواب غرض
متیقظانه تقدیم حذر، و ضرر مضارده سندن محفوظ وار
اغذار فیهما ظفر ایدر سه خرم و غزمله بادره سنی رده،
و سپه نام صایبه سنی ذامن سپر ایله دفع و طرد ایتمک جا زده
و بعد رعایه شرایط الحذر قضاء لایرده استسلایم تام،
و قدر لایصد دن خلاص محال اولدوغنه جزم تمام ایتمک
کرکدر، حضرت جیب خدا و هادی سبیل هدی دن
صلی الله علیه وسلم ابوالدردا رضی الله عنه روایتیه
وارد اولان حدیث صحیح الا دارک بیور مشلدر، اخذروا
الدنيا فانها اسحر من هاروت و ماروت، یعنی دنیاردن

حذر ايلك زير اكه دينا جاد و لقدمه هاروت و ماروت دن
غالبدرديمك اولور. بعض حكمان سوال ايتديلر كه سعيده
كيدر. جواب ويرديكه من اعتبار باميسه واستظمن لنفسيه
يعني سعید اول كسينه در كه ماضي سندن عبرت آلب مستقبلند
نفسی ایچون ظهیر اتخاذ ایلیه. و حذر ایچون بر حذر وارد ركه
اكرانده توقف اولمیبوب تجاوز اولنورسه نامی خور و مذلت
اولور. نته كيم ذكری سبق ایدن اقدام دخی حدندن تجاوز
ایدنجه نامی تهوژ اولور. و حدود اوزرینه زیاده ایتك
منهياتدن معدود اولمغله مثبت نقصان مخدود اولوق
روشندر. آمدی حذر دخی حد معیندن خروجله فشل
و جبانته. و اقدام همچنان وقت وحدندن تجاوز ایلخرق
و حماقت اولوب. بوجاوز و خروجله عامل اولان خرم دن
دور. و تیقظلك مجبور اولدوغی اهل عقله مستورا اولن. امثال
حكمده كمشدر كه ایدی العقول تمسك اعنة الانفس. یعنی
توسن نفسك عناننی امسال ایدن دست تصرف عقول
اولنجه ضبطی سهل اولور ديمكدر. و حكما ديمشدر كه پادشا
وزیری ابتداء تدبیرده حذر اوزره بولوب تنفيذ امر وقتند
چدايله همسن بولوق ككدر. تا غایله كار دن امن و نجات ايله
مرکزنده استقرار و ثبات مقرر اولو. پس معلوم اولسون كه
حذر درت وجه اوزره اولور بری حضرت رب العزت علت
حكمته و جلّت فرض و تقدیر ایلدوکی اشیا ده حذر اوزره اولمقد

ثانی قبل سلطان دن تفویض و امر اولنان اموره حذر
اوزره اولمقدره. ثالث. اعتراض زمان و اهلندن توقی
و حذر در. رابع. مکر و کیند اعدادن تحدی و حذر در
اما وجه اول. كه حق سبحانه و تعالی حضرتك فرض ایلدوکی
اشیا ده حذر در. بلك ككدر كه بو حذر عمار دین بین
و علامت ايقان و یقین اولوب باعیت انقیاد و طاعت
و مانع بغی و معصیت در. معناسی او امر الهیه به وقوف
و ایستنا. و زواج و منهياتدن کمال تجتّب و اتقادر.
تا كه امر ایلدوکی او امر حقه ايله طاعة و جتاً عمل.
و نفی و منع بیوردوغی قبايحدن خشية و حذراً قطع
امل اولنه. عیازاً بالله تعالی قلیل الحذر اولان دنیا ده
ضعیف دینله مظهر حیرمان رشد و سداد. و عقبا ده مبتلا
نکال غلاظ و شیدا اولمغله اذل و احقیر عباد اولوق
محققدر. صحف ساله دن بعضنده وارد اولمشدر كه
عزت و قوت نفسد غرور و نخوت و عظمت زیاده ایلدو
لكن بونلردن افضل و اجمل الله تعالی دن خوف و خشیت
زیرا خشية حقیله منهياتدن مرتدغ و منتهی اولیات
دنیا ده و ضیعفه دن و عقبا ده نقیصه دن عاروشینار
ایلمز. فلذا ایکی عالمده دخی اگایا و رویار. و ناصر و مددكار
بولمن. اسد الله الغالب حضرت علی ابن ابی طالب کرم الله
وجهه بیور مشلردر كه. من حاول امرأ بمعصية الله كان

أَبْعَدَ لِمَا رَجَى وَأَقْرَبَ لِمَا اتَّقَى، وَكَلَامَ حَكَمَاءِ دَرْكِهِ خَيْرُ
الْأَخْلَاقِ أَعْوَنُهَا عَلَى الْوَرَعِ، وَأَقْوَالُ سَلْفِهِ دَرْكُهُ، إِنَّمَا
لَكَ مِنْ دُنْيَاكَ مَا أَصْلَحْتَ بِهِ مَثْوَاكَ، بِخَيْرِي نَكَ بُو قَطْعَةُ
عَرَبِيَّةٍ سِي بُو مَعْنَاهُ اسْتِمَاعُهُ لَأَيُّقِ وَحَرِي دَرْ قَطْعَةُ عَرَبِيَّةٍ
يَا جَامِعًا مَا بَعَا وَالذَّهْرُ يَزْمَقُهُ، مُفَكِّرًا أَيْ بَابٍ فِيهِ يَطْرُقُ
جَمَعَتْ مَا لَا فِكْرَ فِيهَا جَمَعَتْ لَهُ، يَا جَامِعَ الْمَالِ يَا مَا تَفَرَّقَ
وَجِهَ ثَانِي، كَمَا سَلْطَانُكَ أَمْرًا يَدُوكِ أُمُورًا وَمَصَالِحُهَا حَذَرُكَ
سَبَبٌ أَوْلَدَ رُكَّةَ مُلُوكٍ وَسَلَاطِينَ كُنْدُ وُلْدِهِ مَشَاهِدَةٌ أَيْ لِكُلِّ
مَزِيدٍ قَدْرَتُهُ مَانِدٍ شِيرِ غَرْنَدَةِ وَثَابٍ، وَفَرِطٍ سَطْوَتُهُ مُتَحَكِّمٌ
وَپَرْتَابٍ أَوْلُوبٍ تَابِعِ نَفْسِ أَوْلَمِقٍ وَسَاطِئِهِ دَلِيلُ ظَنِّي سِي دَخِي
أَوْلِيَانِ مَادَّةٍ حِكْمِ قَطْعِي، وَلِوَرْتِيَابٍ جَزْوِي أَيْ لِهْ أَخْذُ وَرَبِّ
كُلِّي أَيْ دَرْ لِرِ، پَسْ أَلْرَهْ أَعْتَمَادُ وَوُثُوقُ نَشَانِ كَمَا لِعَجْزِ وَخُورِ،
وَأَلْرُكْلَهْ أَسْتِينَا سِ وَأَسْتِينَا سَالِ مَوْرَثِ فَرِطِ خُوفِ وَخَطَرِ أَوْلُ
نَهْ كَيْمِ بُو بِيْتِ عَرَبِيٍّ تَقْرِيرِ نَدَنِ مِرَاذِ مَعْلُومِ ذِكْرِ وَغَنِي أَوْلُورِ بِيْتِ
ثَلَاثَةٌ لَيْسَ لَهُمْ أَمَانٌ، أَلْبَخْرُ وَالسَّلْطَانُ وَالزَّمَانُ،
وَأَمثَالُهُ، إِذَا تَغَيَّرَ السَّلْطَانُ تَغَيَّرَ الزَّمَانُ، دَخِي خَا طَرِ دَاشْتِ
أَصْحَابِ عِرْفَانِ دَرْ غَايَةِ مَا فِي الْبَابِ، أَلْكَرَّ حَالِ غَضْبِ دَرْ وَكَرْوَقَةِ
رِضَا دَرْ مُلُوكِ وَسَلَاطِينِ دَرْ حَذَرِ جَالِبِ خَيْرِ وَدَافِعِ شَرِّ دَرْ
زِيرِ أَحْذُوثِ مَلَالِ وَغَرُوضِ تَعَبُّدِ سُلُوكِ دَآبِ أَرْبِ مَهْمَلِي
أَوْلِيُوبِ، حَقَّارَتِ نَظَرِ مُتَعَبِّطَانِ لِرِي أَيْ لِهْ صِلَاحِ شَكْلِ فِئَادِ
وَرَوَاجِ صُورَتِ كَسَادَةِ كُورِنِكِ بِي شَكْرِ أَيْ لِهْ أَوْلَسِ غَوَايِلِ

۲۱
صِحْتِ لِرِنْدَنِ نَضْحِ وَبِنْدِ أَيْ لِهْ اسْتِخْلَاصِ، وَتَوْحُشِ وَتَنَكَّرِ لِرِنْدَنِ
كَمَا لِحَذَرِ سُوْرِهِ مَنْدِ أَيْ لِهْ اسْتِدْفَاعِ دَنْ بَرَانِ خَالِي أَوْلِهْ مَوْ
كِرْ كَرْدِ، حَكَمَاءِ دَرْ مِشْلِرِ دَرْ كَرِهْ، سَلَاطِينِ لِهْ صِحْتِ أَيْ دِنْهُ أَوْجِ خِصْلَتِ
مُهْمِ وَلَا بَدْرِ بَرِي كَمَا لِحَذَرِ وَجَانِبِ، ثَانِي سَلْبِ أُنْسِ
وَجَسَارَتِ وَتَرْكِ دِلَالِ وَجِرَاتِ، ثَالِثِ نَضْحِ وَبِنْدِ
بَدْلِهِ إِجْتِهَادِ وَدِقْتِ دَرْ أَمْدِي سَلْطَانِ دَنْ حَذَرِ أَوْجِ
وَجَهْلِهِ مَتَصَوِّرِ دَرْ بَرِي جِينِ إِذْلَالِ وَوَقْتِ مُطَايَبِهِ
وَإِسْتِزْمَالِ تَرْكِ أَعْتِمَادِ وَاسْتِينَا سِنَهْ سُوْرِهِ أَعْتِقَادِ
كَمَا عَاقِبَتِ أَعْتِمَادِ خُسْرَانِ وَنَدَمِ، وَمَوْرِثِ مَزِيدِ غَمِّ وَالمُدْرِهِ
زِيرِ أَخْرُقِ وَخِمَاقَتِ أَيْ نَوْعِ دَرْ بَرِي سَلْطَانِ عَالِي شَانِهِ
مُحْكُومِنْدَنِ إِظْهَارِ غِنَجِ وَدِلَالِ، ثَانِي قَبْلِ ظَهُورِ الْفَرِصَةِ
وَالْإِمْكَانِ قِيَامِ بِالْحَالِ دَرْ أَيْ لِهْ أَوْلَسِهِ مَقْرَبِ سَلْطَنَتِهِ
لَا بَدْرِ دَرْ كَرِهْ، بِأَدِ شَاهِ أَيْ تَقْدِيمِ أَيْ تَسَهْ أَوْلِ نَفْسِنِي ضَبْطِ
أَيْ دُوبِ، تَعْظِيمِ أَيْ لِسَهْ أَوْلِ تَوَاضِعِ رِشْتِهِ سِنِ رَنْبِ أَيْ لِيَهْ
وَإِظْهَارِ مَوَاقِفِ أَيْ تَسَهْ أَوْلِ رِعَايَتِ آدَابِ إِجْتِرَامِ أَيْ دُوبِ
أَعْلَانِ مَخَاشِنِ أَيْ لِسَهْ أَوْلِ كَمَالِ لِينِ وَالتِّيَامِ وَهَنْكَامِ
مُغَالِظَةِ دَهْ جَفَا وَتَجَنُّبِ سِنَهْ صَبْرِ مَا لَا كَلَامِ أَيْ لِيَهْ، زِيرِ
مُلُوكِ جَفَا وَتَجَنُّبِ يَهْ نَقْدِ رَاقِدِ زَايِسَهْ مَقْرَبَانِ سَلْطَنَتِي
تَحْلُكِ أَثْبَتِ وَأَصْبَرَ أَوْلَمِقِ لَا زَمَةَ مُلُوكِ مِلَا زَمَتِ، وَرَابِطَةُ
مَتَابِعْتِ دَرْ كَاهِ أَوْلُورِ كَمَا مَلَّتِ مُلُوكِ مَنِيحِ مَكْرِ، وَجَفَا
وَتَجَنُّبِ لِرِي مَوْلِدِ غَدْرِ أَوْلُورِ، أَوْلِ سَبَبِ دَرْ كَرِهْ ضَخْفِ سَالْفِهِ

وارد اولمشد که سلطانک مقربلرینه مجتبی و میل و مؤانسبتی
اعشاب و نباتات اوزرینه دوشن نورخوشیدکی بی بقا
و نباتدر حکماء هندی میشلردر که سلطان مقربان دولتته
قلت وفاده و کمال تقرواستیغنا ده مکتبه تشبیه اولسه
آنسبندر هر بار که بری خروج اید آخر دخول و ولوج ایدر
امثال عربند که السلطان ذوعدادین و بدوان آمدی
اظهار توخش و تنگرایتد و کنه مغدور اولیوب بومقوله حرکات
بحسب العقل مغدور طو تملق کر کدره زیر اوقت اولور که حقه
اعتراف ایدوب سالیک سمیت وفا اولور و اعمال صبر و سکونله
قلبه رقت کلوب موجب غضبله عملان کف و ابایلر پس
بواجلدندر که امثال کلبله و درمنه ده صاحب السلطان
کراکب الایدیخاف الناس و هو لکن کویبه اشد خوفاً دیو
ایراد اولمشدره مضعب بن منصور اصحابک اکابرندک
عقبه بن عامردن رضی الله عنهم اول دخی حضرت سیدانیا
وسند اصفیادن صلی الله علیه وسلم روایت ایتمشدر که
السبعید من وعظ بغیره بهور مشلردر و حضرتک مدینه
شاعر ماهر اولان حسان بن ثابت رضی الله عنه انشاد
ایلد کلری اشعادندر بیت **وَمَنْ يَأْمِنُ الدَّهْرَ الْفَتُونَ فَاِنْتِ**
لِرَأْيِ الَّذِي لَا يَأْمِنُ الدَّهْرَ مُقْتَدِي ثانی سلطانک حدیث
آشنا سنده سلطانک مطابینه دخی مساعدت و مخابت
و ملاذی اولان اشیا به معاونت ایتمکدره قلا بر غرض

۲۹
و فرامده که دین و عرض و ناموسه ضرر کلبله صد و اغراض
تکلیف ایتیوب اجابتنده توقف و تردد ایلبله لر فرضا
مصالح ملک و سلطنته اشتغال ایتمک متوفرا یکن کند
اغراض و مقاصد نفسانیه سنده وزیری مقصر بولسه
ماهوا همیله اشتغال حضورند مقبول و مغدور اولیوب
بهر حال معاتب و مجبور اولق مقرر و محقق اولور زیر اسطفا
وزیری اول کند و نفسی ایچون ثانیاً اقامت مصالح ملکی ایچون
مغتمد علیه اتخا ایللیوب غلبه هوا و نزاع شهوتله حظ
نفسنی مصالح ملک و سلطنتدن تقدیم ایلد که وزیر
طرف خلافه کور و رسه امور مهتبه ملک و دولتته اشتغال
قاتند مفید و نافع دوشمیوب بلکه نفس نفیسی آرزو سنده
منارغ بولندی دیورد و طرده میان بند و وسیله بوند
اوله سی بی ارتبابدر بو جهتندر که حضرت نبی اکرم صلی الله
علیه وسلم جنک الشئ یعنی و یضم بیور مشلردر یعنی بر شیشه
محبت صاحبک عین بصیرتی مشاهده رشددن اعظم
و کوش قلبنی استماع نضح و موعظه دن ایضام ایدر دیمک
اولور ایله اولسه شرعاً و عقلاً و منکر اولیان مرادینه مشا
ایتمک متوفره و اتمام لذایذ نفسانیه سنده غیر مقصره
اولق لازمه شان وزارتدر تاکه وزیرک دخی واقع اولان
مراد و مصلحت سلطان صحیح الاعتقاد و سلیم الاعتقاد
اولوب مساعده صورت ایتناع و نزاع اظهار ایلبله

ثالث سلطان خذرنه نقد و جنبشك مالك اولدوغنى
سوء ظن سلطانى نفسندن ذت و منع بانبده صرف ايلوب
اولوجه جالب خير و نفع اولمقدرة زيرادولت وزير سلطاندا
اصل سلطنتندن بفرغ اولدوغنى مقرر اولوب فنسار اضلله
صلاح فرغ ممنوع الجمع اولدوغنى بديهيان دن اولدوغنى
شايبه شبيه يوقدره زيراسلطان وزيره كمال وثوق و اعتماد
و فرط تعويل و اعتماد اتمكله بالذات تقيد امور دن استرساله
و استسلام تام ايلشدره پس وزيره دخا الزموا هم بودر كه
وثوقه امانتيله و استسلامنه كفايتيله مقابله و معامله
ايليه و مهماتندركه امور ملك و دولته واقع اولان خوف
و خذرنه مباحثه سلطان القايتمه له تا سلطان
وزيرى خوف و اخذرا اولان و رطيه القايتمه زيرا
وزير مشير هم سلطان دن خوف ايدر هم سلطان خوف
ايتدو كى موردن خوف ايدر پس بو تقرير او زره وزير ايكى
خوف مبتلا و ايكى نوع خطر ايله غم پنيا اولور نته كيم شاعر
عرب بو مضمونده بو بيت اعجب و اعرب ديمشدر **بيت**
ان البلاء يطاق غير مضاعف، فاذا تضاعف ضار غير مطاق
امدى اندن دفع خوف اتمكله كندوردن دخى دفع خوف
ايمش اولوب ايكى خوف دن معامين و سالم و تو ايكى خطر دن
خلاصه مسرور و غايم اولور و معلوم اوله كه سلطان چون
وزير او زرنده حقوق ثلاثه وارد رنه كيم وزير ايجوز دخى

30
سلطان او زرنده حقوق ثلاثه وارد رنه اما حقوق ثلاثه
سلطان دن اول مصالح ملك و سلطنتيله قيام و تمثيت
امورينه اهمت ايدر بودخى درت قسمدره برى تعير ممالك و بلاد
ثانى تقويم عساكر و اجناده ثالث تمير خدایق مواد رابع
رعايت رعيت كه و دايع خالق العباد دره حق ثانى مصالح
نفس نفس سلطانله قيام و انك تحصيل مطالب و مآربنه
صرف جهد تمامدره بودخى درت قسمدره برى تكمل و طایف
و ادارات كفايتى ثانى تحمل اوزار او ضماح فهم و دره ثالث
تهذيب و ترتيب خدم و خواشى سى رابع دفع نوايب ايجون
اعداد مهمات و مواشى سيدر حق ثالث اعدای سلطنتله
مقاومته قيام و تجهيز عسكركه مزید تقيد ايله بديل جدي
تمامدره بودخى درت قسمدره برى تحصيل ثغور و قلاع
ثانى استكمال لوازم و ذخاير بقاع ثالث ترتيب عساكر
رابع تعير و ترميم خلد و مآثر دره ايله اولسه بو حقوق
مشروحه ني ادا و شروط و اقساميله تقرير و ايفاده صرف
سعى و درقت و بار دره اخذ و سطوت دن فرط خذرو مجانب
ايمك هم مهمات دين و دولندر منشور حكده ديمشدر كه
من فعل ما شاء لى ما لم يشأ كلام بلغادر كه من اولع بقبج
المعاملة اوجع بقبج المقابلة و ضمير منيره روشن
اولا كه بار دره انتقام ظهور رايته انعام دن اجهم
و اسرع و شرى ساير شرور دن اضر و اوقدره زير انقا

آتش غضبیدن صادره و لطف و انعام دریا آناه و کرمند
منبعث و ظاهر اولور چوق واقع اولور که هجوم عسکر انقام
اقدام جیش خذردن اسبق و اقدام و اصابتی سابقه
خذردن اسرع و اجهت اولور، فلها بران خذردن غافل
و احتراز و اجتنابدن عاقل و ذاهل اوله مق کر کرده نته کیم
ابوزید طایر دیمشدر بیت و الخیزلا یاتیک مجتمعا
والشر یسبق سینه مطرة، وزیرک دخی سلطان اورزنده
اولان حقوق ثلاثه دن اول وزیرک امور ملک و دولته
نظر و خدمتته سلطان دائما معاونت او زره اولمقدرد
و بومعنی درت و جهله صورت بولور بر تقویت بد وزیر
ثانی تنفید رای و تدبیر وزیر، ثالث و ثوق عقل و کفایت
وزیر رابع ترک ایشماع اعداء وزیرک شایورن اردشیر
عهد دولتمده او علی هرمنه نصیحت نامه تخراید و بجهلیدن
بومعنی به مناسب تقریر تیشکه، وزیر کر کرده شاه قنق
قوی الامر و مقبول القول اولوب مکان و مرتبه حضور
شاهده رفیع و عالی اولغله غیره مراجعتدن خالی اوله و لطف
شاهه کمال و ثوق اولغله تمشیت امور ملک و سلطنتدن
بذل اقدام و شفقت او زره اولوب حقیقه رای شاهه زیاده
وقوف و اعتماد اولغله مقاومت اعداء مملکنده صبر مالک
و مکنت ایلیمه، آمدی الخذر کل الخذر که مقربان دولتکندن بر
آخری نک منزله سنده تنزیل ایشیق، اندک غیر سنی اول مرتبه

۳۱
مظهر تعظیم و تجلیل ایتیمه سن، حق ثانی، سلطان وزیرده
درت نسنه ایله و ثوق تام، و استقلال تمام و بر مکر در
بری بغیر ذنب مؤاخذه ایتمه مک، ثانی من غیر خیانت
مالنه طمع ایلیمه مک، ثالث وزیر او زرنه کسنه لی تقدیم
ایتمه مک، رابع اعداء وزیره فرصت و مکنت و برمه مکن
حق ثالث، سلطا وزیرنی منصب وزارتده درت
و جهله حفظ و حراست ایتمکر در، بری ظاهر وزیر
سالم کوروب باطنی دخی ظاهرینه موافق بلکدر، زیاده
بخشس ضمیر قلوب خصایص رب علام الغیوبدن در
کسری بن قباده دیمشدر که خواصکدن بر طائفه نک سریری
فساد بولوب حقه طریقی سدادن خروجله سوء اعتقاد
ایتمه شروع ایلدیلر جواب و برمشکه، بن عالم ظاهره شاهم
باطنه دست حکم ایشمن، و حکومت عدلله در حفظ نفسله
بارشمن، و تفحص اعمال ظاهره دندر سریره قدرتم تیشمن،
ثانی نظر وزیر امورده مانند تیز مستقیم ایکن پادشاه
رای وزیرنی تبدیل ایتیمه، زیرا اینی تبدیلله اعتماد قلیل
و نشاطی ضعیف و کلیل اولور، زیرا پادشاه حمایت ناموس
سلطنت ایچون دائما معلق الالبواب و مستور عن الابصار
اولغله اقوال و افعال و اموالد و سایر امور و احوال
وزیر پادشاهدن سمع و بصر و ید و لسان و قلب معتبر
منزله سنده اولوب، بومرتبه ده اولان کسنه دائما اعدا ایلد

محفوظ، و عین عنایت و التفاتله ملحوظ اولمق اولی و البقدر
ثالث مقضای قضا و قدر ایله ظهور بولان اموره سلطان
وزیری مؤاخذه ایتمه مکره، زیرا بومواخذة نك مآلی حضرت
حقله معارضه به چقار، و ظهور قضا و قدرده سلطان
و وزیر و کبیر و صغیر برابر اولدوغی کوندن اظہر در پس
افعال الهیته ذنوب عباددن تعداد اولمق لایق عدل و داد اولن
بو جهتند که حضرت رسول رب علام علیہ افضل الصلوة
و اکمل السلام بیورلرد که، اذا اراد الله تعالی انفاذ قضایه
و قدره سلب ذوی العقول عقولهم حتی یفقد فیهم قضا و
و قدره، یعنی حضرت حق جل و علا قوللرنده قضا و قدردن
انفاذ مراد ایلسه اول اصحاب عقولدن عقللرنی سلب
و ازاله ایلد حتی قضا و قدری انلرده نافذ اولوردیمک
اولور، رابع تحت قدرت وزیرده اولیان محالات اموری
وزیر او زیننه تمیل و طاقتدن افزون تکلیف ثقیل ایتمه مکلا
آیت حکیمه، لا یتکلف الله نفسا الا و سعهما فحوائی معلوسنی
اندیشه ایدوب، مخالفت نص کریمله رواعی بجنتی دن
احترازی پیشه ایتمک کر کدر، حکیم یونانی افلاطون ثانی
که ارسطوی حکمت مبانی دردمیشد که، تغیر ناموس ملک
و سلطنت اول غیون خلقدن ابتدا ایدوب مرزاد اولارق
لسانه اندن سایر جوارح و ارکانه خدوج ایدر،
امدی بو تقریر دلیذیر یله ذکر اولنان ایکی نوع حقوقک

۳۲
بری بریله مقابله سی واضحه، و معرفتی دخی سایر معارف
اموردن راجحه در، لکن اقدام واهی حقوق سلطانند
امدی وزیر مشیره مهم اولان حقوق پادشاهی رتبه
کالده رعایت و صیانتدر، تا پادشاه دخی انک رعایت
حقوق صداقتن مشاهده ایدوب، رعایت حقوق وزیرده
تقصیر رو اکورمیه حکیم فارسیه ده کلمشدر و زرا مملوکک
کورر کوزلری و ایشیدور قولقلری و طوغر و سولیدیلری
و زرادن تهمت بو وجهله مرتقیقه اولور که کندونفسلری
حقنده آرزو ایتد کلری نصایح بر و احسانی پادشاهلری
حقنده مصروف، و کند و مصالحلرنده بذل ایلد کلری اجتهاد
مملوکا حقلرنده دخی مبذول و معطوف طوته لر، تا که روح
جسدن متشکی، و جسد دخی روحن متآزی اولیوب
مابینلرنده کمال ائلاف و اتحاد ایله، بنا مصالحلری اشتداد
بولار، و اما و جوهر خذردن وجه ثالث که اعتراض زمانک
توقی و خذردن، سببی اولد که ذوی زمان کونه کونه الوانله
تقلب و تلون، و حالدن حاله تبدل و تحولدن خالی اولیوب
این و ملایمتد نصکره اظهاری رعونت و خشونت پیشه سی،
و ایضا ایتد و کفی نینه استیفا، و ثریا کی جمع ایتد و کفی مانند
نبات النعش مظهر افتراق ایتمک قوی اندیشه سی اولمشد،
بوخارزمانی بکر صدیقندن رضی الله عنهما اول دخی حضرت
رسول ربا العزیدن صلی الله علیه وسلم روایت ایدر که بیورلرد

انظر وادور من تسكنون وارض من تررعون وفي طريق
من مشون. يعني نظرا اعتبار ايله كورلكه كيملك اولرند
ساكن اولورسن. و كيملك يرليني زراعت ايدرسن. و كيملك
يوللرندة مشي ايدرسن. ديمك اولور. كلام حكما. قدما دركه.
الدنيا ان بقيت لك لم تبق لها. يعني دنيا سنك ايجون
برق كوك فالورسه دخی سن ايجون فالورسن. زير دست
اجل كريبان حياتك چالك ايلوب حرمان امل برله افكنده
مغاله هلا لايتمك مقرر دره بعض بلغا ديمشدركه دنيا اقبال
ايلسه طالب كبي اقبال ايدر. و اديبار ايلسه هاربت كبي اديبار ايدر
برحالت اوزره فالورسن و تحول و انقلا بلك منفق اولور. برجاني
اصلاح ايلز جانب اخري افساد ايتيمجه. و بر محروني شاد ايتيم
بر مسرورلكه قلبي غم ابار ايتيمجه. عرصه سي خطر. و اكا اعتما
ايدنك حالي عاقبة الامر مكدردره. بوبيت عربي كه مناسب حاله
قيس بن حطيمه نسبت اولور. و من عادة الايام ان ضرورنا
اذا سرت منها خائب ساء جانب. ايله اولور زماندن حذر
درت و جهله ميستردر وجه اول مساعده سنه و اثوق
اوليوب نسر و غنا سنه ميل صادق ايمه مكدردر زير ايسر و غنا
وجوديله مهمات حذردن غافل اولوب دسيم مساعده سنه
تعبيه ايلدو كي سيم قاتلدن صلاحني اطعام ايلك اقضاي
مطلب و مرمدرا ابو العتاهيه نك بوبتي حقا كه سن اعتبار
صغار و بكار دريت ان الزمان وان الان لاهله لخاشن

۳۳
فخطوبه المتحركات كاتهن سواكين. وجه ثاني. الده فرصت
وبر و احسانه قدرت و ارايكن فرصتي غنيمت بلوب. ففعل
جميلدن بران غافل. و صدقه كثير و قليلدن برخطه زاهل
و عاقل اولدمقدر. تا كه حدوث نو ايدده مائه زخر و شرف.
و عواقبه نعم البدل و خير الخلف اولو. و غرور دولت ايله
استظهار دن. و نيسر و غنا ده استكشار دن. احترام تام
اوزره اولوب. المزة اين يومه فيلنتيه من يومه. مضمونجه
تحصيل انتباه تمامه سعی ايتيمك كر كده حضرت رسول اكرم
و پناه كافر اهدن صلي الله عليه وسلم مرويدر كه بيور مشلردن
اغنيم خمساً قبل خمسين. شبابك قبل هزمك. و صحتك قبل
سقمك. و غناك قبل عدمك. و فراغك قبل شغلك. و حياتك
قبل موتك. يعني بش نسنه لي بش نسنه دن اول غنيمت
بلوب مقتضا سيله حركت ايتيمك كر كدر. پير كدن اقدم شينا.
و سقامت و مرضدن اول صحتي. و عدم فقر دن پيشتر
غنايي. و شغلدن او كدين فراغي. و موتدن ايلرو خيالي.
غنيمت بلك ديمك اولور. وجه ثالث. نفس لوامه صلاحني
فعل قبيحدن منع و كف ايدرب مطلقا شر و ايساء تدن قبض
كف ايتيمكدر. تا رصدي حادثات و غوايل هقواتدن مكفي
و مصون. و و جل و زللدن محي و مامون اولور. و زمان
دولنده غرور دولتله ارتكاب تطاولدن حذر كلي.
واجتناب جملي ايدده لر. تا بخت و اقبال مسلوب اولدقه سالم

وقرط نقود آمن وسلامته غانم اولاً لرحمة سرور كائنا تذك
عليها كل الصلوات، رواية ولنور كه بيور مشلرد واتباع السبيته
الحسنه تحمها، يعنى سبيته لى حسنه ايله اتباع ايلك، تا
حسنه سبيته لى نحو ايليه ديمك اولور، وتوبت عرب
حضرت بنى ربهى به اسناد اولنور امثال سايره دندر بيت
الخير ابغى وان طال الزمان به، والشراخبت ما اوعيت من زاد
وجه رابع، سفر آخرت ايجون استعداد، و مرجع ومعاد
اصلى به احضار ظهير وزاد ايمكدر، وآمال دنيويه ايله مغرور
اوليوب، زخر منازل اخرويه حصوله سعى موفور اوزره اولمقد
تاغوايل غرور وشورردن بخائله فايز علود درجات اولور.
حضرت فخر رسل وهادى سبلدن صلى الله عليه وسلم مرويد
كه بيور مشلردن، يا عجباً كل العجب بلصدق بدار الخلود وهو
يسغى لدار الغرور، يعنى زياده تعجب اولنور شول مؤمن
حقنده كه دار آخرته تصديقاً و تحقيقاً اينانور حال بو كه
دار دنيا ايجون سعى ايلرد يمك اولور، ومنشور حكيم كمشدر
كه پيره زن دنيا به طلاق، جنة حسنايه كابين و صدا قدر،
امدى معاصى به توبه صادقه، و مساوى به طاعت لا يقربله
مقابله ايدوب، دنيا دن آخرت چون اخذ حظ و نصيب
ورت كريم سكا احسان ايتدو كى كى سن دخى احسان كمله
اكرام بعيد و قريبايده سن، اصحاب دن ابو موسى رضى الله عنه
روايتيله حضرت رسالت، و مغلين نبوت صلى الله عليه وسلم

بيور مشلردر كه، على كل مسلم صدقة، يعنى هر مسلم اوزر سنيه
صدق و اجبه در، اصحاب سوال ايلد يلكه يار سول الله صدقه
قادر اولنر سه نيلسون، بيور ديلر كه محتاج ملقوفه
اعانت ايتسون كير و سوال ايتد يلكه قادر اولنر سه نيلسون
بيور ديلر كه امر بالمعروف و نهى عن المنكر ايلسون كير و سوال
ايتد يلكه اكادخى قادر اولنر سه نيلسون بيور ديلر كه شرردن
ايشتمساك و احترام ايلسون كه بودخى صدقه در، و جوه
اربعه خذردن وجه رابع كه مكر و غلبه اعدادن تحرى
و خذردن سببى بودر كه انسان وقت دولت و هنگام
مخسود بالنعمة، و مغبوط بالسلامه در، و بى نوع آدم خيرو
نسبتله درت قسم اوزر سنيه در، قسم اول خير عاقلدر كه
دائماً بى نوعيله معامله سى خيرون ايله مسالنه و عقلى ايله
مساعد در، پس بو مقوله كمنه به مصاحب اولو مخضر
سعادت وانك راى ايله واقع اولان مهماتنه استعانت
عين توفيق و عنایتدر، هر چند كه بوصفنده آدم بغيايت
قليل الوجود اولمقد عنقا ايله همدم، وهما ايله توأمدر،
اما اعانت توفيق بارى ايله مصاحبى ميسر اولور سر وجود
غنيمت بلوب دامان همتنه محكم شست ايدوب خيرون ايله
مخفوظ، و عين عون و عنایتى ايله ملحوظ اولمغه بذل جهد
ايتمك كر كدر، حضرت سرور عالم دن صلى الله عليه وسلم
مرويدر كه بيور مشلردن، انشريدوا العاقل تر شدوا،

وَلَا تَقْصُوهُ فَمَنْ مَوَّاهُ يَعْنِي عَاقِلٌ طَلِبُ ارشاد ايلك ارشاد
اولنوب راه راسته مهتدي ورشيد اولاسر و عاقله عاصي
اولنك زيرا عقببنجه ناديم اولور سنر ديمك اولور و كلام حكما
مِنْ خَيْرِ الْاِخْتِيَارِ صِحَّةُ الْاِخْتِيَارِ وَمِنْ شَرِّ الْاِخْتِيَارِ صِحَّةُ الْاَشْرَارِ
وَخَيْرَ عَاقِلٍ اَوْلَانِ اَكْثَرُ يَاحِي حَلِي عِلْمٍ وَاِدْبِلَه مَحَلِّي وَمُتَزَيِّنٍ وِنَاسِ
بِينْدِه اَمْتِيَا ز حِلْمٍ و حَسْبِلَه مَانْدَمِنَار مِمْتَا ز و مَتَعَيِّنِ دَرِ
كَلَامِ حِكْمًا دَرِكِه لَا اِدْبَالَا بِعَقْلٍ وَلَا عَقْلُ الْاَبَادِ وَالْحَاصِلُ
عَقْلُ وَاِدْبِ مِثَالِ رُوحٍ وَجَسَدُ دَرِ جَسَدِ كَرِي رُوحِ اَوْلَا
بِهَوْدِه بِرِصُورَتِ و رُوحِ كِه جَسَدُ دَرِ عَارِي اَوْلَا بِرِ رِيحِ
بِي مَنفَعَتِ دَرِ و هَر بَارِكِه اِجْتِمَاعِ رُوحٍ وَجَسَدِ مَيْسَرِ اَوْلَا قُوَّتِ
اِجْتِمَاعِيَه لَرِي سَبَبِ نَهْوُضِ وَاِنِهَاضِ و خَيْرِ و شَرِه صِلَا حَيْثِلَه
مَظْهَرِ اِقْبَالِ وَاِعْرَاضِ اَوْلُورِ اَيْلَه اَوْلَسِه مَسَاعِدِ عَجْزِ و طَا
بُوَيْلَه بِرِخَيْرِ عَاقِلِ كَامِلِ الْفَضَائِلِ و مَهْدَبِ الْخَصَائِلِ دَسْتِ
اَوْلُورِ سِه صِحَّتِي عِيْنَتِ و وِجُودِي مَحْضِ رَحْمَتِ بِلُوبِ اَيْلِ و نِهَا
خَدْمَتِ مَلَا ز مَتْنِدِه مَدَاوْمَتِ اِخْتِيَارِ اَيْتَمَكِ الرَّفِ وَاَهْمَدِ و تَا اَنْ
ذَخِيْرَه نَوَايِبِ و عَدَّةُ شَدَايِدِ و عَوَاقِبِ لِحَاذِ اَيْدُوبِ كَيْفَلِ سَدَا
وَصَلَاحِ و ضَمِيْنِ رِشَادِ و نَجَاحِ بُوْلَا لَرِ حَضْرَتِ عِلْسِي بِنِ مِرْفِ
صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى نَبِيِّنَا و عَلِيْسِ و سَلَّمَ حَضُورِنْدِه حَوَارِيُوْنِ تَقْدِيْمِ مَرْسِ
اِدْبِلَه سُوْالِ اَيْدُوبِ دِيْدِيْلَرِكِه يَا رُوحَ اللّٰهِ اَكْرَجِه مَرْدَمِ دَا اَمَّا
شَرَفِ صِحَّتِ كَلَه تَشْرَفِ وَاَدَابِ خَدْمَتِ كَلَه تَادَتِ و تَلَطَّفِ دَرِ
اَمَّا اِقْضَا حَسْبِلَه مَجْلِسِ سَعَادَتِ مَوْسِكُنِ دَوْرِ اَوْلُورِ قِيْرَه

ناسدن كيمكله مصاحبت و محالست ايدلم، جوابه بيورديلر كه
كلامي علمگزه ازديار، و عملي اغدار زار آخر ته ترعيب وارشاد،
ورؤيتي تذكير رب العباد ايدن كسننه ايله مجالست ايلك
قسم ثاني، شري جاهلدر كه على الدوام والاستمرار
پيشه و كاري شري ايله ناسه اضرار، و جهلي ايله خلق
اضلال و اغراردر، امدى اول مقوله نك مخالطه سندن كمال
احتراز برله خذر ايتمك كر كدر، كه صحبتلري ستم قاتيلدن
اضر، و ستهيم صايبدن انفذ و بدتردر، همواره مقتضاي
جهليله بين البشر شتر اوزره اولوب، صحبتندن خذر
و متاركتله شري ضعيف و ابتر، و اگر عياد ابا لله تعالى
مشاركت اولنه نفوذ شري قوي و سريع الاثر اولور، عاقل
اني كندوزندن تبغيذ فرض عين بل عين فرض اولدوغى
روشن و بيددر، منشور حكمندر كه جاهله مضاجب
اولان عاقل ايسه دخی جاهل عد اولنور، بين الجهل صحبة
ذوي الجهل مثل معروفدر، و بعض اسفاري بني اسرا ئله كشد كه
جهلكن و اهلنك دوز اول، تا و خندان راحتله مسرور
اولاسن، زير انمل و ميل و خديده قدر ثقيل و گرانبار
اولور سه انله حمال اولق صحبت رجل جاهل دن اسه لدر،
و ضرر جهل ضرر شر دن اشمل و اعتم اولدوغنى بيلك
آهمندر، زير قانون شر معلوم و قانون جهل مجهول
ونا معلومدر، و دينلشد كه الجاهل مفراط او مفراط

قسم ثالث، خیر جاهل در، که خلق جهان خیری ایله مسأله
اید، اما جاهل اولغله هم ضال هم مضل اولوب
مقتضای جهلی ایله مفامله و مکالمه اید، آمدی برکت
خیری ایله انفا عیچون اکامقارنت اولنسه جایز در، تا که
خیرندن سودمند اولار، اما جهلندن حد و واجب اولغله
هیچ بر عمل و خدمتله استعمال و استخدام اولنق جایز اولن،
تا جهلندن سالم قالوب ضرر و کزند کورمیه له کل شیء لباب
و لباب النفوس الالباب بوفصله اصل بابدر، قسم رابع
شتریر عاقلدر که، غایت مکار و غدار اولوب دائما ناسله
مفامله سی حیلله و مکر و دغا، و غدر و خیانت و جفا اوزر
مبئی در، بومقوله لر بعض خطوب و خوارث حدوشند اعدایه
تدبیر مکر و حیلله ایچون استعمال اولنسه رواد و اما شول
شرطله که خیانتندن کمال حد و اوزره اولار، و زمان امر
ورعت، و هنکام حضور و سعتده صحبتندن اعراض ایدله
تا آموزده مکر و دغاسی غایله سندن امین، و وقوع ورطه
شترندن ساحل سلامتله قرین اولار، بوباید عاصم زردن
اول دخی عبدالله بن مسعود دن رضی الله عنهما اول نخ حضرت
بنی اکرم دن صلی الله علیه وسلم بر حدیث شریف روایت اید
که بیور مشلردن، ان الله لیؤتد الدین بالرجل الفاجر، یعنی
حق سبحانه و تعالی دینی تقویه و تاید ایدر رجل فاجر ایلله
دیمک اولور، و بونک امثالی کسنه لر کفایفه کفایت ایدر مؤثله

رعایت اولنسه جایز دره زیر طبیعت خشونت آثار لری
مانند طباع سباع خونخوار اولوب، آج و محتاج اولسه لر
فرط هیجان و حرکتله اظهار مکر و شرت و خشونت ایدر لر
و اگر اشباع و اطعام اولنسه لر اعلان لین و رفق و ملایمت
ایدر لر، و بورعایت حقلرند بهوده اولیوب ذکر سی سبق
ایدن منوال اوزره ظهور حاجتده مطیع و مدخوز اولر لری چوندر
زیر ازمانک بعض خطوب و اطواری وارد در که دفع اولنمن
الا معونتی اشر ایلله، نته کم اصحاب کبار دن خذیفه
بن الیمان رضی الله عنه بر کسنه به خطاب ایدوب ناسدن
غایتده کثیر الشتر و باهر الضرا اولان کسنه به غالب اولسک
مشرور اولور میدک دیدکم، اول دخی نعم یا خذیفه دیوجوا
ویرینک، آمدی سن شتر ناسه غالب اولان سن تا فاعیل شرده
اگا غالب اولینجه دیدی، فی الحقیقه، اجدید بالجدید، معناسی
دخی بو کلامی تا کید و تاید ایدوب، دور زمانه دن خطوب
و اطوار شتر آثار بیدار اولدوق، بوقبیلله دن اولان اشخاص
خبیثت کردار معاونت لری ایلله دفعی سهل و آسان اولور، زیر
اول مقوله کسنه لر بونک امثالی اطوار دغه اخبر و اقدره
و اهلی اوزرینه اغلب واقم اولور لر، اما بوباید کلام حکما بود
مخالطه اشرار مطلقا بر خطر، و ثقیل صحبت لرنیه صبر و تحمل
رکوب بحر هائلدن زیاده واجب اگذردر، اوشته بیات
احوال شطر اول که امور عقد و حل در، بوراده تمام و ختتام

بولدی بوندن صکره شرط ثانی که امور تقلید و عزلدر انک
تفصیل مبانی سنه شروع اولنور **فصل ثانی** بیان مراسم
تقلید و عزله در معلوم اولسونکه تقلید ایکی نوع اوزره در
برینه تقلید تقریر و ثانی سنه تقلید تدبیر دیر لر. اما تقلید
تقریر که بر عملک انشاء قواعد و تقریر رسومنه ابتدات
عبارتدر، اوج قسمه منقسمدر، قسم اول، بر امر مخصوص
که وزیر مشیرا کا کند و مباشرت ایتک ممکن اوله اولمقوله اعمال
انفراده وزیر اسحق اولوب غیر نایب مناب ایتمه مکدر وزیر اصول
دولت و سلطنته، ولوازم رتبه وزارت نقیصه ایرات ایدک
مکار هندنر مکر بر امر حقیر و شیء قلیل و بسیر اولور، فی الواقع
قواعد مؤتیئ ملک و دولت خواص نظر وزیردن اولغله غیر
تقلید و استینابه ایتسه لر مهمات مملکت ته اون و تقصیر ایتیش
اولور لر، پس وزیر مغایلت تأیید، که بر کسنه به بر عملی تقلید ایلس
اذن وزیر اولیجه تقلید تقریر ایتکه قادر اولمز، و الا غریب
خفی دینک لایق و حری اولور، زیر محکم و ملزم ایکن ملتریم
اولق لازم کلور، قسم ثانی بر عملی مکان بعیده ساکن
بر کسنه به تقلید ایتمدر، شول وجهله که اول مکانک امور
واقع نک تنفیذی باینده حضرت وزیردن استیدان ایتکه
قابلیت و امکان اوزره اوله، ایله اولسه وزیر اولمقوله بی
تقریر ایچون غیر نایب مناب ایتک جایز اولور، اما بشرط آن
که محتاج امضاء وزیر اوله، و نایب مناب اولان اگر تقریر

و اگر تنفیذه مالک اولوب بلکه امر تنفیذ وزیره مخصوص
اولق کرکدر، مکر که مزیل حکم اختیار اولور بر امر ظاهر
الاضطرار ایله تنفیذ مأمور اولمش اوله، اول وقت
المأمور مغذور حسبینجه معذور اولق محقق اولور،
قسم ثالث، بر کسنه به بر عملی زیاده بعید بر مکانک
تقلید ایتمدر، که بعید مکان برله وزیردن استیدان ایتکه
بجال محال اوله، آمدی بومقوله عملک نایب مناب ایلدک
کسنه به تقریر و تنفیذی معاً سپارش ایتمکن غیر
چاره یوقدر، شول شرطله که نایب مناب اولاند بو اوج
شرط موجود اوله، شرط اول، عقل و کفایت در تا که مرتبه
تقریرده اقتضاء ظهور ایلیان امره انگله نهضت و مباشرت
ایلیه، شرط ثانی، هئبت و وجاهتدر که اول سببیه
خلق کوزینه مناب و مطاع اولوب کلومی کوش قبوله
استماع اولنه، شرط ثالث، امانتدر که انگله خیانت
و قبول رشوتدن نام و ناموسنی حمایت و صیانت ایتکه قادر
اوله، اوشته بو اوج شرط عامه حکومات و جمیع ولایاند
معتبره اولان شرط مجمله تلاشه دن عبادتدر که عقل
و دیانت و حرورت در، ایله اولسه شول کسنه که بو اوج
شرطک بر ندک خالی اوله، اولمقوله شخصه آمر حکومت
تفویض و تقلید اولنمقدن عالی در، فیکف که نایب مناب
وزیر اولغله لیاقت حاصل، و اولمقامه و اصل اولغله

شایسته اولایه حکم فارسیه دند که ملک و دولتند
ولایه سو، و کفایه خجائت خو، استعمال و استخدام ایدت
ملوک و سلاطین اوج در لو مخذوزدن سالم و آمین
اولا ما زله بری رای فایده، ثانی ظن کازب، ثالث عدو
غالبه، کلام حکما در که عن غفله دولتند، و بغتة
یعنی بغیر لیاقة ارجمند اولان کمسنه به که لسان حکمت
مخذوع دیر لره، بومقوله بی بر امره استعمال و بر نصیحه استکفا
ایتمه من کر کرده، نوعین تقلید دن، نوع ثانی که تقلید تدبیر
رُسوم و قوانین مستقره و موکد، و قواعد مشید و مهمید
اولان اموره نظر دن عبارتدره، آمدی بومعناده وزیر
مشیر ایله ناظر بی نظیر اشتراک اوزره لرد، لکن اشتراک
بومعنایه در که وزیر عن اصل مراعات و تفقدینه، و ناظر
مقتضای شرع اوزره مباشرت و تقیدینه مخصوص اولغله
موصوف اولالره، و تقلید تدبیر دخی ایکی نوعدره بری تدبیر
عساکر و اجنادره، ثانی تدبیر اموال و مواذدره، اما
تدبیر اجنادره و عساکر کرده وزیر مشیر صایب التدبیر
بر سفیر صاحب رای دیر تقلید و استخدام ایتمک کرکید
که رأیند فرید، و تصرفند و جید اولوب، اقوال و آراء
عساکر و اجنادره محتاج اولغله حشمت و وقار
وزارتانک سببیله حفظ و حمایت، و دانما تدبیر اجنادره
استعمال رای و سیاست ایتمکه کلام عساکری استماع

۳۱
و هفوة طباع لرندن عرض و ناموس سلطنتی صنون و حراست
ایتمکه قادر اولدوغی کوندن ظاهر اولالره، آمدی اولمقوله
کمسنه ده قبل التقلید بوالتی شرطک وجود نی تفقد
ایتمک الزم و اهمدره، تا بعد التقلید ایتد کلری امره نام
و دندان حسرت برله ظهر یذی نامتی عرض ایتمکه ملازم
اولیه لره، شرط اول عسکری طایفه سنی اطاعتنه جذب
و جلب ایدر هیبت و سطوتدره، شرط ثانی، اول سفیر
بی نظیر اصحاب رای و سیاستدن اولمقدره، تا رای
صایب ایله عسکری سمت صوابه سوق، و حکم سیاستی
انلری استقامت اوزره دایم بر شوق ایلیه، شرط
ثالث، اجتماع کلمه و استیعطاق قلوب مالک اولمقد
تا سپاه و عساکر واقع اولان اموره متجذ و متفق
اولوب مختلف و متنایز اولیه لره، شرط رابع، اول سفیر
صایب التدبیر ایله اجنادره بینند اخلاقده مشاکلت
و طباعده مناسبت و مماثلت دره، تا اول سببیله موافقت
اوزره اولوب بنایندن مجانبت اوزره اولالره، شرط
خامس، اول سفیر سلیم الباطن و صحیح المعتقد اولوب
انلره دانما استمالت و قبلرینه قوت و بر مکدره، تا انکا
درون ضاف و قلب خالی عن الاعتسافله مطیع و منقاد
اولالره، شرط سادس، مقتضای حال و زمان
و مستدعای وقت و اوان اوزره حرکتدره، پس اگر

مقتضای زمان سلم و مضاحکه ایسه اختیار آناه و شکون
ایلیوب، و اگر مستدعی او ان حرب و مقاتله ایسه
اقدام و سخطوله عساکر و اجناده زاهنون اول، تا
اول حالیه جمیع اقوال و افعال مطبوع فحول رجال
اول، خیر استجایا ما وافق الحاجة، ضرب مثل اولغله
معروف حاصه در، آمدی عون رفیق توفیقله بوشروطی
استیکمال ایتمش بر سفیر صدیقہ ظفر بولنور سه تقلیدی
واجب، و رعایت حقوقم انصافله عمل لازم و لازیب
اولور، تا اول دخی مامور اولدوغی خدمتمه استقامتله
دایم و قایم اول، منشور حکم مسطور در که، من قضیت
واجبه امنت جانبه، و رینمشدر که، اغن من ولیته
عن الخیانه فلیسن کفیک من کم تکفیه، اما نوع ثانی
که تدبیر اموال و موازدر، شان وزیرا کا بنفسه مباشرت
عالی در، اما بحسب الهیبه و الاستیظهار دخلی اخذ
و حفظ ایلوب جین لزوم ضرورتی خرج و صرف ایتمک
کف کفایت وزیره موقوفه در، آمدی مباشرت حفظ دخل
و مداومت ضبط خرجدن هر برنی تقلید ایچون شروط
مستقیله اولوب، اول مباشرت حفظ دخلی تقلید مراد
ایلدگری کسنه ده بش شرط موجود کر کدر، شرط اول
عدل و انصافله موصوف اولقدر، شرط ثانی ایضا و استیفاد
دیانت و امانتله معروف اولقدر، شرط ثالث ضبط و ضبط

۳۹
قادر اولقدر، شرط رابع، وجوه مواد و اسباب از زیاده
عارف و خیر اولقدر، شرط خامس، معامله سنده
استعمال رفیق ولین ایدوب خرق و اغتسافدن سالم
و امین اولقدر، حکایت اولنور که اسکندر جهانگیر معلی
ارسطویه مکتوب یا زوب، کند و عاملگری خفنه استشار
ایلدک معلی دخی جوابه تخرایتدی که، عاملگردن شول
کسنه که انک خدم و حشم و عبید و غلامانی اولوب انلرک
سیاست و تدبیرند رشد و صداقت و احسان اوزره اول
اول مقوله کسنه بی استخدام، بومعنا ده مهمل و عاظم
اولان باطلی استعمالدن حذر تام ایله سن، و ثانی العمرین
عمر بن عبدالعزیز حضر تلی، عمالکدن زیاد نام عاملنی
وصفا ایدوب، کان یجمع جمع الذرة و یخونحنوا لامر
البرة، بیوردی، یعنی جمع مالک قدر ذره اهما الایتموب
ذره بی بله جمع ایدردی، و امر رحمت و شفقت مرتبه کمال
اولوب رعایا ایله والد صالحه و مشفقه کی معامله
ایدردی دیمکدر، ثانیاً مباشرت ضبط خرجی تقلید
مراد ایتدگری کسنه ده عامه حکومت و ولایت شرط
اولان امانت وجود ندانصرکه اوج قسمه منقسم اولور
قسم اول رزاق و وظایف اجناده و عساکر کی
رسوم مستقره دن اولاندر، بومقوله عمل اوزرینه
تقلید ایچون ایکی شرط وارد در، بری معرفت مقادیر

ثانی معرفت مستحقین در قسم ثانی امور آن بعض
مقدماتند غرض ایدن اخراج اندر صلوات و عطیات
و حوادث نفقات کمی بونک امثالی امر و عمل او ز سرینه
تقلید لیچون دخی یکی شرط وارد در بری او امره و قوف
ثانی اغراض امره اطلاق علیه مؤصوف اولمقدره قسم
ثالث ذکر اولنان اموال او زره طاری اولان مضار رفیع
نظار تدره بو مقوله خدمت او ز زینه تقلید لیچون دخی اوج
شرط وارد در بری و جوهر خرجی بلکدر تا بیهوده صرف
اولمیه ثانی مابین افراط و تفریط اولان مرتبه اقتصاد در
تجاوز ایتمه مکدر تا سرف و تقصیره مؤدی اولمیه ثالث
هر شینک ثمن و آجرنی بلوب غبن و تحیفدن ایتمه مکدر
فصل ثالث عزلک انواعنی و محال و موجباتنی
بیان ایدر معلوم اولمکه عزل یکی نوع او زره دره
نوع اول بلا سبب موجب واقع اولان عزلدر بو مقوله
عزل آداب سیاستدن خارج و صلاحتی صفت عدلک
مخیر جدر زیرا افعال و اقوال لیچون اسباب وارد در که
اگر اول اسبابک تخلیه و تجرید اولنسه فعل عبث بی معنی
و قول لغو و مالا یعنی اولور شوید که الی هیچ بر ز جلد
عاقل قبول ایتم و بر لبیب فاضل آبی معذور طوتر و دخی
امثال کلمشدر که العزل احد الطلاقین نته کیم بغیر سبب
شرعی طلاق و یرمک قبیح اولور سه بغیر سبب عرفی

۱۱۰
عزل دخی بویله قبیح اولور و هر بار که ناظر عملند استقامت
و نظرنه تقید و استدامت او زره اولوب ملتفت و منظور
اولاجی محل محل موضع اعتبار درن دور اولمکه تقلید
عدول بر له کند و نفسی تدارکنه مشغول اولوب اول طرفیه
عملنه و هن غالب و عزلی لازم اولان کورینور و بو مقوله
عزله سبب عدم التفات و اعتبار درن منبعث اولان خوف
و قتل اولوب اگر عزله اقدام اولور سه خطا و ذل مقرر
اولد و غندن ماعدا ایس خراج من سرک ان شوءه و قفسجه
مسترت موقعه مناسبات استعمالیله دایره عدل و نصفدن
خروج و ذرور بغی و ظلمه عروج اولنمش اولور حکمانک
من حسن و ذاده قبح ایستیفنازه دید کلرندن تفافل
کار عاقل دکدر نوع ثانی عزل البته بر سبب داعی
و بر موجب مقتضی لیچون اولمقدر و عزلی ایجاب ایدن اسباب
دخی و جوهر ثمانیه او زره دره وجه اول عاملدن ظاهر
اولان خیانت سبب عزل اولمقدر آمدی بونک امثالی جرم
و قوعند مجرد اقوال ضعیفه و ظنون و اهیه ایله عمل
اولننوب بلکه حقیقتنه و اصل و جلیته سنه و قوف تام
حاصل اولدقد نصکره قبل العزل بعض تنبیهات و زو جید
مقومه ایله مقابله اولنمق کر کدر من یجن یهن مثل
شهرت مفروندره وجه ثانی سبب عزل عاملک
خدمتد عجز و قصور کفایتی و عرض و ناموسه عدم حمایتی

وبقدره في الحقيقة عاجز اولان كمنه ده عمل مضاعف و بوندك
 أمثالي عامل غير مطاع اولور، امثال كمشدركه العجز ناسيم
 و الحزم يقظان، و الحاصل عاجزه منصب توجيهي مظهر
 كمال نقصاندر، فوضا موجب عزل و لو رجمي دخی یوغیسه
 اولمقوله عاجزی عملی اوزره تقریر و ابقانك حكم سیاست
 وجهی اولیوب عزلی اولی، و عملك ابعادی ناموس دولتیه التو
 و آخری در پس بعد العزل مغز و لك حالته امعان نظر
 اولنوب، اگر عمل اولانك مقدار قوت خرمینه نسبت انقل
 واقع اولمش ایسه اول عملك اخف و اشهل بر عمل تقلید
 اولنوب نظام حالته نصرت و لهنق كركدر، و اگر اصلا عمله
 لیاقت، و استخدامیه قابلیت طوتن سه تقلید عمله اهل
 اولمه مش اولور، عن اصل مغز و لیتته اصح، و كند و حالته ارشد
 و ارجح اولور، ثلثی الخلفاء عدالت نصاب حضرت امیر المؤمنین
 عمر بن الخطاب رضی عنه الملك التواب، بیور مشلدركه لا تلزموا
 انفسكم حق من لم یلزم نفسه، وجه ثالث، سبب عزله
 زبردستان ایله معامله ده عامل ظلم و جور سمتنه سالك
 اولمقدر، و بوظاهر درك رشده و كفايت و عدل و سیاست
 خارج و زاید اولان امر ظلم و جور در پس وزیر مشیر
 بوباید ایکی امر بیند مخیر، و هر قنغی سببیه عمل ایدر سه
 عند الخلق معذور اولمق مقرر در بری اول كمنه ی عملند
 عزل و برینه غیري نصب در بری دخی، انی زبردستانه

جور و اذیتدن كف و منع قابل ایسه عزل ایتموب عادت حسنه
 سلفا و زره اولان منع و كفايت مكدركه جایز درك انك جور
 و اذیت یوزندن حرکتی، زیر دستاند نوعا شقاق و شقا
 مشاهد ایتد و یچون اولان، بو اجدن دیمشلدركه لکن یسنا
 اش و لکن ثریة غیرش، وجه رابع، سبب عزل عامله
 مزید رفق و لین و قلیت هیبتله خفت آیین اولمقدر،
 فی نفس الامر بو معنا لموهن سیاست، و مخرب بنیان حكومت
 اولمق اولور، وزیر صاحب تدبیر بوباید دخی ایکی خصوص
 بینده مخیر در بری، انی رفع ایدوب برینه اقوی و اهیبت
 اولان كمنه بی وضع و استخدام در بری دخی قوت و هیبت
 كامل بر كمنه بی كاضم و تشریکله تنیم مرامدره و الحاصل
 وزیر مشیر كنند رأي زربنی ایله اموره اصح و ارجح اولان
 عملله ما مورد در فساذایرا ایدندك توفی بربله
 اصحی تحری ایتمك كركدر، رابع خلفاء حاصله المطالب
 حضرت علی ابن ابی طالب كرم الله وجهه بیور مشلدركه
 لا خیر فی معین مهین ولا فی صديق ضئین، وجه
 خامس، سبب عزل اول عامله مزید رشده و كفايت
 سببیه عملك دخی ارفع و اعلی عمله استخدام اولمغه
 ظهور حاجتدر، او شسته بو مقوله عزل اجمل و الكفی و جوم
 غلدر، و فی الحقیقه عزل دكل بلکه بر عمل آذنی دن عمل
 اعلایه نقلدر، بعض حكما دیمشلدركه بنی آدم اعمال دولتیه

ایکی صورت او زره در بری بودر که تقلید اولنان عمل صاحبند
مزید فضل و ریاست و فو ظفهم و کیاست اولغله قدر منصب
عزیز و جلیل اولاً بری دخی بودر که تقلید اولنان عمل شریفیه
صاحبی تشریف و ترفع ایلیه آمدی بو ایکی طایفه بی بر بزند
تمیز و تشخیص و صاحب فضل و کیاست اولانی اولیان دن
زیاده التفات تخصیص الزم و اهم مهمات دولت و اقتدر
امور ملک و سلطنت در طریق تمیز بودر که عمل تقلید ایتد کلری
کسسه نك اوضاع و اطوارینه نظر ایده لرا اگر اول عمل اکتا غرور
و نخوت و خیل افزون ایتیموب بلکه و شغیت حوصله سببیله
تواضع ثابت قدر ایسه فی حد ذاتیه دخی اعلی منصبه
رفع اولغله لایق و مزید التفات مستحقدره و اگر اول عمل اکتا
تقلید اولند قدر نکره کبر و غروری از زیاده و بنیان ترفع
و خیل اسی اشتداد بولدی ایسه اول عمل انده لیاقت اولماز
فکیف که اعلی سینه رفعه لیاقت اوله پس اولقوله بی منصبند
عزل و کبر و غرورنی اولوجه دفع ایسه لر محل و مناسبتدر
وجه سادس سبب عزل خرم و کفایتد عاملد افضل
بر مستحق وجود و ظهور ایدره پس وزیر مشیر بوباب
تخری ایدوب حال کفا و امثالنی تفحص ایلک کرکدره اگر اول
نوظهورند فضل خرم و کفایتی از زیاده عملد مؤثر ایسه
اول برینک عزلی لوازم سیاستدن اولوب الحق و اولی وار ایز
انی عملد ابقا غیر جایز اولوره و اگر نوظهور من بورنش

۴۲
مزید کفایتی ترقی عملد مؤثر د کلیسه وزیر صایب التدرید
مختر دره دیلر سه انی عزل ایدوب برینه اصحاب فضل
کفایتدن برینی نصب ایدره و دیلر سه عامل اولی عملند
تقدیر و ابقا ایدره زیرا ذوالیند اولوب باعث عزل اولور
خرمی اوله مغله ابقایه الیق و آخری دره وجه سابع
سبب عزل عاملد کفا و امثالند بری زیاده مال
بنایله عملند طالب و منصبه راغب اولور اولقدر پس
وزیر مشیره بوبابد اهم اولان بودر که اسیتعمال صبر
و خرم ایلیموب سببنی استکشاف ایلیه زیرا جوع اولور که
بذل مال ایدن اول عمل و منصبه مزید رغبتی یا خود عامله
انتقام و عداوتی اولد و غیچون بذل مال ایدره پس اگر
بعد الکشف موجب اولویت ظاهر اولور سه آیین
سیاستده اول بذل کا زبله عزل عامل جایز اولیموب
بلکه بویله خصوصد بذل مال ایدن مستحق عقاب
ولایق ابقا و عقاب اولوره و اگر بذل زیاده ماله
موجب ظاهر اولور سه اوج حالدن خالی اولمز
بری بودر که عاملد عملد تقصیری مقدر اوله پس
عزلی واجب اولوب بعد الغزل وزیر مشیر ایکی امر بینند
مختر اولوره امر اول اول بذل مال ایدن عمله اولکیدن
الیق ایسه تقلید دره امر ثانی کفایتدن غیر کسسه بی
استخدام و تأیید دره اسحوال ثلاثه دن ثانی موجب بذل

مال فرط کفایت و لیاقت با ذل و لدوغی واضح اولمقدر
بو تقدیر چه عزل عامل و نصب با ذل واجب اولور، ثالث
باعث بذل مال آید ننگ غلبه سفاهت و حماقتی اولمقدر
ایله اولسه عزل عامل اول جایز اولدوغندن غیر ایغدار
بازل هتم و الزم اولور، تا غیره موجب عبرت و سبب نصیحت
اولا، و عزله راضی اولیوب تعاصی اوزره اولان عامل مغزول
آخیا نابذل مالله تقدیر و ابقا سنه مایل اولور، انک امثالنده
وزیر تصلبت ایتمک کرکدر، تا امیل مالله عزل عاقل عارلک
و نصب سبیه جاهل لازم کلیه، وجه ثامن، سبب عزل
بر عامل شرط امانت اوزره اداء خدمت ایکن آخر کس سنه
محصول عمله ضمیمه زیاده ایله ضامن اولمقدر، پس یقینا بلنک
مهمدر که تضمین اعمال قوانین عدل و سیاستدن خارج
و غیر تکبیری رایرة انصافدن مخیر جدر، زیرا غامیل اولن
عملند مؤتمن و کافی، و عهد عدالت و اوفی ایکن، ضامن اگر
مثلی ایله طالب اولور سه سبب ترجیح منعیم اولدوغی روشن
و اکثری ایله راغب اولور سه اول عملد ارتکاب ظلم و جور ایلا
و سخط ستماره شمسدن آیین در حکایت اولنور که خلفاء
عباسیه دن مأمور حلیفه تضمین سواد بلاده عازم
و تحریر او امره آمر و جازم اولدوق قانند قاضی اولان
عبیدالله بن حسن عنبری مقام عرضه کلوب، یا امیر المؤمنین
حق سبحانه و تعالی رعایای سنک الکنده امانت وضع

۴۳
ایتمشیکن مثال قباله الکنن اخراج و دفع ایتمه دینجک
تضمیندن تحویل و عدول، و بند و نضحی زبب گوشواره
قبول ایلدی، او شسته وزارت تفویضه متعلق اولان
احوال بوراده شرفیاب تمام و کمال اولدی باب
ثانی وزارت تنفیذ متعلق اولان امور بسیارنده در
معلوم ارباب معارف و مفهوم اولاکه، نوعین وزارتدن
انحص و اخلص وزارت تنفیذدر، زیرا وزارت تفویض
مشتمل اولدوغی امور متناول اولمقدن فرط قصور اوزره
اولوب عموم تفویضدن فقط قوانین اربعه اتی الذکره
اختصاصده صاحبی مظهر قرب بزم خاص اولمغله معروفه
قانون اول، پادشاهله آهل مملکتی میانند سفارت
و ترجمانی و اعلام و اشعار اسرار مصاح و معانی در،
و بسفارت نشایتنه احتیاج و خصوصیت اول قاعده
اوزره مبتنی در که برده نشین عظمت و احتجاب اولان
پادشاه معدلت نصاب، عیون ناسد موقر و مهابت،
اولوب، بالذات کند و لرایله مخاوره و خطاب، بعید
عن الصواب اولمغین، مابیند لسان سلطنتدن شرف
بروز بولان او امر و نواهی بی آزان عقول خلقه ایصال
و تفهیم، و کیفیت اعمالنی اتقا و تعلیم ایدوب، بین الناس
واقع اولان مخا و زاتی دخی طرف پادشاهیدر ضبط
و آداده لسان ناطقه و آذن و اعینه صاردقه اولمغین چون

بوسفیر محتشم و وزیر معظمه احتیاج تام و رغبت مالا کلام
واقع اولشدر، و بنی آدم بویابن اصنافی خمسہ اولوب سفارت
مزبوره مخاطبه سنده عموماً اشتراک اوزره اولغین بوسفیر
دخی اقسام خمسہ اوزره منقسم اولشدر، قسم اول، پادشاه
چخا هله سپاه میانند اولان سفارتدر فائده سی بودر که
وزیر تنفیذ قبیل پادشاهدن واقع اولان او امر و زواجر
انلره اعلام، و امثال واجتنا بلرند صرف جهد تمام ایلوب
خزانه پادشاهان دن مستحق اولدقلری مواجبلری انلره
وقت و زمانیله ایصال، و عنایت ملکانه دن سوال ایتدکلری
عطایای مذهب سیاستده لایق اولان وجه اوزره بئله
امرنده اشتغال ایلیم، و بوسفارتده اولان دولتندک اخلاق
مابین لین و عنف و میانہ خشونت و لطف اولق کرکدر
تا طوایف سپاهی و سناطی رغبت و رهبتله اطاعت سلطاً
سوق ایتدک تبری عن العوق ایلیم، قسم ثانی، پادشاه
و عمالی بیننده سفارتدر حکمتی بودر که احوال اعمالی دائماً
تصفح و تفقد، و محصولات و مقبوضات عمالی استیفاده
همواره بذل تقید ایلوب، واقع اولان خللی تدارک و تلافی،
و وجوه صلاح و نظامی مستدیماً مراعات صرف تدبیر
کافی ایلیم، و بوسفارتده خاصه ترهیب و تحویفه مخلوق
ایلمک کرکدر، تا عمالی خیانت و تهمتدن کف و ابراه و امانت
و صداقت اوزره تحریض و اغتر ایتدک ممکن اوله، قسم ثالث

۴۴
پادشاه و رعیت بینند سفارتدر ستری بودر که رعیت
حقارنده استعمال عدل و انصافله مظالم لرینی اضا ایلوب
مامول لرینی مقتضای شرع اوزره تنفیذ و امضا ایلیم،
و رعیتله سهل و آسان اولانی تکلیف، و دشوار اولان
اطواری اوزر لرندن رفع و دفعله خاطر لرینی تلطیف ایلیم،
و بوسفارتده خاصه استعمال ملائمت و ملاطفت ایلیم،
تا ظالمدن مظالمی اخذ و استیفاء و ذل ضرری رقاب رعایا
استدفاعله بقاع و بلادی تعمیر و استبقا ایلیم، قسم
رابع، حقوق سلطنتی لازم اولان مواردن تحصیل ایچون
بلا قبض و تقبیض استخراج مواجب اجنادده اولان سفارت
و بوقسم اخذ اموال پادشاهی ده اعمال تهدید و رهبت
و استخراج مواجب اجنادده اختیار لطف و رغبتله احتیاج
خفی دکلره قسم خامس، اختیار و انتخاب عمال و مشارفت
اعمال اولان سفارتدر منفعتی بودر که عمال دسرای
تقلید و محتاج عزل اولانی علی ما هو الحق حضور پادشاه
انها ایتدک بذل دقت و اعمال صداقت و امانت ایلیم،
و بوسفارت خمسہ مذکورده شرط بودر که سفیر اولانلر
جید الحدس و صحیح الاختیار، و متواضع و قلیل الاغتران
اولوب احوال کفایه عماله عارف، و مقادیر اعماله و اهت
اوله، تا بین الخلق محمود الاطوار و معدوم الفشار اوله،
قانون شانی، وزارت تنفیذ صالحی اولان دائماً احسن

رأى واصحاب مشورت له بادشاه مداره و تدبيرات ملك
وسلطنته رأى ملكه اعانت واسعاد ايمكده زير بادشاه
هر نقد ر صاحب رأى و صحيح الرقوت اولاً بنفسيه مباحثت
امور دن محبوب الشخص اولمغله و قوف اخبار و احوال دن
دخى محبوب رأى اولمغسى مقدر دره و بى و سياطت وزير مشير
تفكر و رأى و تدبيره حسب المأمول اصابتى غير متصوره
زير احاضر و عايب ميانند فرق معلوم عالمان اولوب
ليس الخبر كالمعاينة حديث شريفى علم عاليلرينه كوندك
روشن و عيانند پس وزير بومرتبه لايق اولمغين
حسن رأى و مشورتيله تصرف بادشاهى به اعانت و اميد
شرفه مستحق اولمشدن حكيم فارسىته ده كمشدركه وزير
ايچون بادشاه بچناه او زريند اوج حق باشتبا آورده حق
اقول وزير دن دائماً حاجبى يعنى پرده اشتتاز و احتجابى
مرقوع و كشاده طوته لر حكيم آل داودده مضطر خدك
سيم وزره اثبات قدم و تقويت قلب بنى آدم ايله بيز الخلق
هر چند كه مقبول و معتبر دره اما بونلردن مشوره صحاحه
دخى افضل و اجمل و برتر دره و و اجبا لكم اولان اسرار دن
اوليان امورده وزير مشير قبل مشاورة السلطات
بعض مؤمن اولان كسته لر ايله مشاورة اتمك جايزد
بلكه امر حسنده تا سلطانله مشاورة جينده متنبه
و يقظان اولوب سلطانله ايتدوكى مشاورة رأى

صوب صوابه اقتيران بولا، و بومعنانك جوازى ايكى
و جمله دره برى اولدركه وزير مصباح ملك و سلطنتك
افكار غير از ملك ايتدوكى اموره اشداختصاص اوزره در
پس سايره استظهارى لازم اوليان امور مخصوصه در
وزيره آراء ثابته و تدابير صابيه ايله استظهار الرزم
واهدره وجه ثانى اولدركه استيشاره وزير مصباح
ملكه عايد اولمغله مرتبه عموم بولوب، استيشاره
غير كند و آينه عايد اولمغله مقام خصوصه قالمشده
پس ماينلرند عموم و خصوصه فرق ظاهر و بون باهر
وارد دره و اهل شورى دخى مقصود اولان امر ك اختلافى
حسب نجه مختلف اولمقدن خالى اولمزلر، نته كيم حكما
دبمشلردره شاوور الشجعان فى اولى العزم و الجبنا
فى اولى الحزم، و وزير ايچون سلطانله مشورتى ايكى
حالت وارد، حالت اولى، بودركه وزير ايله استيشاره به
سلطان كند و ابتدا ايليه، بو تقديرجه رأى سلطان متنبه
لازمه دره بر ايردر كه اول استيشاره امور ملك و دولته
بانفس سلطانله عايد اولان مصلحتده اوله اسد الله الغالب
حضرت على بن ابى طالب كرم الله وجهه و رضى عنه يوزلرد
كه ربما اخطأ البصير قصد و اصاب لا غنى رشد
پس وزير اوزرينه بو مشاورة ده ايكى حق وارد،
حق اول، ايضاح صوابه كند و مرتبه اجتهادى ملكه

عرض و اعلام در حق ثانی تقدیم جد و جهد بر له
ابانه صحت رأی نامدره تا که مدعا سند جحتی با هره
و علتی ظاهره اولوب، توهم زلل و سوء ظن خللک
سلامت بولا، حالت ثانیه، سلطانله مشورته وزیر
کندوسی شروع و ابتدا ایتمکدره، بوضورتی دخی وزیر
اوزرنیه ایکی حق وارد در حق اول، مشورتی جلب نفع
و دفع ضرر کی غرضدن مبرا و علتک معرا اولمقلده پسر
اگر قبیل پادشاهیدک بومشورته صورت انکار مشاهده
ایدرسه وزیر انبساط اوزره اولوب من بعد مغارضه
ایلیه، زیر مقنضای سظوت سلطنتله انکار حقیقده
و احتمال و مساعد ایدرسه ثمره شجره فضل وجودیدر
کثرة النسخ تنجم علی سوء الظن، مثل معهود دره حق ثانی،
مشوریت وزیرده علاقه جلب نفع و دفع ضرر و اریسه
ایکی حالدن خالی دکلد، اگر امور مملکت مخصوصه ایسه
حقوق خاصه وزارتدن در معدود اولمحققده،
و اگر امور مملکتدن خارجه ایسه سبب ابتدا سنی بیان ایلو
صواب رأیی عرصه وضوح جلوه کراتمک اهدره،
و هر بار که مقام مشورته ایراد اولنان امر ازین سلطانله
مرتبه استیقرار و شرف اختیار بولا، انی خاص و عامدن
کم ایتمک وزیره امر الزمدره، ایکی ستر ایچون بری بودر که نتیجه
مقدمات رأی قولاً مستور قالوب فعلا شرفیاب

ظهور اولمق اولی دره، زیرا فعلا ظهوری ضرر اولورسه
قولاً ظهوری دخی زیاده خطر دره و امثالده کلمشدر که
من و هن الاخر اغلا نه قبل ان حکامیه، بری دخی بودر که
امر معهود صدور ایچند کمتی واجب و ظهوردن صون
و حیاتی لازم و لا زین اولان اسرار ملک دندله پس کمتند
بالفأ ما بلغ بذل همت، و صرف متانت ایتمک کر کدره تا که
تأدیة امانت، و وصول سر منزل سلامت، دولنلرینه
پنل میسر و مقدره، زیرا افشاء ستر سلطاندن هر جناب
پادشاه خطر، و هم افشاء سنه مباشر اولان کمسنه یه
عظیم ضرر وارد دره، کشف الاسرار من شیخ الاشرار،
نکته سی معلوم صفار و کبار دره، بواجلدن دینمشدر که
البواقیة خیر من الرایقة، و افشاء ستر خیانت و جنایتک
خالی اولمه مغله افشاء ستر ایدندن ملوکک عقوی نادر
واقع اولور، اسفار بنی اسرائیلدن بعضندن وارد اولمشدر
که، لیسان اجاهل و قلبه واجد، و مشور حکمدندر
لیسان اجاهل مفتاح حقیقه، بوسبیلده دیمشدر که
صدور الاخر اقبور الاسرار، اکثر فضائلدن عاری،
و سایر وسائلدن خالی اولان کمسنه لرد بعضنی ستر سلطان
کمتله و اصل دولت، و نایل رفعت و سعادت اولمشدر دره
و بوبر محل عجب دکلد، زیرا مخزن اهل خایره و مؤمن
انفیس و رایع و مایثر اولان حفظ و کمتند ایلدوکی فرط

اهتمام و مزید اقدام، موصل مقصود و مرام، اولمقدمه کلامه
یوقدره و ملاء طفت و اینسایط ملوک دخی آسرا واجب
الاسرار دندره، اذلال و افشاسی باعث ذل و هوان و گم و خفا
مورث عز و احسانند، بوجهند که، اذازادک الملک
تاینسافزده اخلالا دیمشردره، و من تبسطه الازلال
قبضه الازلال، لطیفه سی خود دانسته اهل کمال دره،
قانون ثالث، وزیر صایب التدیبه پادشاه جهانگیر
عین ناظره سی، و اذن سامعه سی اولوب، مشاهده ایند
حضور سلطانه حقله اعلام و انبیا، و استماع ایلد و کنی
صدق له اخبار و انبیا ایتکدره، زیرا وزیر مضاج مثل
و دولته، و پادشاهک نفس نفیسینه متعلق اولان مصلحت
برسبیل امانت اختصاص بولغله نظر سلطاندن غایب
اولانی مشاهده، و سمعندن بعید اولانی استماعه قائم
مقام سلطان، و نایب مناب پادشاه ذی شان اولمشدره،
و بوباب وزیر اوزرینه حقوق ثلاثه لازمه و مهمه دره
حق اول، احوال ممالکدن تفحص و استکشافه دائما
مبالغه ایلد تقید، و امر او عمالک اوضاع و اطواری غایتله
تفقد ایتکدره، تا غایب اولانی حاضر کی، و خفی اولانی ظاهر
مثالی بیلد، شویله که مقابله خرات عقلمدن بر نوع سید
وراء التیاس و اشتباهه قالمیه که، الحق انج و الباطل
تجلی دیمشردره، و اگر بوحصوصه قدر ذره اهماق و تقصیر

۴۷
ایدوب، آسرا مملکتک بر سر علمتدن خفی قاله جز تقصیر ایلد
مواخذ و معاتب اولسه روا، و جریره سندن ندکلو متضجر
اولورسه سزادره حق ثانی، واقف اولدوغی آسرا
ممالک اوزره پادشاهی مطلع قیلمقدم نه تعجیل و نه تأخیر
ایدوب، و قتيله عرضة عرضه یتشد و رمکدره، پس اگر
مقتضا سیله عملد تأخیر جایز اولورسه دخی اعلام و انبیا
تأخیر ایتک جایز اولماز، زیرا وزیر اوزرینه واجب اولان
خدمت انبیا دره، مقتضا سیله عمل اذن سلطانه وزیر تقویضه
مخصوصد و حکم آل داودده کلشدره که جملنی گتم ایلد
حکمتی گتم ایلیندن افضلدره حق ثالث، حقایق اموری
حضور پادشاهه کماهی ایضاح ایدوب، بوباب صغیر
و قریب و بعید بینند مرتبه مساواتی فراعات ایتکدره،
و اموردن دخی صغیر و حقیر اولانی تعظیم، و عظیم اولانی
تحقیر و تصغیر ایتیب، بومقوله ده مباردی سنی حقایق
و عواقب خواتیمیلد تبیین و اخبار، و صحیفه اعلام
در کار ایتک کرکدره، تا که مباردی سندن مخبره و عایاتنه
مشیر اولمش اولد، فرضا غایباتی اجناز ایدوب ذکر مباردی
اغراض ایلد سه خبرند تدلیس واقع اولوب، امانتی صدق
اوزره ادا ایتد مش اولور، ایلد اولسه معرض انکاره حقیق،
و ورطه ذم و قدح جدیر اولمق کند ثمره شجره
تقصیری اولور، امثال دندرکه، رب صبا بخرست من خطه

و حرب جنیت من لفظه ، قانون رابع ، راحت پادشاه چون
اختیار تعب و زحمت ، و سکون و آرام نفس نفس سلطان چون
نصب و مشقت ایدوب ، دعوت اولند قریح حاضر و کثرت دعوتند
عدم کلاول و ملائکه اندن شوق جدید ظاهر اولمقدد ، زیر حضرت
سلطانک لسان ناطقه سی ، وید باطشه و عین رامق سید
پس حضور نلک بعید و دور ، و دعوتند متضجر و مجبور
اوله مق کر کدد ، و یقین بلك کر کدد که عوارض خاطر عاطر
پادشاه هواجس افکار و تقلب اطوار دن اولوب اسباب
و اوقاتی بلنن امور و حالات متجدد و متعدد اولمقدد خالی
دکدر ، آمدی دایما ترصد و ترقب وزره اولمق کر کدد ، تا که
اغراض و مقاصد سلطان عرضیه توقف و تاخیر اولمغله
باعث نفور و خجری اولیه ، زیرا بوا یکی غائله دن دخی وزیر
مظهر خطر اولمق متصور در ، فرضا وقت اولور که جری ظهور
اول مؤاخذ و مغایبه ، و صغیره او زرینه کبیره جراسید
معاقبه ایدر لر ، او شسته وزیر تفویضه مخالفه وزیر تفیذ
بو تقیر دن ظاهر اولور ، زیرا وزیر تفویض مباشرت امور ایله
مواصلت حضور دن تاخیر ایمک جایزد ، اما وزیر تفیذ
ملازمت حضور ایله کاری ترصد و ترقب احوال سلطان
اوزره مقصوره ، و عمل بالمقتضاد دور و مجبور در پس کثرت
ملازمتدن تکامل ایدر سه عقوبت افتراقله مظهر غم و آسف
و اگر ملازمت اختیار نصب و تعب برله مداومت کوستر سه

همدم عز و شرف اولمق مقتر و محققدر ، عدلیله شهره دوران
اولان انوشروان دیمشدر که ، صبر ایله مقصود میسر و صنا
مسرور اولور ، و کبر ایله صاحبی مبعوض اولوب مراد و مراند
دور و مجبور اولور ، و امثالک کلمشدر که من خدم السلطان
خدمه الاخوان بو تفصیلدن معلوم ، و بو تعلیلدن مفهوم
اولسونکه ملازمت خدمت سلطانک تکبر ایلینه طرف
پادشاهلک ظهور ایدن تامل و تنگ تمام جزاسی ، و عملنک
سزاسیدر ، زیرا ملوک تحکمرنده متبوع ، و توهملرند امر
مسموع اولمق کر کدد ، او شسته بو محله کلغه قوانین وزارت
تفیذ اینتها بولوب ، قوانین وزارت تفویض دخی ما تقدمت
تقریر وانها اولمشیدی ، بعد هذا اصل تعلیلده بوا یکی
نوع وزارت و جوه سته ایله مختلف اولد قاری عرصه
بیانه کتوروب ، کلک تقدیر ایله صحیفه عرفان روشن و عیا
ایده لم ، وجه اول ، بودر که سلطان وزیر تفویضی
هم کند و حقند و هم رعیتی امور دن نظر و عمل اجل چون
تقلید ایدوب ، وزیر تفیذی بحق کند و حقوق خاصه سند
نظر وانها ایچون تقلید ایدد ، حقوق و امور رعیتد وزیر
تفیذک علاقه سی یوقدد ، زیرا وزیر تفویض امور مملکت
کند و رای رزینی ایله تفیذ و تمکین ایدد ، وزیر تفیذ امر
و رای سلطانله امضا و تبیین ایدد ، فرقی اهل تمیز خلی در
وجه ثانی بودر که وزارت تفویض نفوذ افعالی تصحیح

ایدر عقدہ محتاج اولور، و وزارت تنفیذا مرورای سلطان
صادر اولان خصوصی تنفیذ مأمور اولغله نوعا عقد
محتاج اولمز، تفاوتلری غیر خفی در وجه ثالث بودر که وزیر
تفویض امضا ایتدو کی امرک سوء دریکله مأخوذ اولور،
وزیر تنفیذ رای ملکله تنفیذا یتمکن مسؤل اولمز، وجه
رابع بودر که وزیر تفویض منعزل اولمز الا قولیله، یا خود
معنای قولیله منعزل اولور، ایهمال و متار که ایله منعزل
اولمز، زیر مباشرت مأمور منمکه به قدرت قبضه قابلیتده
اما وزیر تنفیذا ایهمال و متار که ایله منعزل اولمز ظاهر در،
زیر ایمل و نهار ملازمت خدمت، و اعلام مصلحتله مأمور
وجه خامس بودر که وزیر تفویض اگر امور مملکده اعمال
رای و رویتدن کف و ایهمال ایلدسه مستودع
الاعمال اولغله انغزالی ظاهر اولمز، مگر که سلطان تصریحاً
خدمتدن ابا و اشتیعا ایلیه، اما وزیر تنفیذ ملازمتدن
اظهار متارکت ایدوب نفس غزل اتمکله منعزل اولور، زیرا
یدنبه اخذ ورده قدرت یوقدر، وجه سادس بودر که
وزارت تفویض کفایت سیف و قلمه مفتقر اولور تا انلرک
مقتضا سینه نهضت، و اظهار خدمت، و اصدار حکومتاید
اما وزارت تنفیذ بوا یکسندن برینه محتاج و مفتقر اولمز،
زیرا وزارت بوا یکسندن دخی عاجز و قاصر در پس وزارت
تنفیذده وجودی مهم و معتبر اولان اوصاف سته درک

هر ریاست صاحبی اولان مدبترده بونلرک وجودی لازم و منمکه
بر جمال و ابتهت، ایکنی قناعت، او جینی همت، در دخی
عفت، بشیخی مروت، التبیخی خزانیت رأیده، اکثر وزراء
ملوک فرس وزراء تنفیذا اولوب، اکثر وزراء ملوک
العثمان وزراء تفویض اولان کلمشدره، و الحمد لله تعالی
که حالا پادشاه معدلت تأثیر مزک وزیر مشیری اولان
دستور سعادت مند صایب التدیبه، هم حاوی فضائل
وزارت تفویض، و هم جامع شمایل وزارت تنفیذ اولوب،
ابتداء دولت عثمانیه دن هنگام سعادت سلطانیه به
کلنج بونک مانند بر وزیر دلیر جهانگیر، و بردستور
خیر عدالت سمیر، کلدو کی معلوم مقومین، و مفهومی
مؤرخین دکلد، حق تعالی دولت و غرتله وجودنی
صدر وزارت قایم، و مسند صدارت ثابت و مستقر
و دایم ایلیوب، اعداء دولتک سرنی همواره خاکیکله
یکسان، و هر مراد ایلدو کی خیر ایشلرنی سهل و آسان
ایدیوره، آمین، منته المتین، و فضله المبین، ما نحن
بصدده که، بوا یکی وزارتک فرق و تمیز ییله، نایب
الامتیاز لری بورایه کلنج سیک تفصیل منظم اولد
بعده ماب الا شتراکری اولان حقوق و عهدی
رشته نثره مرور ایدسا نظم و تزین، و اصحاب
عقل و سمعه تعریف و تبیین ایدم، تا کتابن حسن تمام

وشرف اختتام بولاء باذن الله الملك المحسن العلامه
حقوق مشترکه اما وزارتین مسفور تینک مابه الاشتراک لری
اولان حقوق ثمانیه دن حق اول تحمل اعجاب وزارت
جل خواست ظاهره و باطنه ایله ناهض و میضمار تدبیر
مصالح مملکت بصیرت و جلاد تله راکض اولوب
خط نفیس نفیس پادشاهی کندو خط نفیسی اوزره تقدیم
و صلاح حال سلطان سبب صلاح نفیسی اولدوغنی
ملاحظه ده اعمال فکر مستقیم ایلکدره زیرا اختلاف
حال سلطانله استقامت احوال وزیر سرحد امکانه
کلیوب قعر زوایای عدمه مکان طوندوغنی عیانند
پس کردر که فروع شجر اصولنیدن مستقیم اولدوغنی کی
وزیر دخی صلاح نفیسی چون دائما اتمام مصالح سلطانله
استیفاضه به حاضر و مستعد اوله امثال کلمشدر که
لا تقم بدیع مستقیم حق ثانی وزیر مشیر احتمال
کدو تعبیه قادر و ظهور سخط و رضاده صابر اولوب
لقای پادشاهم نوعا وحشت مشاهد ایدر ستمنا فر
اوله مقدره زیرا نفوری کندوید باعث هلاک و عطف
اولق مقدر اولوب بناء علیه کندو تعبیه راحیه پادشاهه
وزحمت و نصیبی حضور شهنشاهه وسیله ایملک
اولی دره بواجلن دینلشددر که علت الرأحه قیله
الاستقامه و عبد الحمید دیشدر که انعت قدمک

۵۰
فکر تعبیه قدمک فرضا کندو راحته مشغول
ولذت نفسانیه سنه میل جهول ایدر سه تنگ لقا و تغیر
رضای سلطانله کندو راحتی ایضا عادتید و کندن ما عدا
امرندن خطر اوزره اوله سی مقرر اولور منشور حکم محرر
و مسطور در که علی خط من لم یخاطر فکیف بالمغرور
المخاطر و بعضی سفار بنی اسراثلک کلمشدر حبت شهواته
مشغول اولان بحسب الاقضا کندو نفسنه خاین خنولک
حق ثالث احسان سلطانله شاکر و ایسائی مقابله سندن
صابر و عازر اولوب شکر ایله مزید احساندن مستقیم
و صبر و عذر ایله ایسائی متعاقبه دن سلامت مستعد
اولمقدره زیرا بونلردن عدول ایدر سه ضد ایله مأخوذ
و مخذول اولق لازم کلوره امثال دندر که الحق الناس بالمنع
الکفور و بالصینعه الشکور حق رابع محاسن پادشاه
هر چند که وراء خفاده اوله انی عرصه ظهورده
جلوه کره و مساوی سی هرند کلوظا هر و باهر ایسه ستر
و اخفا سنده مبالغه لرا ایملکدره زیرا ملوک و سلاطین
بین الناس محاسینله ممدوح و موسوم اولدقلری کی
مساوی ایله دخی معدوف و مر سوم اولق جایزدره پس
مدح محاسیندن وزیر مشیر مشارک و مساوی
اولدوغنی کی ذم و قدح مساوی سنده دخی مؤخذ
و مذموم اولق مقدردره و جوق واقع اولور که ملک

احباب دولتته وتوق واعتماد ایتمک سببیده اشیرتساله
نفس ایلوب، مقتضای هوا برله بر فعل فیج الاذاعه از کلام
ایلسه وزیرانی کتم و ستر و اخفایه سایر دن الحق والیق
اولور، زیر اسرای ستر پادشاهه باب مسلولک الینه وزیر اولور
بالضروره سائر غیر مجاهدا اوله سنک لزومی معلوم باد
وحاضر اولدوغندک ما عدا، التضح بین المملکة تقریح نکته سی
دخی از باب لبابه ظاهر، حق خامس، طاعت سلطاند
یتنی خلوصه قرین، و سترنی علانیه سی کبی صداقت آیت
ایلمکدر، زیرا قلوب اعنة اجسادی ضبط و تمکده جاذبه
و ماده تصرف اجسام اوزرنیه غالبه دره اگر قلب
و جسد معاصداج حال اوزره متفق اولور لرسه فیها
و نعمت، و الا قلب مراد نه اجذب و اغلب اولدوغنه کلام
یوقدره نته کیم بوبیت عربی فصیح، بومعناده فاش و صریح
وما زرتکم عمدا و لکن زاهوی، الی حیث تهوی القلب تهوی بیر الرجل
امدی اخلاص قلب ایلوب جسدی انکا مطیع
و احسان ستر و نیت ایلوب علانیه بی دخی انکا تابع قلوب
کرکدر، زیرا قلوب ضمیر اوزرنیه مشرف و مطلع اولوب
عاقبه الامر هتک استاره، و اذاعه اسرار ایتمک بی نسیب
و اشتباهده مجاهد نعمان بن بشیر دن رضی الله عنهما اوله
دخی حضرت رسول پاک، و مخاطب لولا کدن صلی الله علیه
وسلم روایت ایدر که بیوز مشرورده فی ابن آدم مضغفة

01
اذا صلحت صح الجسد و اذا فسدت فسد الجسد الا
وهی القلب، یعنی آدم او غلنک بدننده بر باره لحم
واردر که اول صالح اولدوغنی وقتد بدن دخی صالح
اولور، و اول فاسد اولدوغنی وقتد بدن دخی فاسد
اولور، آگاه اولک که اول پاره لحم قلب دره بعض
صحف بنی اساطیر وارد اولمشدر که قلب انسانی صاحبند
مبتدیه سنی تغییر ایدر خیر ایله و شر ایله، ایله اولسه
تمام خانزینه درون خانزده ساکن و حاضر اولوب
خیر اگر شر خاطرده خطور دن صکره ثابت و مستقر و صلیح
اول نیت اوزره مستمر اولور سه نقش درونی بیرونند
روشن و ظاهر اولق محققدره حق سادس، سلطان
کند و سنه خفیه تقریب ایلدوکی کسنه حقیق و زیر معاد
ایتموب، مرتبه سنی سلطان بنفسیه تنزیل و ترفیع ایتدوکی
کسنه ایچون دخی مماراة و محافله ایتمکدر، زیرا مملوک
قدرت بالغه لری حسب بنه حکم، و غیرک معارضه سنک
تألف و تألم ایتمک خضعت لازمه لریدر، چوع اولور که
حین معارضه ده مقتضای سظوتله منقلب و مضطرب
و سبب مخالفت برله انتقامه مایل و طالب اولور لرو باد
عضب سلاطین، نذیر سنک سبقت، و اسیرنی غیر بقیجه
محنت ایتمک بلا شکرده فرضا خطر دن سالم اولور سه
خبر و ضرر دن آمین اولن، و اگر بونلردن دخی سلامت

بولورسه مقتی مغارضة طبایع مرکوز اولغله من بعد
امن وراحتہ قرین اولق میدسر اولمز، بزر جہر دیمشد کہ
عاقله واجب اولان جفاء وولایة و حکامدن وانلرک جاہلی
تقدیم و ترجیح ایتمہ سندن متأل اولیوب اقسام مراتب و خطار
مقتضای عقل اوزرہ تقسیم اولندوغنی بلکہ جازم اولمقد
دنیا دنیہ نک مستدعای معکوسیتیندن کہ مستحقہ موجب
استحقاقی و یرمیہ، و برفردی دلخواہنہ مرانہ ایرکوریہ
لکن نقص و زیادہ آکہ بر عادت معتادہ اولغین مرکز تجدد
حاضر و آمارہ اولمقدن اوزرہ چارہ یوقلد، حق سابع،
وزیر پادشاہہ رتبہ سنده مشاکلہ دن، وزی و ہیثابت
مماثلہ دن ضبط نفس و تقاضا اوزرہ اولوب ملا بسینہ
بکر لباس کمیوب مرآبئی امثال مرآبہ راکب و خدای قد خدام
استخدامنہ راغب اولمہ مقدر، زیر املوک زیر دستانی کنولر
مماثلت ایتمدن تائف تام، و مشاکلہ ایدنہ انتقام ایتمکدہ
اہتمام ایتمک امر مجربدر، زیر سلطان جملہ بی آج و کندویہ
محتاج بلوب جمیع اموال و ارزاقی کند و خرا ایندن اخرج
اولمش تامل ایدر، آمدی وزیر مشیر من غیر تزیین نظیف
لباس لکیوب کند و بی تزییندن اخیما و اخیراس یلمک کرکدر،
تاسلامتله محفوظ، و عین عنایتله ملحوظ اولمہ، حق شامن،
منافع دنیویہ دن وزیر استیفا ایلدوکنی سلطانی چون لخذ
واستیفا ایلوب، عکسندن اجتناب و اخیما، و ہر مردہ

جانب پادشاہی رعایت ضدندن ابایتمکدر، زیر املاک
انصافله اتصاف ایلسہ اجراء حکمنہ آقدزہ و طریق اعتساف
طوتسہ ید وزیرانک یدندن آقصدردہ و بردخی بودر کہ
سلطان وزیر ی کند و تقسیم عون اتخا ایتشدردہ آن کہ
عون عدو اتخا ایتمش اولمہ پس مراد پادشاہی اولان امر مساعدہ
شرعاً و عقلاً جواز بولورسہ تمشیتہ مساعد ایلوب، اگر اول
امر تمشیتدن تولد ضرر و انتشار فساد و کدز احتمالی اغلب
اولورسہ حسب الامکان مساعد سندن تکف و لنق و اگر
تکفدہ عشرت اولورسہ بہر حال اندک تخلیص نفس اعمال
مداراة و تلطف ایلیمہ، و طالب التفات و رغبت اولدوغ
مقدر ایکن اظہار مخالفتدن مجانبت اوزرہ اولمہ بعض حکماء
روم ملوکله معاشرتہ اصیل قوانین و رسوم ندر دیو
سؤال اولندوق قلت خلاف، و تخفیف مؤنت و اسرافدہ
دیو جواب و یرمش، بوسبیدن کہ سلاطینلہ اختلاط
وصحبت اولمز آلا کند و اختیار و رضا لریلہ و ہیج فردک
سوزیلہ عمل اینمز لر، آلا کند و رأینلرینہ موافقت ایدنلرک کل
ایسی ایتمکله اما عادتی مخالفت اولانلرک دیو سلاطیندن
خط و نصیب لری اولیوب، بلکہ اول مقولہ کمسنہ لر صحبت
ملوکدن معرض خطا و خطرہ اولدقلری نہار انوردن آبتن
واظہر درہ نتمہ کیم شاعرک بو قطعہ عربیہ سی بو معنی مناسبت
روشن و ظاہر در قطعہ الناس ان وافقتہم عذوا،

أَوْلَا فَإِنَّ جَنَاهُمْ مِنْ كَرَمِن رِيَاضٍ لَا أَيْسَرُ لَهَا . . .
تُرِكَتْ لِأَنَّ طَبَقَهَا وَغَيْرُ . . . بَعْضُ حِكْمٍ دِيمَشَلِدْرُ كَمَا قَلُوبِ
نَاشِدُ مَوْثِرِ أَوْجِ شَيْ دَرِهَ . . . بَرَى الْفَتْ كَمَا مِيَانِ نَاسِي جَمْعِ
وَتَأْيِسُ أَيْدَرِهَ . . . ثَانِي طَاعَتِ كَمَا انْلَرِي عَصِيَانِدُنْ مَنَعِ وَتَبْعِيدِ
أَيْدَرِهَ . . . ثَالِثِ مَنَاصِحَتِ كَمَا جَمَلِهَ يَرِ اعْطَاءِ نَفْعِ مَزِيدِ أَيْلَرِهَ . . . فَرَضَا
خَلْقِ بَرِي بَرِيلِهَ الْفَتْ أَيْتِيُوبِ تَفَرَّقِ اخْتِيَارِ تَيْسِهَ لِرَجْمِيعِ
أُمُورِ وَمَصَاحِلِرِي مَتَفَرَّقِ وَبَرِيشَانِ أُولُوبِ . . . زَلْزَلَهَ تَفَرَّقِدُنْ
بِنَايِ وَجُودِ لَرِي وَبِيرَانِ أُولُوقِ مَقَرَّرِدَرِهَ . . . وَآكَرْطَاعَتِدُنْ أَيْأَوْ ^{مَعْصِيَتِه}
رِضَا وَبِرُورِ لَرِسِهَ نَفُورِ لَرِي ظَاهِرِ وَعِيَانِ أُولُغَلِهَ غَيْرَتِ حُودُخِ
نَمَايَانِ أُولُوبِ . . . وَآكَرْ مَابِينِلَرِنْدِهَ اسْتِعْمَالِ شَفَقَتِ وَنَضْحِ
أَيْلَزِ لَرِسِهَ لِبَاسِ دَلِ وَجَانِ پَاكِ أُولَانِ بِلْدَنِ دَسْتِ كَشِ مَكِشِ
مُنَاكَرَهَ وَمُعَادَاتِلِهَ چَاكِ چَاكِهَ . . . أُولُوقِ حَاصِلِ أَهْلِ عَقْلِ
وَإِذْ رَاكَدَرِهَ . . . أَوْشْتِهَ بَيْنِ الْوِزَارَتَيْنِ مَشْتَرِكِهَ أُولَانِ حُقُوقِ
ثَمَانِيَهَ بَوْرَادِهَ نِهَابِتِ بُولُوبِ . . . عَهْدُودِ وَمَوَاعِظِ مَوْقِظَهَ
بِيَانِنِهَ شُرُوعِ وَبِدَائِتِ أُولُنْدِي . . . مَا مَوْلُدَرِكِهَ عِنْدَ الْفُؤَادِ
شَرَفِيَابِ سَمْعِ قَبُولِ أُولَا **عَهْدُودِ مَوْقِظَهَ** . . . أَمْدِي ضَمِيرِ مَنِيرِهَ
بَيْنِ وَمُسْتَبْنِيرِ أُولَا كَمَا صَدْرِ وَزَارَتِنِ أُولَانِ وَزِيرِ مَشِيرِ
صَايِبِ التَّدْبِيرِ . . . وَاجْبَدَرِكِهَ عِلْمِ إِيهِ بِي دَايْمَا سَرِينِهَ رَقِيبِ
وَنِكْمَتَانِ بُولُوبِ حُقُوقِ رَبَانِيَهَ زَيْغِ وَزَلْزَلِ قَلْبِنِي پَاكِهَ
وَمَرَاتِ وَجُودِنِي تَابِنَاكِ أَيْلِيَهَ . . . وَقَبْلِ پَادِشَاهِدُنْ دَخِ
خَلُوتِنْدِهَ بَرْدِيدِهَ بَانَ مَلَاخِظَهَ أَيْلُوبِ . . . أُمُورِ سُلْطَنَتِنْدِهَ

تقصير دن کمال احتراز واجتناب به همدم و سپید اولاد تا حقوق
الهیته ده سلامت دین، و حقوق سلطانیته ده سلامت
دنیا میستر، و سعادت اولی و آخری سهل متصور اولاد . . .
فرضا بویا یکی نوع حقوق بعض امورده اجتماعی قابل
و مابینلرنده توافق و تطابق حاصل اولنسه واجب
بودر که حق رب رحیم و رحمانی حق سلطان اوزرینه
تقدیم، و لا طاعة لخلق فی معصية الخالق، مضمونجه
احر دینی تقوییم ایلیه . . . حضرت فخر الانامدن علیه
ازگی السلام مرویدر که بیور مشلردر، من آحت دنیا
آخربا خیرتیه و من آحت آخرتیه آخربد دنیا فایشروا
مایبقی علی مایفنی، یعنی هر کسه که دنیا سنی سوه آخرتیه
ضرر ایلدر، و هر کسه که آخرتیه سوه دنیا سنی ضرر ایلدر
ایله اولسه باقی بی فانی اوزرینه ترجیح و اختیار ایلد
دیملدر، وینه بیور مشلردر که، من التمس رضی الله بسخط
الناس رضی الله عنه و ارضی عنه الناس، یعنی
هر کسه که الله تعالی نک رضا سنی رجا و التماس
ایلیوب، ناسک غضب و سخطیله مبالاة ایتمیجی
اولدوغی حالده حق سبحانه عظمتیله اندک راضی
اولوب کمال قدرتیله ناسی دخی اندک راضی و خوشنود
ایلردیمکدر، و بعض حکما دیمشلردر که، هر شخصک مدتی
ایام عمری بر غایت منتهی، و ظهوره کلان اعمالی صحیفه

عملی منظوری اولسه کر کدره پس لا بد رکه نفسندک یینه
نفسی ایچون اخذ پند و نصیحت، و امرورنی فردایه قیاسله
طاعت حق صناعت اید سنوب، دفتر اعمالند شرمسار
اولاجق عمل، و دین دنیا سندن بر خطا و خلل اولیه
ثانی الخلفاء معدلت نصاب، حضرت عمر بن الخطاب
رضی الله عنه، اکثر اوقات بو انبیات موا عظم سلماته لیس
بلوغ سعادت مندندک خلقه ایثار نصح و پند ایدردی
قطعة لطيفة انما الناس ظالمون ومقصورون
قال ذی بان للمقیم عظه، و من الناس من یعیش سویاً،
ساهر اللیل غامیل الیقظة، فاذا كان ذا حیاة و دین
حاذر الموت واستحی الحفظه، و کر کدره، وزیر احوال
رعیتدن خیره، و انلره مرحت ایتکله هم کندویه و هم اندلر
معین و ظهیر اوله، و رعیت او زرینه تعیین اولنا انا و عا
و اعوانک عدل و ظلم و خیر و شر دن احوالیرنی تمیز ایلدی
تغیر متشبهه دن کمال تحرز و اجتناب و تدلیس و تلبیس
فرانی و متصنعدن فرط توفی و تبری بی نقاوه ما فی الباب
بله، و بو وجهله عملدن اظهار کسل ایتیه، تا هر کسه مرتبه
حق الیقیند معامله اولنوب اصحاب خیر و عدل حقتد تقصیر
و اهل شر و ظلمه مقدار نقیر اعتماد و توقیر اولنیه، زیرا امثال
من الجهل ضجة ذوی الجهل معلوم، و من الخال مجادله
ذوی الخال مفهوم از باب فهو مدر، و اختیار و اشرار بینی

06
فرق و تمیز ایتد کدره خیره تقدیم و شردن عرصه مملکت
پالا و تمیز ایلیه، بو مقدر در رکه صاحب الخیر کد کاری خراب
تعیر، و صاحب الشرکد عملی عمر انانی تخریب و تغییر در
و مصاحبت اهل کذب و ذر و غلن حذر ایلیه، زیرا کندوی
نفسنه مکر و خیانت ایلین غیره اشفاق و نصیحت ایتیز
امثالدرند رکه، من ضیع امره ضیع کل امر و من جهل قدره
جهل کل قدر، و بر عملدن عاجز اولان کسینه بی اول عمله
نضب و ایتکفا ایلیه، که بو مقوله عمل ضایعدر، و طمعکار
استخدام ایتیه که طمی و ساطنیده هم کندویه هم غیره
ضار و غیره فعدر، زیرا دنیا دن امنیه سی ایچن حظوظ
نفسانیه سی اولان بی نوع انساندن اولیوب طویل بهایمد
معدود اولور، و مروتی اولیانی حفظ و حمایت ایلیه
که کندوی صیانت ایتینده خیر و بر مفقود اولور، و سفالت
قدر و رتبه یه قایل اولوب کند و حقنی اسقاط ایلدن
حق غیر ایله قیام ایتک خلاف معهود اولور، حکماء هند
دیمشدر رکه اصحاب مروتیه مروت سبب رفعت اولور، تارک
مروت اولان همواره تنزله میل ایتکدن مانند حجر ثقیل
ترقیعی دشوار و سهل التنزیل اولور، و ذوی الحرمانه
رعایت و اهل مروتیه اقبال و التفات و حمایت او زره اوله
که رعایت ذوی الحرمانه دلیل کرم شیمت، و التفات و حمایت
اصحاب مروت نشان علوه تدر، و استخدام اولنات

کسسه نک احوالی دائما اختبار و امتحان اوزره اولاکه
عجزنی خرم و کفایتندن، و ایسائی احسان و مکرمتندن فرق
ایلیوب صاحب خرم و کفایت ایسه منصبه تقریر و ابقا، و عا
و عدیم القدرة ایسه منصبندن غزلیله همپا ایلیوب محسنی
مظهر حمد و ثنا، و مسی اولانی بین الناس مذموم و رشوا
ایلیه، زیرا بر عمل مباشر و خاین اندک اولمقدن اول عمل
برق کون خالی طوروب، عنان مطیئة فکر و رای طرفی طلب
اهلنه مصروف اولمق اولی و اهم اولوب بهر حال عاجزدن
حدن، و خایندن اجتناب و کذرا یتمک و ابجدره، تابا عث
تضییع عمل، و مؤثر خسران امل اولیه، حقا که بو قطعه
فارسیته بو باب مقبول و مرغوب اولی الالباب در **قطعه**
زمین شوره سنبل بر نیارد، در و تخیر عمل ضایع مکر دان
یکوی با بدان کردن چنانست، که بد کردن بجای نیک مردان
و بوبیت تازی به دخی اهل ظرافت راضی اولور لر **بیت**
اذا انت حملت الحوون امانة، فانک قد اسندتها شر مستند،
و اعوان و انصاری استکارا یتیموب، حاجت مقدار در کار
ایلیه که قبح استکارا ما بینلرنه تنافر ظهوریله و قوع خلک
یا انتفاع و ارتفاقه اتفاقله باعث استیکال عمل اولمق مقرر
و محققدر، و اعوانی دخی حرکات و سکاناته وفق مراد و امل
اوزره اولوب فی نفس الامر علی حصول لری جمع شمل عمل اولمغله
دائما نصح و نپدلرنه صرف کمال اجتهاد، و سنوق طریق یشاد و سدا

00
ایلیه، سه کیم این روحی یشاد ایتدوکی قطعه عربیه دن بو معنی
مفهوم و مستفاد اولور **قطعه** عدو که من صدیقک مستفاد،
فلا تستکثرن من الصحاب، فان الداء اکثر ما تراه،
یکون من الطعام او الشراب، فدع عنک الکثیر فک کثیر،
یغاب و کم قلیل یستطاب، فاللح المذخ بمر و یات،
و تلقی الرئی فی النطف العذاب، و نفسی دسندک تهذیب
و تطهیر ایتمک لابد در که جمیع اتباع تهذیب اخلاقه متبوع علیه
اتباع ایده کلمشدر، و قلبی طمعدن بالایدوب ایینه صفت
چرا شرفدن صافی و تابناک ایتمک کر که ره تا که اصحاب و جلسا
دخی بالتبع اقتدا و متابعت ایدوب مرایای قلوبلرینی ادناس
عیوبدن مصفا و مجلا ایده لر، روایت اولمشد که حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه و سلم بیورشدر، اقرتبت الساعه
ولا یزاد الناس فی الدنیا الا خرسا و لا تزداد منهم الا بغدا،
یعنی ساعه قیام و قیام ساعه قریب اولدی حال بو که ناس
متاع دنیا ده زیاده ایتمزلر الا حرص و طمعی و دنیا د زیاد
ایلمز الا انلردن بعدی دیمک اولور، و مشارکه عمالکدن احتراز
و اجتناب ایلیه، تا قلوب عمالکد دخی عزیز و مهابت جمیع اعمالی
منتظم و مستطاب اول، و بالذات کندوبه مباشرتی مخصوصه
اولان اعمالی طلبا للراحة، و اختیار الحضور والدعة، غیره
سفارش ایتیمیه، زیرا اول عملدن نفسنی معنی عزل، و غیره
ترجیح و نصب ایتیش اولوب، مراد اوزره حرکتی ظهور ایتیمه سند

متردد و مرتاب، و نفسی نصیب و مشقتِ تقصیر ایلله اذلال
 و اتعاب اید نلردن اولوره، زیرا عطلت و بطلت عقول جواد عقول
 اولوب ارتکاب ایدنلر میدان عزیزتد پایمال بر این اوله سی قرین
 رتبه یقیندره، و بزر جهرد یشدر که شغلده محذور انجوت
 ریخ و زحمتدره، اما عطلت و بطلت شہات و شناعت کی
 هزار قباحت واردر که عاقبتند ندامتدن غیر ثمر و ملامتدن
 زیاده بر ویر من عبد الحمید یشدر که، ما زانک ما اضاع زمانک
 و ما شانک ما اصح شانک، و زمان بطلتی یکی حالته صرف
 ایتمک کر کدر، بری بدنه اعطاء راحتله تقدیر بدل ما یحسد
 ثانی اجمام خاطر ایلله ازاله الم و کسدر حکایت اولنور که
 اعدل خلفاء بنی امیه عمر بن عبد العزیز علیه الرحمه، نوم قیلوله
 اوزره ایکن ارباب حاجات و مهام، باب سعادتند از دحام ایدو
 اوغلی کندوی یقظا ایلدکم ای پد بزرگوار سن سعادتله خواب
 نوشین غفلتده سن، و اهل مصباح و اصحاب حاجت با عد التکرده
 از دحام و کثرتدر در دیکن جواب ای جان پد مطیته نفسمه
 نومله بر مقدار قوت بدینه کلسون دیو نوم ایلدرین، زیر التحمل
 افعال مصباح و اعماله بوندن غیر مجال یوقدر دیو بوز مشلدره
 حالت ثانیه، بعد از احوال البدن و اجمام الخاطر ایتدو کی اعمال
 و افعال متفکر و متدیر اولقدله، تا اگر صوابه مطابق واقع
 اولدسه تا کید و تقویا ایلوب، و اگر خطا و زلل و قوعی ظاهر
 اولورسه منها اتمکن تدارکنه مشغول اولوب، من بعد اتیان مثلند

اجتناب اوزره اوله، امثالندر که من فکر انبصر، و بعض حکما
 دیشدر در که، من لکن له من نفسه واعظم تنفعه الموعظ
 بعد فکر و اندیشه بی افعال آتیه به صرف ایلوب، نظر ایدم
 که نه وجه اوزره تمشیت و امضا، و نه اسلوبه تصویر
 و اجر ایدر، زیرا فکری عملدن تقدیم ایتمک زنیع و زللدن
 احتراز و تحفظ فایده سی معین و مبرهندر، بعد تقدیم
 الفکر معارضه اقدار ایلله کار دشوار اولسه باری ملامتدن
 دور، و ندامتدن مجبور اولوق میسر و متصور اوله، نته کیم
 فصحا ای عرب غریب ابدن نابغه جعدی بو بیت عربی بی غایت
 اعلو یشدر بیت: لم تعلم ان الملامه نفعها
قلیل اذاما الشئ ولی و ادبرا، و خفیض جناح و تواضعی
 پیشه ایدینوب کبر و عجب و غرور دن تجافی و هر کس ایلله
 مقدار بنجه معامله و مجامله ایدوب غفلتله واقع اولان
 آثار غرور ایچون تدارک و تلافی ایلله، تا قلوبدن اخذ نقد
 مودته مالک، و نفوسدن تحصیل متاع مساعد ایلله طریق
 حسن خلقه سالی اوله، روایت اولنور که حضرت نبی اکرم،
 و شفیع جمیع ائم، صلی الله علیه و سلم بیو مشلدره، لا وخت
 او خسر من العجب، یعنی کبر و عجبندن زیاده و خشیت
 ایرات ایدر و خدات اولنر دیمکدر، حکیم روم، ارسطوی
 حکمت مرسومدن سوال ایتدیلر که، بنی آدمک طریق محالطه جند
 اضیق و اضلی، و صدیق یونندن ابعد و اقل کیمدر، جوابد

ناسله معاشرتی وجه عبوسيله اولوب مقتضای نفسله انلره
کبر و عجب و غرور ایدند دریدی بواجلدند که حکما دیمشدر در
التواضع فی الشرف اشرف من الشرف و نعمته شکور
و شدت صبور اولوب اقبال و دولت ایله مسرور و مغرور
و اذ بار نعمت سببيله مقارنت صبردن مجبور اولمق کرکده
بلکه تکافی احوال و اعتدال خصال و زهر اولوب طیش نظر
و سکره بظردن سلامت طالب اوله زیرا سحاب سکره بظره
منشوق اولدقه ظاهر اولاجق ندف و ضرردن بر اولمق مقرر در
کلام حکما در که العاقل لا یستقبل النعمة بظير ولا یودعها
بجوع و امثال هندندر که عاقل نایل اولدوغی پایه و شرفله
مغرور اولمز شول جیل عظیم کی که اشتداد ریحله متزلزل
و متحرک اولمز و جاهل ادنی مرتبه ایله عجب و مبطور اولور
اول حبشیش ضعیف کی که آنی ریح خیف تحریک ایلر و تحصیل
مودت اجنا ایچون انلره دایما احسان و کید و مکر اعدادن
حتراز و احتیاده بذل جهد فراوان ایده و اظهار عداوت ایتیرن
اعدا ایلر مداراة سمتن اختیار ایلر تانایره عداوتلری
مشعل اولیوب انلردخی مماثلة مداراة ایلر معامله ایلر
بعض حکما دن استفسار ایلر که خرمند رجوابده مداراة
اعدا و مواخاة اگزارد ریح کسسته حقدن سویلن
تم و ظنونه اعتماد و تعویل ایتیموب شکی یقینله طرح و تبدیل
ایلر امثال کلمشدر که لا یفسدک الظن علی صديق قد أضلک

یقین له و شاعر لدخی بویتند مرادی بو اولدوغی ظاهر در
نته کیم دیمشدر **بی** اذا انت لم تبرح ظن و تقاضی
علی الظن اذ ذک الظنون الکواذب و حالی مشتبه و نامعلوم
اولان کسندی امتحان و اختیاری اخفاده مزید همت و دقت
اختیار ایلر تاکه کندو حقدن رتبه اعتقاد و کیفیت اسقامت
و سدادنی مفهوم ایدینه زیرا الین ناس ضمیر قلوبی افشاده
ارتکاب کذبدن خالی و ناجی و مظهر تکلف مذاهن و تصنع
مذاجی اولمق عادت مستیره سیدر نته کیم افشاد اولمشدر
بی لسانک لی خلو و نفسک مرة
و خیرک کالمزغای فی الجبل الوعر بواجلدن در که شهادت
القلوب اصدق و دلائل النفوس اوثق دیمشدر و امثال
حکمدندر که للعین سر فی علم ما یستر دینلشد و اولاد
خلفان ابراهیم بن مهدی بوقطعه عربیه ده سید
معنی به مهتدی اولوب دیمشدر **قطعه عربیه**
تضل فی عینیه البغضاء کامنة فالقلب کتمها و العین تبديها
و العین تعرف فی عیننی محذیها من کان من جزیها او من اعدیها
پس بعد الامتحان جلیته حالندن از تیاب ذایل اولوب حقیقت
حاله و اصل اولدقن مودت ظاهر سنه صوره معتقد
و معنی خرم و تدبیر دلپذیر ایلر مکافات جیل خفیه سنه
مستعدا اولمق کرکدر و اگر نفس اختیار و امتحان راغب
اولیوب سمت تغافل و اغضایه زاهب اولور سه نفسی

زیاده تقید ایله اتعا بدن اجتناب الیقدره زیرا اکثر امور
تغافل و تجاهل و اغضا ایله تنفیذ و امضا اولنه کلمتده
اکتم بن صیفی دیر که من شدد نقر و من تراخی تألف
و هم بومقوله احوال کامنه و اطوار باطنه دن تغافل
احترام و شرف و تألیف قلوب احقر و اشرف مقر اولوب
اغضا و تغافل استعمال اولنیا ان امور جلوه کر عرصه ظهور
اولدوغی بغایت نادره بلکه ممتنع و متعدد دینلسه دلیل
ظاهر دره و الحاصل اسباب سعادت و علامت حسن
توفیق بوقیلدن اولان اموره تغافل و اغضایه رفیق
اولمقده دره بوباب اسناد صحیحله معمر خلاد دن اولدوخ
عبد الرحمن دن اولدوخ والدین دن رضی الله عنهم اولدوخ
حضرت رسول کرمدن صلی الله علیه و سلم روایت ایتدی که
برکون اول صدد دیوان رسالت اثناء خطبه ده اصحابه خطا
مستطاب ایلوب بیوردیلر که **اَلَا اٰخِبْرُكُمْ بِاٰجَتِكُمْ اِلَى اللّٰهِ**
یعنی آگاه اولک سنه خبر و پروردگار الله تعالی یه اجتکز کیم
اولدوغیله اصحاب ظن ایتدیلر که بعینه بر رجل و صفی
مراد بیوردره کیمک نامی ذکر اولنه دیوانتظارده ایکن استینافا
بیوردیلر که **اٰجَتِكُمْ اِلَى اللّٰهِ اٰجَتِكُمْ اِلَى النَّاسِ** یعنی سنک
الله تعالی یه اجتکز سن دن ناسه آجت اولان کیمسنه در
ومتعاقبا بیوردیلر **اَلَا اٰخِبْرُكُمْ بِاَبْغَضِكُمْ اِلَى اللّٰهِ** یعنی
آگاه اولک سنه اخبار ایده رم الله تعالی یه ابغضکز کیم

01
ولدوغیله اصحاب کیر و ظن ایتدیلر که بعینه بر کیمسنه
نایله تسمیه ایتمک دیلر جمله احضار سمع قبول ایتشکن
استیناف طریقله بیوردیلر که **اَبْغَضِكُمْ اِلَى اللّٰهِ اَبْغَضِكُمْ**
الی الناس یعنی سنک الله تعالی یه ابغضکز سن دن ناسه
ابغض اولان کیمسنه دره و اموره مشاوره ایتمک ایچون
بوزکر اولنه جق اوج خصلت حسنه اصحابی انتخاب ایله
خصلت اولی صواب رأی ثابته خلوص نیت **ثالثه**
کیمان سزدره پس بوتقریر او زره مشاوره یه لایق اولان
کیمسنه مرتبه ده ادنی اولورسه دخی انکله استشاره
عیب و عاره باعث اولماز زیرا هر صاحب عقل ایچون رأی دن
برذخیره و صوابدن برخنینه واردره اولمقوله کیمسنه لر ایله
مشاوره سبب اصابت رأی و از دیار عقل و موجب
توفیرت دیر و فضل اولدوغی آشکاردره **نته** کیم بحر عمات
بر دریای بیکران ایکن **میاه** آنها رواندن کسب از دیار
و وفرت برله نمو و کثرت بولور حضرت سرور انبیادن
صلی الله علیه و سلم روایت اولور که بیورمشکر دره **لا مظاهره**
اَوْثَقُ مِنَ الْمَشَاوَرَةِ یعنی مشاوره دن زیاده اعتماد اولنه جق
مظاهرت یوقدر دیمک اولور و محرب امور اولان پیران
روز کار دیمک و کرم و سز کشید نک که عته مرتبه سنه
بلوغله معیوب اولیه لر استشاره ده رأی زرین و فکر
وتدبیر متین لرینه تعویل و اعتماد لازمدره زیرا امور لازمدره

ومصادر رنی، ومداخل ونخارجی بلوب خیر و شری است
خفی و خبی و لماز، مکرکه مبتلا ی ضعیف هم، یا علی عتته برله
مشهور و مرتسم اوله حتی حکماء عربدن اکتم بن صیفی
قبیله بنی تیمک پیریشقد ملری اولغله حرب یوم الکلاب
اهل قبیله حضورنه کلوب، سن بزوم شیخ و عمید من سن
بو حرب بانده سندن استشاره ایده رزید کلرنه بنم
او غلرم ضعیف هم و پیری تک وجود مع فرط تأثیری
اولوب مطلع رأی اولان قلب جدت ذهن و سرعت فهم
کی یکی یار همپادان تک و تنها قالمشدره لکن سن رأیگری
بشکا عرض ایلک زیرا بن صواب اولانی بلور و سزه اخبار
ایده رین دیوجواب و یردی، و فی نفس الامر مجرب امور اولان
پیرلرده حکمه و رأی صایب پیشماردره و تدبیرات شواب
واخذات ده بر مقدار عجله اولمه مؤدشواردره **قطعه**
ان الامور اذا الاحداث دبرها، دون الشیوخ تری فی بعض الاحوال
ان الشباب لهم فی الامر بادره، و لیشیوخ اناة تدفع الزلا
و ایکی نوع کسنه تک رأیندن البته عدول ایدوب سوزلرین
قبول ایلیمه، بری شول کسنه در که هوای نفسه متابعتله
رأیکه موافقت قصد ایدره، و اکا منافق مزاج کیرد بیدلر
ثانی شول کسنه در که محضاً سنک رأیکدن انحراف قصدین
ایدوب رأیکه و قولک مخالفت مراد ایلره، و بوکا منافق
شیرت ایدرله، امدی بو مقوله کسنه لک رأی رنی قبول ایلیم

و کلام حقی سوبلیکم هیچ کسنه دن خوف و رجاده، و مرادی
ایحقاق حقدک زیاده اولیمه، قدماء حکمادن منقولدر که
رأی و مشاوره ده اخواندن کند و قولنه رخصت و موافقت
و مرض حال مرضه اطباندن کند و تدبیرنه مساعدت و مستغنی
مسائل شرعیته ده فقهادن کند و سوزنه اتباع و معاونت
استرلر سه تیر تدبیر لر ی هدی مقصوده تیموب، اول رأی
صرف خطا و اول مرضه مزید ابتلا و احکام شرعیته غرض
تغییر تمام قدر اولوره، و جین مشاوره ده رأینده خطا ایدن
مؤاخذه ایلیمه، زیرا انک اوزرینه واجب اولان مجرد اجتهاد
ایدی اداء مراد ایلدی، قضا و قدر دن مساعده اولن ایلیمه
انده کنا اولمدوغی کوندن اظهر دره منشور حکم کلمتله که
رأیند صوابی کثیر اولان خطاء قلیل ایله طرح و طرد اولنن
و بر تغزش پنا ایله اسب باذ باردا اولنن، **للیضار من نبوة**
و الجوار کبوة، مثل مقبول رجال فحولدره، و کتم اسرار ایچون
امر دینیه صاردق و کتمانن و ائق بر کسنه اختیار ایلیمه
تا اگر ستری ذاعه و افشاده صاحب سر مضطر اولور سه
باری اول رجل صاردق و آمین و ائقه افشا ایلیمه مزید
دیانتی مقنضاً سنجه کتمانن مبالغه ایتمکله صالحی ضری
افشادن سالم و کتمانله غایم اوله، عطا عمر بن الخطا بدک
انلردخی رضی الله عنهما حضرت رسول ملک تو ابدن صلی الله
علیه وسلم روایت ایدر لک که بیور مشلدره، **ارشدتینوا**

عَلَى قَضَاءِ الْحَوَائِجِ بِكَيْفِيَّتِهَا فَإِنَّ كُلَّ ذِي نِعْمَةٍ مَحْسُودٌ، يَعْنِي
قضاء حوائج او زرينه سر کمان ايله استعانت ايلک، زيرا
هر نعمت صاحبی محسود، و حسود سر نعمت صاحبی مفقود در
ديمک اولور، و منتور حکم مسطور در که کتم سرده انفراد
شرط دره زيرا حازم عاقله افشا ايدرسک سنی تحقير و اذلاله
و جاهله اذاعه و ايشاعه ايدرسک سترکه اخانت و اذلاله
ايلر، و تدارکنه قدرت اولين معناده اعمال صبر و ثبات ايليه
زيرا عجله بي تعقيب ايلن اذامت و ملامت تعقيب ايلر و حضرت
رسالتدن صلى الله عليه وسلم روايت اولنور که بيور مشلدره
مَنْ تَأْتِيْ اَصَابَ اَوْ كَادَ وَمَنْ عَجَلَ لَخَطَا اَوْ كَادَ، يَعْنِي شَوْل
کسنه که کارنه تانی ايليه اصابت ايدر يا خود صوابه قوب
اولور، و اول کسنه که کارنده عجله او زره اولاحظا ايدر يخطو
خطايه قريبا اولور، و حکم آل داود ده کلمشدر که کارنه عجله
ايتموب صبر و ثبات و توده وانات، صاحبی اولان حلم و خلقه
معروف و فرط علم و رفقه موصوف اولسه لايقدر، و منتور حکمه
مذکور در که شول صبر و تانی که عواقبند نيل مراد، و وصول
رشد و سداد اولاه عاقبتند فوت مقصود اولان عجله دن
خير و افضل، و نفعی اتم و اکمل دره و بر و معروف و احساندن
خوزه قدرت و امکان اولان مرتبه بي تقدیمه سعی جهد قويم
ايليه زيرا هر قدرت و مکنت ايچون آخر و غایت و نفوذ امر و فرمانه
نفاذ و نهايت، و کوب دولت و سعادت رجعت مقرر در پسر وقت

قدرتی غنیمت بلوب بر و احسان و سخاوتدن غفلت ایتمه من کرد
تا برکات بر وجود ايله غير بيلر سعيد اولدوغی کبی بار و جواد
اولان دخی نتایج مقدمات بر و احسانی ايله اولی و آخری ده
رشیده، و مظهر برترب مجید اوله زيرا حضرت رسول اکرم
و فخر بنی آدم دن صلى الله عليه وسلم، روايت اولنور که بيور مشلدره
لِكُلِّ سَاعٍ غَايَةٌ وَ غَايَةُ كُلِّ سَاعٍ الْمَوْتُ، يَعْنِي هر ساعی نك
سعی ايچون بر غایت وارد، و هر ساعی نك غایتی موت در
ديمک اولور، و علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه و رضی عنه
بيور مشلدره که، اِنَّهُنَّ وَ اِهِنَّ الْفُرْصَ فَإِنَّهَا تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ
و بعض حکما ديمشدره که، فرصتی وقتدن تاخير ايلين
فوتنه واثق، و ندامتنه لايق اولق محققدر، بواجلندن
دیمشدره که، خَيْرُ الْخَيْرِ اَوْ خَاهُ، و شاعر عرب بوباب
بوتیبی اعجب و اعرب ديمشدره، بِمِ
وَ عَاجِزِ الرَّأْيِ مِضْيَاعُ لِفَرْصَتِهِ، حَتَّى اِذَا فَاتَ اَمْرٌ غَابَتْ اَلْقَدَرُ،
حکم فرسد کلمشدره که عمله مقارن اوليان قولده خيرا میدی
اولماز نته کیم مکالمه به مؤدی اوليان مواجهده دخی رجاء
خير و شر بوقدر، و امثال هنددند که، حَسْبُ قَوْلِ حُسْنِ عَمَلِهِ
تمام اولور، نته کیم مریضه معرفت آذویه مناسبه بلا استعمال
صحت و برسيوب استعمال اولندقره باذن الملك الشاه مریضه
فيض صحت و اثر بزرگ وافی قبلور، و روباها صفت اولان طایفه
متملقیندن مدح و ثنای قبول ایلوب، مگر و نفاق لرنند غفلت

وذهول ایلیمه، زیر اوسمه نفاق چهره طبیعتلرن مرکوز،
ونکته مکر و شقاق قلب مغشوشلرن مخفی و مکنوز در،
پس اگر سکه کایسه نفاقلری سوق نظرده رواج و نفاق
بولورسه نقود خزانة عقلی تغشیش، و صفای کاس عیشی
مداهنه کامنه سینه پر تشویش ایتک مقرر اولور، و سوق
النفاق دائمة النفاق، مثلی اولمقوله لر حقند صحیح و صریح
اولور نکتته خلفاء بنی امیه دن عبد الملک بن مروان
مقرر بلرندک روح بن زبنا عه تو بیخ ایلوب دیدیکه حضور من
زنها رکسنه بی مذمت و غیبت ایتمه تا اماندن چقوب
خیانتته منسوب اولیه سن، و اسر آمدن بر سر می افشایه
بخرات و جنسارت ایتمه، تا که شرف صحبت من مطرود و محجوب
اولیه سن، و بنی مواجّهة مدح و اطراب ایتمه، زیر اسندن
اول مدحی سمع قبوله اضغا ایدر سم کند و عقلی تعییر و تعییب
ایتمش اولورین، و اگر رد و ایا ایدر سم سنک جام عیشکی
تکدیر ایتش اولورین، مع هذا که هر کس نفسنه غیر دن
اعرف و اعلم، و محاسبه صفات و اعمالنه سایر دن اولی
واقدمدر کتب منزله سالفه کلمتدر که، عجبیت لیرت
قیل فی الخیر و لیس فی کف یصرخ، و عجبیت لیرت
قیل فی الشر و هو فی کف یغضب، یعنی عجبیلده شوله
کسنه بی که انک حقند خیر دینله، حال بوکه انده اولی
خیر ناموجود اولیخه فرح و شاد اولور، و عجبیلده شوله

کسنه بی که انک حقند سر دینله، حال بوکه انده اولی شر
موجود اولیخه غضبناک و ناشاد اولور، و بعض حکما
دیمشدر که، نفسکند نایاب اولان خیر و پیر یله سنی
مدح و تعریف ایلین، سنده موجود اولیان شر ایلله
سنی ذم و توصیف ایلک بلا شک در، پس اولی بودر که
خدمت مدحتکی افعال و احوالکته تفویض ایدر سن،
و محقق بیلد سن که احسان ایدر سک السنه ناسم
اول احسان صدق له مذاحک اولور، و اسیاءت ایدر سک
افواه خواص و عوامد اول اسیاءت حق او زمره ذمام
وقد احک اولور، و مخادعه کذابه مغرور و فریفته
اولیه که، ابصر الناس من اخطا ینذوبیه و وقف علی عیوبیه
دینلدر، و صحف اولی ده مسطور درر که، شمار
الحکماء لانفسیهین، حکیم روم که ارشطوی حکمت مر سومدر
اسکندر مناقب معلومه نصیحة یازدی که، خلق ذات
قوة دولت و زور سلطنتله نایل اولدوغک شهرت
و کرامته راغب وله، لکن حسین فعل و اثر، و صواب
تدبیر و طیب خصال و سیر، بیلد مالک اول اجفان
یر و کرامته ساعی و طالب اول، و احوال رعیتته سعی
تام، و بذل جهد تمام ایلیمه، تا ایام عمری مسعوده
و افعال و احوالی محموده اولوب، کافر انام وجود مکاره
ارتساحی ایلد مسرور، و جمله سی درون دلدن اغوان

وانصاری اولوب . هر طوطی و غی کارده موفق و منصور اولوب .
و دنیا ده باعث ذکر جمیل . و آخرت مورت اجر جزیل اولوب .
و بو حسننه ضدندن الله تعالی حضرتنه استعاذه ایدوب .
دائماً توفیق و عنایت الهیه سندن استفاضه اوزره اولوب .
زیرا دولت و سلطنت بر محمد رکه صفوت و کدورت
جواهر و نقود اصحابی نك یوزند ظاهر و باهر اولوب بعضی
نازل فرزول . و بعضی صاعده مقبول اولور نه کم انسن مالک
رضی الله عنه روایتله حضرت رسالتدن صلی الله علیه و سلم
مرویدر که بیور مشلردن . احسنوا جوار نعیم الله فقل ما
زالت عن قوم فعاتت الیهیم . یعنی الله تعالی حضرتنک
نعیم علیه سنک جوار حرمتی و وجه حسن اوزره
اذا ایلک . زیران نعیم الهیه بر قومدن زائله اولدقد نصکره
ینه غایت اولق قلیل و نادر واقع اولور . دیمک اولور .
و امثال کلد رکه . ربما شرق شارب الماء قبل ریه .
برامکه دن یحیی بن خالد جسر بغداد اوزره مرویدر
برکسنه کلوب اند برورق مکتوبه سی اولوب خاتمی ایلله
ختم ایتمه سنی نیاز ایتدک یحیی غلامینه بقوب . یا غلام
طین دولتتم رطوبت اوزره ایکن بو صاحب حاجتک ورقر
ختم ایلله دیدکد نصکره غلامدخی ورقر بی خاتم یحیی ایلله
ختم ایدوب صاحبنه تسلیم ایدیک یحیی بو قطعہ بی او قودی
اناهبت ریا حک فاعتنہا . فان لکل خافقه سکون .

۶
و لا تغفل عن الاخسان فيها . فماتد ربی السکون متى یکون .
و وجوده کلن خدماتی مقابله سنده مستحق اولدوغی عطیه
راتبه بی سلطاندن بالکلیه اخذ واستیفا ایتموب بلکه
اشتدای علاقه رابطه ایچون بر بقیه اریخار و ابعا
ایلیه . زیراکه استیفا ایلله سررشته حقوق الدن کیدوب .
درجات کماله صاعدا یکن درکات نقصانه نازل اولوب
محققدره . نه کیم بوبیت بی ثمانل . بو معنی به شاهد عادلدره .
اذا تم امرت بک انقصه . توقع زوالا اذا قیل کتم .
و بلک کرکدر که وزیر مغدلت شناس . مرصد خوابج ناسر
اولوب . آزقه اموریدند و مطالب جمهور کفند در .
امدی زحمت اریحامه صبور . و اتمام مصالح و حوایجله
نعیم الهیه به شکور اولوب . رجاء احسانله کلن طالب
حاجتدن اظهار عجز و صخرت . و تکرار مراجعت ایدرسه
اعلان نصرت و سئامت ایتمه مک شرایط دولت و مهمات
وزارتدندله زیراباب سعادت من عند الله ارباب حاجات
مال و مرجع اولغله عرصه ظهوره کتوردکی مقدمات
خیر و برک نتایجینه کندوب عاید و راجع اولاجقدر .
بو قطعه عربیه که مطبوع اصحاب سلیقه زکیه اولغله
مرغوب و مطلوب اهل قلوبدر ای بکر ابن درین منسوبدر
قطعۀ عربیه . لا تدخلک ضحرة عن سائل
فلیردهک ان تری مسؤلاً . بر وجه مؤتمل

فَبَقَاءُ عِزِّكَ أَنْ تَرَى مَا مَوْلَا ، وَاعْلَمْ بِأَنَّكَ عَنْ قَلِيلٍ ضَائِرٌ
خَيْرًا فَكُنْ خَيْرًا بَرُّوقُ جَمِيلًا ، صَحْفًا أُولَى دَهْ كَلَّمَ شَدِيدًا
صَاحِبِ قَلْبٍ ضَيِّقٍ رَتَبَةٌ رِيَّاسَتُهُ وَرَجُلٌ لَيْثِيمٍ دَوْلَتِ
يَغْنَاوُ ثَرْوَتَهُ لَا يَلِيقُ وَمُسْتَحَقُّ أَوْلَمِنْ حَوَاجِجٍ وَمَصَالِحِ النَّاسِ
أَكْرَهَ مِثَالِ أَعْمَالِ مَعَارِمِ كِرَانٍ وَثَقِيلِ كُورِ نُورٍ ، أَمَا مُوَفَّقُ
أَوْلَانِ كَسَنَهِيهِ مَا نَمُنِدِ مَعَانِ لَذِيذِ وَجَمِيلِ أُولُورِ ، زِيَارِ
ثَمَرَةٍ بَرِّ وَإِحْسَانِ فَاسِدِ وَضَائِعِ أَوْلَمِنْ ، وَدَفْعِ مَجَاعَةٍ
غَيْرِ أَيْدِي كُرْسَنِهِ وَجَائِعِ أَوْلَمِنْ ، نَتَهَ كَيْمِ حَضْرَتِ عَمْرِ بْنِ الْخَطَّابِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَوَايَتُهُ جَنَابِ نَبَوْتِ نَصَابِدِنِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرُودِيهِ رَكِبُورِ مَشَلِدِرِهِ ، مَا عَظُمَتْ بِنِعْمَةِ اللَّهِ
عَلَى عَبْدٍ إِلَّا عَظُمَتْ مَوْنَةُ النَّاسِ عَلَيْهِ ، فَمَنْ لَمْ يَجْتَلِ مَوْنَةَ
النَّاسِ عَرَضَ تِلْكَ النِّعْمَةَ لِلزَّوَالِ ، يَعْنِي اللَّهُ تَعَالَى
حَضْرَتِكَ بِرِعْبَدِ أَوْزَرِيهِ نِعْمَتِي عَظِيمَةٍ أَوْلَمَادِي
أَوْلِ عِبْدِ أَوْزَرِيهِ نَاسِكِ مَوْنَتِ مَرَاجِعَتِي عَظِيمَةٍ أَوْلَدِي ،
بِسْ شَوْلِ عِبْدِ مَنَعَمَةٍ كَمَا مَوْنَتِ نَاسِهِ تَحْمَلُ أَيْلِيهِ أَوْلِ
نِعْمَتِي قَبُولِ أَيْمِيوبِ زَوَالِهِ عَرَضِ أَيْمِيوشِ أَوْلُورِ دِيمَكِ أَوْلُورِ
أَيْلِهِ أَوْلَسِهِ وَزَارَتِ دُخِي چُونَكَمْ مَجْمَعِ غَايَاتِ أُمُورِ وَمُطَمَعِ
مَصَالِحِ جُمُهورِ قَلِيلِ مَشَدِّدِ ، أَوْلِ مَقَامِكِ حَكْمِي
أَوْلَانِ وَجْهِ أَوْزَرِهِ كَافِيهِ أِنَامِهِ تَوَجُّهِهِ وَاقْبَالِهِ عَرَضِ
لِقَائِهِ أَيْدُوبِ ، تَضَجُّرِهِ وَغَرَضِ ضِدْنِ كَمْ مَجْلِ حَقُوقِ خَيْرِ وَشَدِّ
وَمُفْسَدِ حَوَاجِجِ وَمَصَالِحِ بَشَرِيهِ ، كَمَا لِمَتَاعِ وَأَبَا أَيْمِيكِ

کر کرده ، تا سعی مشکوره ، و عملی مبرور و اولوب ، دنیا ده
نعمتی موفور ، و عقبارده بغیر حساب مثاب و مآجور اولو
نکتہ ملوک فرسندن بهرام کور زبیر دستانی اولان
ملوک و امرایه دایمانند سوزمند ایدوب ، سفارش
ایدردی که سبز بزمگان رفیع الشانه سز که حوایج ناسه
اول مکاندن اوز که مرجع و مصیر ، و ید ظالم
و سنجیه مظالمیدن تخلص ضعفایه سیاست و زجر
و امداد کردن غیر من دون الله تعالی دستگیر و نصیر
یوقدر ، امدای تمام مصالیح و استماع مظالم ایچون
طیب قلب و وسعت خاطر ایلله هر کون دیوان معذرت
حاضر اولوق کرکسن ، تا عباد الله حقند ظهوره کلن
بر و احسانگر مقابله سنده از راق و نعمگرا زید و آبغی
و مظالمی رعایا اوزرندن دفع و رفعگزه بدل عون
و صون الهی سزک دخی حقگنده احفظ و اوقی اولو ، علی
بن جهم که شعراء عربدند ، بونظم فصیح الرشقی
حقا که بویابده کوزل و غایت بدی بدل دیش در شعر
اذا جدد الله لي نعمة ، شكرت ولم يرني جاحدا ،
ولم ينزل الله بالعائدات ، علي من يجود به عابدا ،
ايا جامع المال وقرنته ، لغيرك اذ لم تكن خالدا ،
فان قلت اجعه للبين ، فقد افقر الولد الوالد ،
وان قلت اخشى ضروريما ، فكن من تصاريفه و لحدك ،

امدی سعی ایدوب بومی آمدن اسعد و صلاح آنایله
صلاح نفسی مؤید و مؤکد قیلوب، فرط اشتیاقا فله بختنا
قلوبه مایل و عزیز الطاف و انصافله اینستمالیت نفوسه مطالب
وقائل اولوق کرکدر، تا اول دخی خلقی ظهور شد ایدره مانند
کنوزه و گور نوایبر مثال حرز مکنوز بولا، کلام حکمت ارتسام
حکما دندرکه تخم خیر زرع ایدن کسنه نک حاصلی بر و اجر
و بر حره احسان ایدنک فایده سی نقد مدح و شکر اولور
نته کیم بوبیت زیاده شاعر پاکیزه آدا اول معنی بیایما ایدره
حصارک یوما ما زرع و ایما، یدان امرؤ یوما یما هو ذایت
و دعوة مستجابة مظلومدن زیاده حد ز و توفی، و حین
مواجهه سنده لطف و رقت و بشاشته تلقی ایدوب ز بهار
وز بهار بر مقتصای عزت، اظهار بطش و حدت ایلیمه زیر
غرور عزت موجب بغی و عدوان، و مزید بطش و حدت
مورث ظلم و طغیان اولوب، حضرت الله تعالی مظلوم مطلقا
معین و ناصر اولغله ظالم اوزرینه غالب و منصور و آید و
بطش و حدت بدلی ذل و کتبت اصابتندن اول مظلومک
شاد و مسرور اوله سی مقرر در، بومدعایه مایه اثبات بو حدت
شریفنا و ضیح بینات اولور که جعفر محمد دن اول دخی والدندن
اول دخی جد ماجدندن رضی الله عنهم اول دخی حضرت اکرم
رسل و هادی خیر سبلدن صلی الله علیه سلم روایت ایدر
که بیور مشلدره اتقوا دعوة المظلوم فایما یسأل الله حقه

46
وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمُنُّكَ ذَا حَقِّ حَقِّهِ، یعنی صفتک مظلومک دعاسند
زیرا مظلوم الله تعالی حضرتندن حقی دز یوزه ایدر
حال بوکه الله سبحانه و تعالی حق صاحبندن حقی
منع ایلمز دیمک اولور، و شهوات نفسانیه دن نفور
و تکلیفات نفس آثاره دن معرض و صبور اوله، تا پنجه
قهر و آسردن خلاص، و لطف و عنایت حقه شرف اختصار
بولا، زیر شهوت قهر ایتد و کنی کند و یه بند و انکا مطیع
اولانی زیر پای خلقه افکنده ایدره، امدی کرکدر که دائمی
شهوتی اذلال و استغبار، و کند و یه بند قلمه صرف سعی
مزدا ایلیمه، حضرت رسول اکرم، صلی الله علیه سلم،
بیور مشلدر که، من اشتاق الی الجنة سارع فی الخیرات
و من اشفق من النار لھی عن الشهوات، یعنی شول کسنه
که جنته مشتاق اوله فعل خیراته مسارع تا ایدر،
و شول کسنه که نار دن خوف ایلیمه فعل شهوات سدک
اغراض ایدره دیمک اولور، بعض حکماء رومدن استفسا
اولندیکه سلطنت عظمی ندر، جوابده انسان شهوتنه
غالب اولمقدر دیدی، ینه سوال ایتدیلر که چون شهوت
اوزرینه غلبه سلطنت عظیمه در پس شهوتنه غالب
اولان کسنه ایله سلطان بینند فرق وارمیدر، جواب
سلطان بنده شهوتدر، و غالب علی الشهوه اولانک
بنده سی شهوتدر، پس ما بینلرند فرق خواجه ایله بنده سنک

بنده سی بیند اولان فرق کبی ظاهر و با هردرد و نواله
زمانه دن خبردار اولوب . انگله اغترازدن
حذر بسیار ایله که دولت دنیا کندویه مغرور اولا
کسنه بی زحم چشم زمانه ایله هلاک . وافکنده خون
وخالد ایتمک مقدر درد . وزاد معادنی تقدیمه صرف سعی
قوم ایلم . تا عند الرب الرحیم ذخیر آخرت اولوب وقت
ارتحال وانتقاله تقدیم ایلدوکی زادی حاضر و آماده
بلکه مامولندن اضعاف مضاعفه برله افزون و زیاده
بولا . و دنیا به و اهل دنیا به لاجل الدنيا تعظیم و تکریم
و محبتدن کمال جتر از و مجانبت ایلیوب . همه علیا سی قند
دنیا بغایت قلیل المقدار و عدیم الاعتبار اولوق کرکدر
زیرا خسران و مذلت طالب دنیا به مخصوص . و حُرکت
و آندوه و مساوت نلر حقد معین و منصوب صد و نترکیم
حضرت سرور انبیادن صلی الله علیه و سلم روایت اولنور که
بیور مشلدرد . انا زعيم لمن اکتب علی الدنيا بفقیر لا غنی فیہ
و شغل لا انقطاع له . یعنی بن کفیل و ضامنم دنیا او زرنیه
مکتب و طالب اولان کسنه ایچون برفق و فاقه ایله که اند
هرگز ثروت و غنیا بوقدره . و بوشغل دایم برله که اگاه مرکز
نفاذ و انقطاع بوقدره . و حضرت علی بن ابی طالب کره الله
وجه بیور مشلدرد که اخذوا الدنيا فانها غدارة
مکاره خسارة خسارة تستنج فی کل یوم بغلا و تستقبل

فی کل لیلة أهلاً و تفرق فی کل وقت شملاً . و بعض حکما دیشلدرد که
دنیا بی طلبک اضطراری . و اندم فکر و اندیشه اعتباری
اولوب تحصیل ذخیر آخرت ایچون صرف سعی و مبارزیت
و بذل جهد و وقت ایتمک کرکدره . بوقطعة عربیه غدا
حقا که بو باید مستحسن و زیاده نیلشدرد **قطعه**
فلا حرج ان راب دهر بصریه . و ببدل حالاً و الخطوب کذلک
فما العیش الا متع سوف تنقضه . و ما المال الا هالک عند هالک
امدی صلاح حالی عند الله المتعال زحر ماجوره . و سیرت
جمیله بی بین الناس اثر مشکور اتخا ایدوب . کندودن
صکره کله جان آخیره و اشاره آثار حسنه سیدله
مایه هدنی و تقی اولغله اجتهاد تام . و کوشش تمام
لا زمدرد . زیر اشیم و اعمال مثال دولت و اقبال شایسته
اغترار اولیوب . بلکه ایضدارندن مراد دنیا ده ذکر
جمیل . و عقبی ده با عیت اجر جزیل اولمقدره ایله اولسه
عاقل حدید البصره . بو ایکی دولته نیل و ظرف ایچون
بذل جهد و استعمال حسن سیر ایدوب . جل مقدورنی
انلرک تحصیلند مصروف و مبذول طومق اهم و البقدر
تا حصول مأمول ایله مسرور و شاره . و ایکی عالم مشکوف
معمور و آباد اولا . بلغاء شعراء عربین جاحظ بوالعجب
دیشلدرد که هارون رشیدک اذینله خزانة کتبی
آچوب . بالجمله کتابلرنی کوردرد . و ایمعان نظر ایله جمیعنی

تصفح و تجسس ، و فهم معانی سند تدر و تفسیر اسلام ،
نقایص دن مبرا ، و انواع کالاته محلی ، بش کلمه حسنا
بولدم که ، باب العلوم الظاهرة و الباطنه ، مظهر الآثار
الباهره و معدن الاسرار الكامنه رابع الحلفاء الاربعه
اسد الله الغالب ، علی ابن ابی طالب ، رضی الله عنه حضرت تلمیذ
منسوبه ، و انرا ایله عمل و اعتبار ایلین مرد کار حقه عنایت
حق مطلوبه در کلمه اولی ، قیمته کل امری ما یحسبینه در ،
یعنی هر کسک قیمتی و اعتبار و حیثیتی سائله و غیرینه
ایلد و کی بد و احسان و سخاوتی مقدار بجه در کلمه ثانیه
من جیل شیئا عاذاه ، در ، یعنی شول کسینه که علوم و معارف
و صنایعدن بر شئیته جاهل ، و آنک حقیقت و سرنندک
غافل و ذاهل اول اول شئیته و اهلنه معاراة و مماراة
ایتمه سی مقدر در کلمه ثالثه ، کن ینک امر و عرف
قدره ، در ، یعنی شول که حد و مقدارنی ، و در جبه
حیثیت و اعتبار و اقتدارنی بلوب ، حد و مقدارندن کذر
و مرتبه اقتدارندن بجا و زایموب ، زیاده به ترصد و نظر
ایلیه ، افتاده مغالاهلاد و افکنده خون و خالک اولین ،
کلمه رابعه کل ما یصور فی الالهام فالله یخلافه ، در ،
یعنی هر شول نسنه که عقول و اوهام و افکار و افهام
تصور و تفکر اولن ، حضرت الله سبحانه و تعالی نک ذات
یا کمال تصور و تفکر اولن ان شیء دن اکبر و اعلی و ادراک

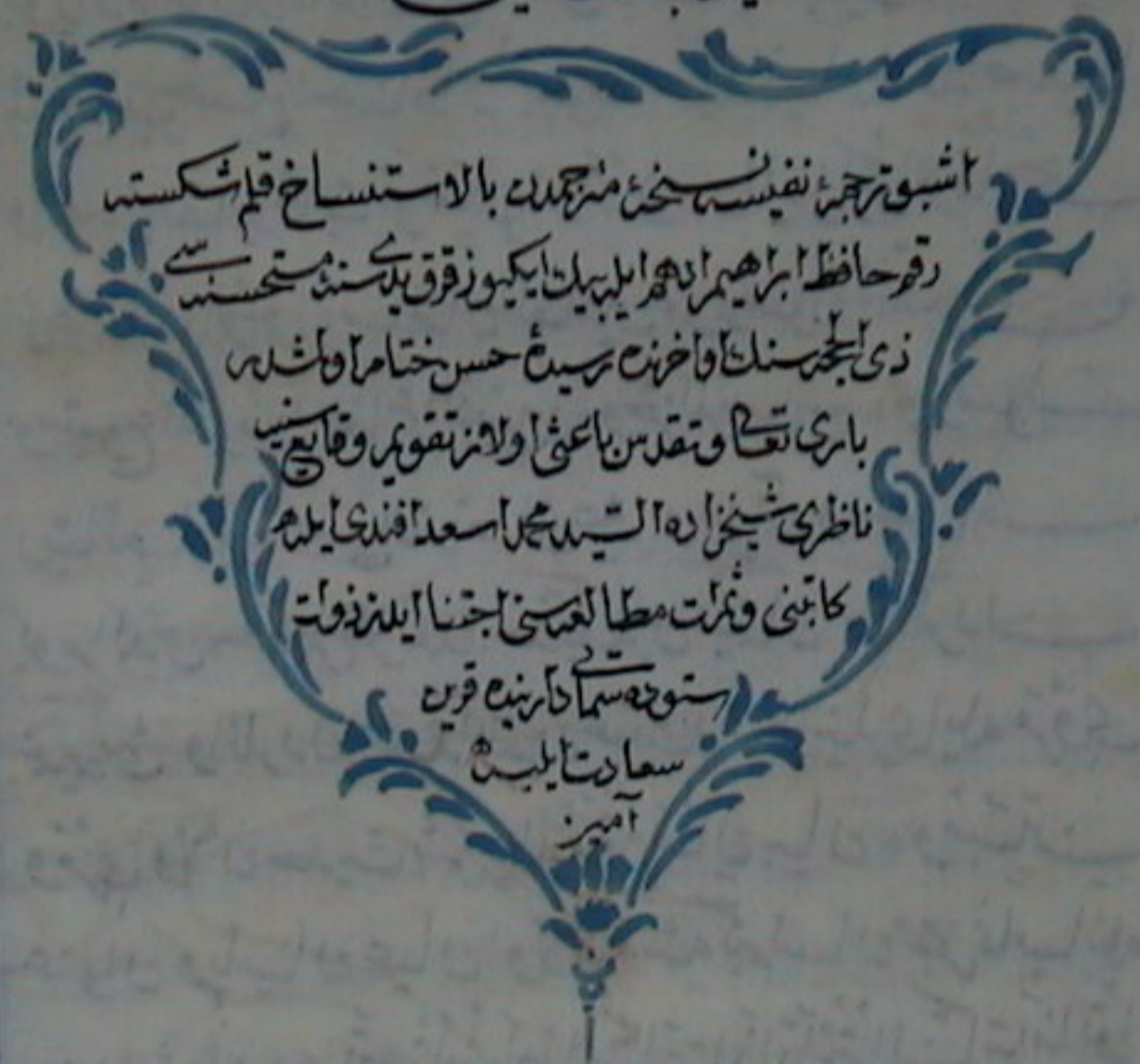
44
کنه ذاتی محاط محیط عقل و وهم و فکر و فهم اولمقدک
منزه و معالی در کلمه خامسه بقیته عظیم الجمل لا ینت
لها ولا قیمته لانه یدرک بها مافاته و یحیی فیها ما اماتته در ،
یعنی آدمک بقیته عظیمینه قیمت و بها اولن ، و فوق الحد
نقیس و ثمن اولغله انک مقدار ثمنه عقول و نئی ایرمن
زیر آدم اولان بقیته عظیم ایله کند و دن فوت ایلد و ک
خیراتی امثالی ایله تدارک و تلافی به قادر ، و هجوم لشکر
مقصیته اماته و افنا ایتد و کی اوقات و طاعات
تدبیر سلطان زهد و صلاحه اجینا و ابقایه مالک
اولدوغی اهلنه ظاهر و باهر اولور ، بو تفسیر دن معلوم
اولدیکه صدر وزارت اولان مدبیر مشیر و دستور
صایب التدبیره اهم مهمات و الزم لوازم و حاجات
بودر که زمان دولتندن باقی اولان ایامی اجمل و تحسین
افعال و اعماله توفیر و تزیین ایلوب سوء آثار ماضیه ،
حسین اطوار آیته ایله تدارک ایتد کد نصکره فجور و غرور
برله مرور ایدن اوقاتنی زیور صلاح و اصلاح و نصفت
و انصافله سعادت قبوله قرین ایلمکه صرف اهتمام و مداوم
و بذل اجتهاد و مواظبت ایلیه ، زیرا احسن خواتیم امور
و آثاره سبب تعفیته مناسب ، و صلاح عواقب احوال
و اطوار ، باعث تبدیل سنیات افعال و اوطار اولدوغی
محقق اولمق ، آیت کریمه ان الحسنات ینهن السیئات

ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّكْرِينَ، فحواي عميمه سندن ظاهر ومبين اولور
حتى نفوس انسانته قبائح ماضيه في محاسن آتیه ايله ناسيه
وعيون خلق مساوي غابرة خفيته في مكارم غابرة
جليته وساطتيله متغاضيه اولق عادت معتاده اولغله
ماضی سنی مستقبل ايله تدارك ايدن كسنه حقنه السنه
بنی آدم تقيت قدح فيجدن فارغ ومجاين وتفقد ذكر جميله
مشغول ومواظب اولق بيارتبا بدر، وچنگه عون واقدار
الهيته، وصون اطوار نامتناهيه برله توفيق رفق وعقل
نفسه غلبه ايديوب تلافی مافات، وقضاء فايثاته اشتغا
ميسر اوله، خصلت حسنه عدل واعتدال كركد كره پيشكار
امور وافعال اولوب، دنياده فايز قدح معلاوي سعادت
وعقباده حايز حوزة رياض جنت اولق محقق اوله، بمنه تعالى
نته كيم حضرت سيد كاينات، ومفخر موجودات، عليل فضل
الصلوات، واكمل اليجات بيورور لركه، ما استودع الله احدا
عقلا ولا استنقذ بيروما، يعنى حضرت حق بر كسنديه
جوهر عقلي استبداع ايلدى الا اول كسنه في يامدن برنح
اول عقل سبب ايله هر در لو بلادن خلاص ايلدى ديمك اولور
امدى بر عقل كه صاحبي باطلدن عقل واجهال، وطر توحقه
اناله واشغال يليه، اول مقوله عقل صاحبي اولان عاقل
كامل اولوب، ايكي عالم دولت وسعادت واصل وناشل
وخير وحناني عامه انامه كافي وشامل اولق مسلم

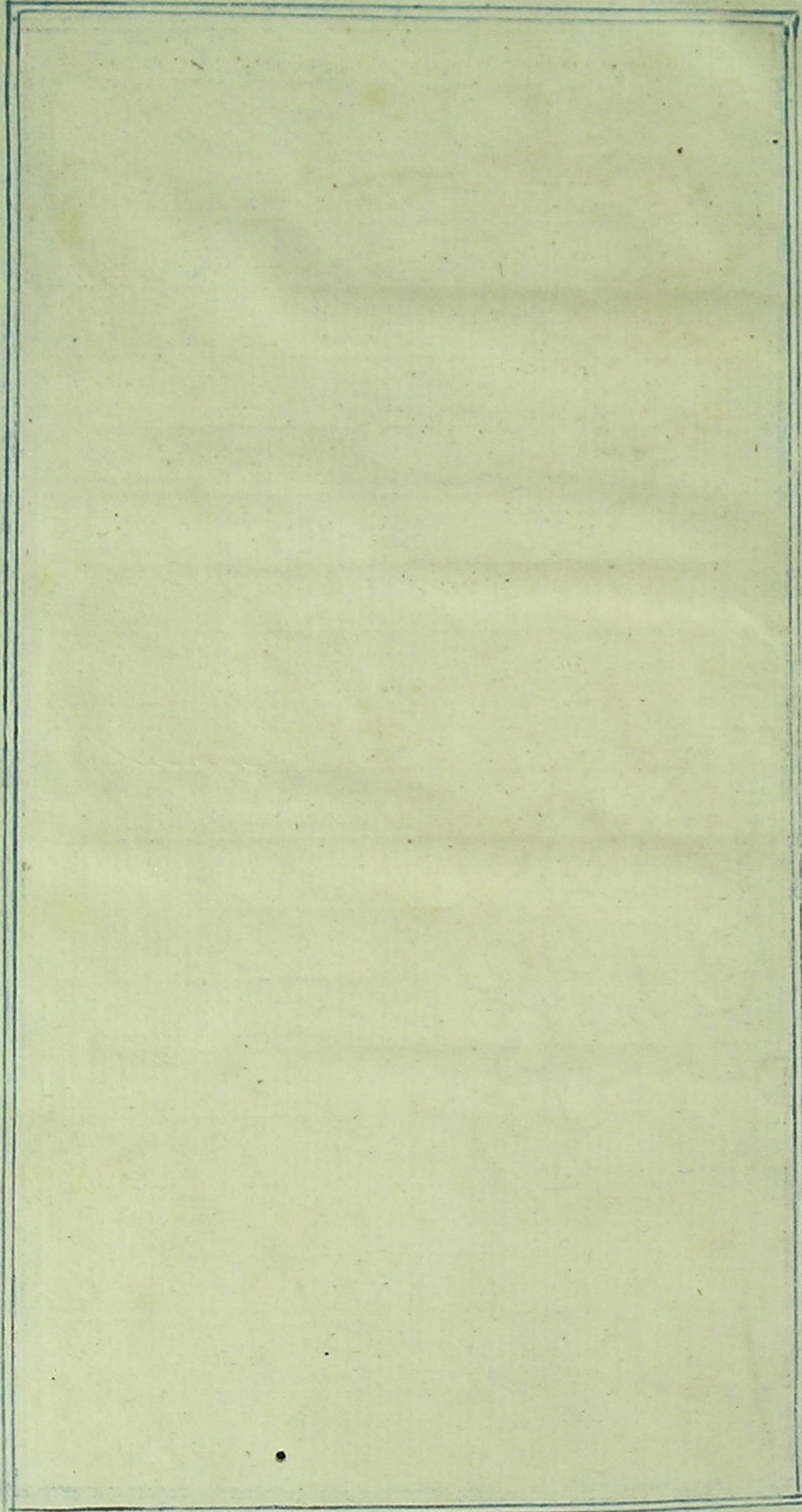
افاضل واما مثلدره، اوشته عهد موقظه معهوده دخی
بوراده كمال وتمام بولوب، لكن رساله تبصير وتذكير
شرفياب حسن اختتام اولمغچون، سيد انبيا وسندا صفا
واصيل مقام قاب قوسين او ادنى، ونايل اكرام فاوحي
الى عبده ما اوحي، سلطان العالمين، ورسول الثقليين،
ومتبوع الكونين، خاتم النبيين، وخر المرسلين، ورسول
رب العالمين، صلى الله تعالى عليه وعلى آله وسلم الى
يوم الدين، حضرت بلرندك حذيفة بن اليمان وانلردن
عمير كشي وانلردن عبد الله بن عيينه روايتلري ايله مروى
ومرعي اولان حديث شريفه مرين بنان بيان، ومبين
عنوان وپايان عيان اولالم، نته كيم لسان معجز نمايانله
بيور مشلدره، ان من اشراط الساعة اذا رايتم الناس امانوا
الصلوة واذاعوا الامانة واحلوا الزنا واستخفوا بالدينا
وباعوا الدين بالدنيا وشربت الخمر وعطلت الحدود
واتخذوا القرآن مزامير واتخذت الامانة مغنما والزكوة
مغرمما وكان الحلم ضعفا والولد غنظا وغاض الكرام
غنظا وفاض اللثام فيضا وكان الامراء جرة والوزراء
كذبة والامناء خونة والقراء فسقة وكان زعيم
القوم ارضهم وتشبه الرجال بالنساء والنساء بالرجال
وكذب الصادق وصدق الكاذب ولعن اخر هذه الامة
اوتها فليتوقعوا نزول نبالهم بالحديث امدنا الله

بتوفیق عهدوده و اعاننا علی طاعتہ بجودہ آمین

یارب العالمین

اشبوت حرمه نفیسه سخن من محمد بالاستنساخ قلم شکسته
رقم حافظ ابراهیم ادهم الیہدیک ایکو زرق بدکنده مستحسنه
ذی الجحش سنک او اخرت رسید حسن ختام او باشد
باری تعالی و تقدس باعنی اولان تقوی و قانع
ناظری شیخزاده التید مجرا سعد افندی ایلد
کاتبی و نزلت مطالعسی اجنا ایلد زوات
ستوده سما داریند قرین
سعادت ایلد
آمیز

بتوفیق عهوده و اعاننا علی طاعته بجوده آمین
یارب العالمین

اشیو ترجمه نفیس شیخ منجدی بالاستنساخ قلم شکسته
رقم حافظ ابراهیم از هم ایله یکن ایکنوز قرق بدستند نخست
زی الجرحه سنک و اخرنه مرید حسن ختام اول شده
باری تقا و تقدس باعنی اولان تقوی و قانع
ناظری شیخ زاره التمدیح اسعد افندی ایلمه
کاتبی و نزلت مطالعسی اجنا ایلمه زولت
ستوده سها کارینه قرین
سعادت ایلیمه
آمین

[Faint, mostly illegible handwritten text in the lower portion of the right page.]

Süleymaniye - U Kütüphanesi	
Kisim	Esat ef.
Yıl	1910
Şah Kayıt No	258X